

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 26. JANUARJA 1984

ŠTEVILKA 3 • LETO XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarji izhajajo od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl. — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice, Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju Stev. 471/172.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽEVANJU DELA IN SREDSTEV ZA IZGRADNJO JEKLARNE 2

Da bi lahko pričeli graditi jeklarno 2, morajo delavci temeljnih organizacij v železarni Jesenice sprejeti tudi samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za to naložbo. Ker je to zelo pomembna naloga, morajo ta sporazum sprejeti na delavskih svetih temeljnih organizacij še v mesecu januarju, da bi lahko v aprilu pričeli s prvo etapo gradnje.

ZA RESNIČNO, VSESTRANSKO, PRAVOČASNO IN POPOLNO OBVEŠČANJE

V temeljnih načelih ustava SR Slovenije v šestem poglavju opredeljuje: »Resnično, vsestransko, pravočasno in popolno obveščanje delovnih ljudi in občanov o političnih in gospodarskih vprašanjih, o delovanju organov in organizacij in o drugih splošnih in skupnih vprašanjih je pogoj samoupravnega odločanja, uveljavljanja nadzorstva ter ustvarjanja aktivnega javnega mnenja in zato ena izmed temeljnih pravic delovnih ljudi in občanov.« Seveda ustava, še posebno pa zakon o združenem delu in drugi sistemski zakoni, konkretno tudi opredeljujejo odgovorne za obveščanje, kakor tudi sankcije za neizpolnjevanje ustavnih in zakonskih določil. Tako je zapisano, to tudi venomer ponavljamo, kaj pa v praksi in v vsakodnevem življenju?

Moramo priznati, da tako kot pri uresničevanju naših temeljnih dokumentov, tako je bilo tudi pri uresničevanju te temeljne pravice delovnih ljudi in občanov več verbalizma kot prave akcije. Pa tudi sicer so se razprave o obveščanju največkrat začenjale in končevale pri sredstvih in službah obveščanja, zelo malo pa se je govorilo o zavzemanju javnosti dela ali virih informacij, oziroma o odgovornih delavcih, organih in strokovnih službah kot virov informiranja in zavezanec za obveščanje delavcev in občanov. Tako so največ »grenkih« besed na ta račun morali poslušati delavci na centru za proučevanje samoupravljanja in informiranja ter na uredništvu Železarja, najsibo da je šlo za zakasnelo ali nepopolno informacijo ali sploh izpad informacije.

Ko govorimo o obveščanju, ne bi smelo biti nobenega dvoma, da je obveščanje del dolžnosti delovnih skupnosti in del samoupravnih dolžnosti in pravic vseh samoupravljalcev in da ustava kot posebej odgovorne subjekte v temeljnih organizacijah in analogno temu tudi v delovnih organizacijah za obveščanje opredeljuje poslovodne organe, delavski svet in delegacije. Pri tem je dolžnost službe, oziroma v naši železarni centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja, vključno z uredništvom Železarja, da organizira najbolj ustrezen sistem obveščanja, s pomočjo služb strokovno obdeluje najpomembnejše informacije in informacije ustrezno distribuira.

Ne samo po lastni oceni, tudi po ocenah drugih, imamo v naši železarni sistem samoupravnega informiranja in komuniciranja zelo dobro razvit pa tudi ustrezno samoupravno opredeljen, pri čemer ima prav gotovo velike zasluge center za proučevanje samoupravljanja in informiranja, kar mu kaj radi oporekamo, ker mu pripisujemo krivdo za slabosti, za katere so krivi viri in zavezanci informiranja. Kljub dobri obveščenosti delavcev TOZD in delovnih skupnosti naše železarne o najpomembnejših vprašanjih, pa bi na nekaterih področjih, prav tako pomembnih za odločanje in uveljavljanje nadzorstva ter ustvarjanje aktivnega javnega mnenja, morali kritično spregovoriti o nepopolnih, nepravilnih pa tudi polresničnih informacijah, kakor tudi o nezadostno strokovno — znanstveno komentiranih, še predvsem, če izhajajo iz tega, da je smoter obveščanja tudi usposabljanje delavcev za uresničevanje svojih pravic in dolžnosti.

Prevečkrat se v informacijah, ki so namenjene delavcem za njihovo opredeljevanje, srečujemo z »alternativnostjo« — ZA ali PROTI predlogu, brez primerjav, brez prikaza posledic takšnega stanja ali posledic takšne ali drugačne odločitve delavcev in odgovornosti, ki jo s tako ali drugačno odločitvijo prevzemajo delavci. Kadar govorimo o naši blagovni proizvodnji za trg, oziroma o cenah naših izdelkov, na primer, delavci v informaciji za povečanje cen, ne dobijo analitičnih podatkov o stopnji produktivnosti, izkoriščenosti zmogljivosti, stroških, razliki med porabljenim delom in tistim, ki ga za določen izdelek prizna trg ali druga oblika menjave. Tako se za višje cene odločajo brez ekonomskih kazalcev, ki morajo veljati za blagovno — tržno proizvodnjo.

Tudi v nekaterih drugih informacijah za odločanje ni ustreznih kazalcev in niso upoštevane ekonomske zakonitosti, neredko pa so črno — bele, subjektivne ali celo polresnične. Tako v zapisniku delavskega sveta delovne skupnosti, ki je tudi informacija, lahko preberemo razlago na vprašanje delegata, kje so vzroki za izgubo v TOZD Jeklarna, da je ta izključno v zastarelosti SM peči. To je sicer velik del resnice, ni pa popolna, kajti med vzroki za izgubo so prav gotovo tudi drugi vzroki, povezani s človeškim faktorjem.

Prav gotovo bi lahko dobili še mnogo primerov za naše trditve, kakor tudi za nepopolno informiranost, kakor tudi za namerno ali nenamerno prikrivanje nekaterih informacij, vendar je bil naš namen, da opozorimo vire in zavezanca informiranja, da to pomeni kršitev pravic delavcev in kršitev delovne obveznosti tistega, ki podaja takšne informacije, ali pa jih sploh ne daje, glede na vsebino informacije pa tudi materialno odgovornost.

Odgovornosti s področja obveščanja in samoupravnega komuniciranja imamo v Železarni urejene s skupnim pravilnikom vseh TOZD in delovnih skupnosti oziroma Železarne kot celote, kakor tudi sankcije za neizvrševanje opredeljenih odgovornosti, iz njega moramo le zbrisati prah in ga začeti dosledno in odgovorno uresničevati.

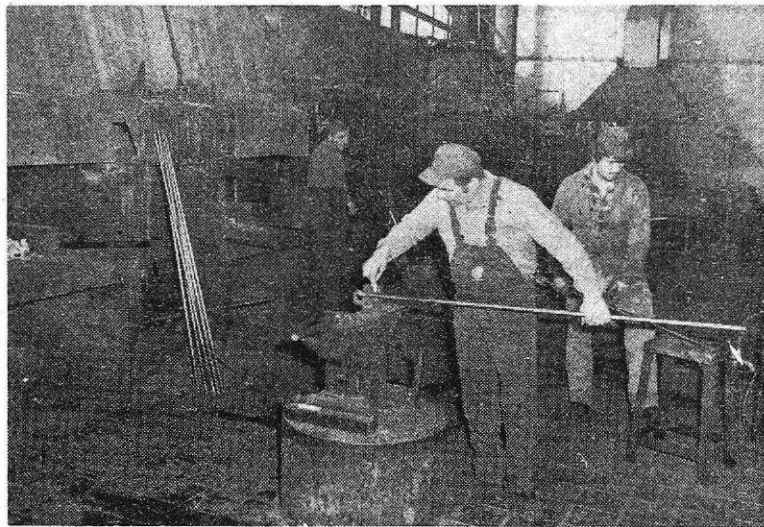
Samoupravni sporazum v teh dneh obravnavajo in zanj glasujejo delavci na svojih zbiorih, organiziranih po samoupravnih delovnih skupinah; delavski sveti bodo sprejeli ugotovljene sklepe in uskladjili stališča zborov delavcev.

Na podlagi sprejetega srednjeročnega plana razvoja delovne organizacije železarne Jesenice so se delavci temeljnih organizacij odločili sanirati obstoječo proizvodnjo jekla z izgradnjo jeklarnice 2.

S srednjeročnim planom so se delavci odločili, da bodo vso prosto akumulacijo namenili za izgradnjo jeklarnice 2.

Prosta akumulacija je tista, ki ni namenjena odplačilu anuitet oziro-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Motiv iz kovačnice (foto S. Kokalj)

KROŽKI ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE POMENIJO USPEŠNO OBLIKO VKLJUČEVANJA DELAVCEV V REŠEVANJE PEREČIH PROBLEMOM

Inventivna dejavnost je vsako ustvarjalno delo, ki je usmerjeno k novim rešitvam določenih problemov na kateremkoli področju človekovega delovanja. Množična inventivna dejavnost pa pomeni vključevanje in aktivno sodelovanje najširšega kroga delavcev (zlasti neposrednih proizvajalcev) v proces lociranja in realizacije inovacij, se pravi v inovacijskem procesu. To je torej oblika, ki naj se kar najhitreje razvija in pripomore k uveljavljanju lastnega znanja v proizvodnem procesu. Izkušnje nam kažejo, da pri pospeševanju in razvijanju te dejavnosti potrebujemo metode in tehnike, ki bodo konkretizirale prizadevanja za pospeševanje množične inventivne dejavnosti.

Med takšne metode brez dvoma sodijo tudi krožki za izboljšanje proizvodnje. V krožkih za izboljšanje proizvodnje delavci hitreje odkrivajo in rešujejo probleme, ki jih sami najbolj občutijo.

V Sloveniji je pobudo za raziskavo, ki naj bi odgovorila na vprašanje, ali je možno tudi pri nas uvesti krožke, kakšna naj bi bila njihova oblika delovanja in najprimernejši način uveljavljanja v naših organizacijah združenega dela, dal odbor za napredek dela in poslovanja pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Raziskavo, ki je bila razdeljena v tri dele, je začel izvajati Zavod SRS za produktivnost dela, ki je ob sodelovanju zunanjih strokovnjakov pripravil model krožka, ki bi bil primeren za naše pogoje dela. V letu 1981 so ustanovili prve poizkusne krožke. Na podlagi izkušenj delovanja teh krožkov so dopolnili metode dela v

krožkih, predvsem pa prilagodili našim razmeram izobraževanje, ki je potrebno za uvajanje krožkov. Pozitivni rezultati delovanja teh krožkov so spodbudili mnoge organizacije združenega dela, da so začele ustanavljati krožke za izboljšanje proizvodnje.

Tudi v naši železarni smo čutili potrebo, da proučimo možnosti za uvedbo krožkov za izboljšanje proizvodnje in na osnovi dosedanjih pozitivnih izkušenj zaključili, da poizkusno ustanovimo nekaj krožkov za izboljšanje proizvodnje kot eno izmed metod za pospeševanje množične inventivne dejavnosti.

PREDSTAVITEV KROŽKOV ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE

Krožki za izboljšanje proizvodnje so delovna metoda, ki delavcem omogoča usposabljanje za boljše upravljanje delovnih procesov. To je skupina delavcev, v kateri vsi aktivno sodelujejo pri ugotavljanju in reševanju problemov, neposredno vezanih na opravljanje tistega dela delovnega procesa, v katerem delavec dela in ga dobro pozna.

V krožku dela od pet do 12 delavcev, ki opravljajo podobne delovne naloge in imajo pri delu podobne interese. Delajo na sestankih, sestajajo se redno in prostovoljno, da bi sistematično ugotavljali, analizirali in reševali probleme iz svojega neposrednega delovnega procesa.

(Nadaljevanje na 6. strani)

ODGOVORNOST, VESTNOST IN DOBRA ORGANIZACIJA PREPREČILI VEČJI ZASTOJ IN ŠKODO

Kaj pomeni vestno in odgovorno opravljanje del in nalog ter dobra organiziranost, nam potrjuje primer iz TOZD Valjarna bluming štel, kjer so te delovne kvalitete preprečile daljši zastoj in večjo škodo, oziroma izpad proizvodnje.

Med remontom valjarne bluming v TOZD Valjarna bluming štel, 6. decembra lanske leto, so na sklopkah pogonskega motorja valjarne bluming odkrili razpoke, kar bi pri površnem delu lahko prezrli in seveda bi v doglednem času z zlomom sklopke nastal večji zastoj valjarne in s tem tudi večja škoda in izpad proizvodnje. Sklopke so bile v obratovanju že od začetka obratovanja te valjarne, to je polnih osemnajst let in zanje ni bilo ustreznih rezerv. Zaradi ugotovljenih razpok so morali na blumingu do zamenjave valjati z manjšimi odvzemi, realizirana pa tudi ni bila kampanja valjanja slabov prek potisne peči.

Po ugotovitvi razpok na sklopkah so takoj pristopili k izdelavi novih. Sklopki so kvalitetno odšli sodelavci v TOZD Livarna in predstružili sodelavci v TOZD Strojne delavnice, dokončno pa so jih obdelali delavci v delovni organizaciji Litostroj v Ljubljani.

(Nadaljevanje na 2. strani)

UVELJAVLJANJE INOVACIJSKE DEJAVNOSTI KOT MNOŽIČNEGA GIBANJA

Pod gornjim naslovom predsedstvo centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije pripravlja problemsko konferenco in poziva komuniste in organizacije zveze komunistov, da se aktivno vključijo v pripravo konferenec, ki bo spregovorila o nalogah komunistov pri krepitvi inovacijske sposobnosti delavcev v združenem delu.

Ob pozivu k aktivnosti, predsedstvo centralnega komiteja v posebni prilogi Komunist, 20. januarja, objavlja tudi izhodišča za aktivnosti in razprave v organizacijah in organih zveze komunistov o teh vprašanjih. Predlagana problemska konferenca Zveze komunistov Slovenije, navajajo v izhodiščih, je nadaljevanje kontinuirane aktivnosti Zveze komunistov Slovenije v smeri spodbujanja, pospeševanja in krepitve samoupravnih organiziranih ustvarjalnih sposobnosti nosilcev inventivne in raziskovalno-razvojne ter drugih inova-

cijskih dejavnosti. Še posebno pa se ta vprašanja povezujejo z realizacijo programa dolgoročne gospodarske stabilizacije in gradivom »temelji strategije tehnološkega razvoja«, ki za razprave pomenita pomembno podlago, da bi inovacijske dejavnosti postavili v okvirje izpeljave politike opiranja na lastne sile.

V razpravah bi za ovrednotenje rezultatov dosedanje aktivnosti morali izhajati tudi iz obeh družbenih dogovorov, ki urejata naloge nosilcev pri razvoju in krepitvi inovacijske de-

(Nadaljevanje na 6. strani)

PLAVŽARJI PRESEGAJO PLAN SKUPNA PROIZVODNJA BLIZU PLANA

Do 23. januarja smo po podatkih statistične službe sektorja za ekonomiko in organizacijo dela izdelali 87.869 ton skupne proizvodnje, kar je 94,5 % družbenega plana in 97,3 % operativnega programa. V TOZD Plavž so izdelali 11.306 ton grodlja in za 8,8 % presegajo linearni družbeni plan za januar. V TOZD Jeklarna so vili 28.715 ton jekla in kljub manjšim, vendar pogostim zastojem ter redukcijam dosegli 93,7 % družbenega plana in 97,7 % operativnega programa.

Do 23. januarja je bilo odpremljenih 19.662 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je le 86,5 % družbenega plana. Če ne bo večjih težav zaradi pomanjkanja vagonov, lahko pričakujemo pospešeno odpremo v zadnjem tednu meseca.

RESOLUCIJA O RAZVOJU OBČINE V LETU 1984 NA SEJAH VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Delegati zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice bodo na ločenih sejah, ki so sklicane v torek, 31. januarja, kot osrednjo točko dnevnega reda obravnavali in sprejemali predlog resolucije o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine Jesenice za obdobje 1981—1985 v letu 1984.

(Nadaljevanje na 9. strani)

V TOZD ELEKTRODE V PRIHODNJE USMERITEV PREDVSEM V PROIZVODNJO SPECIALNIH ELEKTROD

TOZD Elektrode je ena tistih temeljnih organizacij, ki je kot proizvajalec finalnih izdelkov na koncu reprodukcijske verige v naši Železarni. Njen proizvodni program obsega dodatne materiale za varjenje, sem sodijo oplačene elektrode, varilna žica in varilni praški. Ukvarja pa se tudi s predelavo odpadnih materialov v ognjevarne mase. S svojo kvaliteto in količinsko strukturo izdelkov je največji proizvajalec elektrod v državi. Skupaj s švicarsko firmo Oerlikon pa se pojavlja kot izvoznik tako na vzhodnem kot na zahodnem tržišču. Skupni plan proizvodnje je bil v TOZD Elektrode dosežen s 116,4 %, pri čemer so količinski plan pri dodatnih materialih dosegli le z 89,9 %. Glavni vzrok za to je v povečani proizvodnji specialnih dodatnih materialov, ki je zahtevnejša.

O proizvodni problematiki v TOZD Elektrode, pa tudi o ostalih problemih, ki tarejo to temeljno organizacijo smo se pogovarjali z vodjo TOZD Elektrode Mihom Stojanom. Takole pravi: »V preteklem letu smo povečali izdelavo INOX elektrod in ostalih specialnih elektrod za skoraj 100 %. Tako smo izdelali 1015 ton teh elektrod, v letu 1982 pa le 516 ton. Na ta način smo ustvarili enak oziroma višji dohodek, kljub količinsko manjši proizvodnji. V to so nas silile razmere na trgu, saj cene masovnih elektrod niso bile urejene, tako da so bili stroški izdelave previsoki. S kvalitetnejšim asortimanom pa smo nadoknadili izpad dohodka.

Proizvodnja oplačenih elektrod je v precejšnji meri vezana na uvoz surovin, zato je za TOZD Elektrode izpolnjevanje izvoznih obveznosti nujnost, ravno tako kot iskanje različnih možnosti in načinov za uvoz potrebnih surovin. V zvezi s tem so se med letom pojavljale različne težave, vendar večjih izpadov proizvodnje zaradi tega nismo imeli.

Poseben problem pri zagotavljanju nemotene proizvodnje je tudi vzdrževanje naprav in zagotavljanje rezervnih delov, ki jih je potrebno uvažati. Da TOZD nekako zadovolji vsem lastnim in skupnim potrebam po devizah mora biti usmerjena v izvoz. Zato izvažamo do pol svoje proizvodnje, od tega nekako tretjino deviz porabimo za lastne potrebe, ostalo pa združujemo za zadovoljevanje skupnih potreb.

Precejšen del našega izvoza gre na klirinško področje v zamenjavo za staro železo, ostali del izvoza pa realiziramo tako na klirinškem kot na konvertibilnem področju. Cene, ki jih pri tem dosegamo na obeh tržiščih so konkurenčne in so višje od tistih, ki jih dosegamo doma. V preteklem letu nas je pri uvozu surovin zelo bremenil vpliv tečaja dinarja. Sama proizvodnja je namreč precej zahtevna, in zagotoviti moramo preko 80 vrst različnih surovin tako z domačega kot s tujega tržišča.

V minulem letu smo imeli pogosto težave z zagotovitvijo zadostnih količin predvsem žice za plamensko varjenje in specialnih INOX žic. Tudi razenje žice za izdelavo elektrod poteka na nekaterih zelo zastarelih strojih, ki za današnje pojme niso več dovolj produktivni. Vendar se tukaj postavlja vprašanje deviz, saj moramo stroje potrebne za zamenjavo uvoziti.

Proizvodnja taljenih praškov prav tako poteka na dotrajanih napravah in temeljna organizacija ima v svojem načrtu za prihodnje predvideno tudi modernizacijo tovrstne proizvodnje. Na dokončno izvedbo te investicije čakamo že vrsto let prav zaradi zapletov pri zagotavljanju deviz in pri uvozu opreme. V bodoče se moramo pri proizvodnji oplačenih elektrod usmeriti predvsem v povečanje specialnih elektrod kajti tako domače kot tuje tržišče je z navadnimi elektrodami zasičeno.

Proizvodnja dodatnih materialov za varjenje zahteva izredno natančnost, če hočemo obdržati kvaliteten nivo, ki smo ga dosegli. Zato je treba nenehno posvečati pozornost delovni in tehnološki disciplini. Le-to je potrebno stalno spremljati in sproti ustrezno ukrepati. Ob večji zavzetosti zaposlenih za kvaliteto delo bi bili rezultati lahko še boljši.

TOZD Elektrode ima v svoj proizvodni program vključeno tudi izdelavo ognjevarnih materialov. Ta z njeno predelavo odpadnega ognjevarnega materiala in izdelavo mas za potrebe domačih TOZD in tudi za druge. Vsekakor je ta proizvodnja zanimiva predvsem zato, ker pri tem uporabljamo material, ki bi ga sicer zavržili.

TOZD Elektrode se bo v prihodnje morala nujno prilagoditi potrebam domačega in tujega tržišča. Skladno z razvojem varilne tehnike bomo v proizvodni program morali uvajati nove vrste dodatnih materialov. Proizvodnja oplačenih elektrod naj bi se v prihodnje količinsko ne povečevala, zato bomo morali izboljšati kvaliteten asortiment proizvodov. Na področju varilnih žic bo na primer potrebno zagotoviti tržišču nove vrste izdelkov - a TIG varjenje in nove

vrste polnjenih žic. Prav tako se bomo morali bolj usmerjati v izdelavo praškov za varjenje na čemer pa že delamo. Razvoj novih proizvodov zagotavljamo z lastnim razvojem v Železarni in v sodelovanju s firmo Oerlikon. V sedanji proizvodnji pa bomo morali izboljševati tehnologijo in odpravljati težja dela.

V TOZD Elektrode imajo 250 zaposlenih, od tega je približno 180 žensk. Problem je, po besedah Miha Stojana, predvsem v pridobitvi novih delavcev, moških z ustreznimi kvalifikacijami. Pri zaposlitvi žensk pa v jeseniški občini v tem trenutku ni težav. Ob tako velikem številu zaposlenih žena pa se v TOZD Elektrode pojavljajo določene težave zaradi visoke bolezenske odsotnosti.

Nagrajevanje v TOZD rešujejo na podlagi skupnih dogovorjenih meril v okviru celotne Železarne. Lani so to problematiko nekako reševali z upeljavno raznih stimulacijskih dodatkov, kajti osebni dohodki so pri njih v primerjavi z ostalimi temeljnimi organizacijami v Železarni zelo

nizki. Z novim popisom delovnih nalog jih bodo skušali realno ovrednotiti in uskladiti tako znotraj temeljne organizacije kot na nivoju Železarne. Na splošno je v lanskem letu prišlo do visokega porasta življenjskih stroškov in zaradi padanja realnega osebnega dohodka se kot pravi, opaža tudi zmanjševanje interesa za izpolnjevanje delovnih nalog ter zavzetosti za delo. To pa se odraža tudi v manjšem interesu za delo v družbenopolitičnih organizacijah. Poudarja pa, da je delo samoupravnih organov dobro in da skupno rešujejo vse nastale probleme, medtem ko je aktivnost delegacij za SIS zelo slaba, kar deloma opravičujejo s preobremenjenostjo žena z družinskimi obveznostmi.

»Storilnost pri izdelavi dodatnih materialov za varjenje je dobra v primerjavi s sorodno firmo Oerlikon. V lanskem letu smo prav zaradi usmeritve v kvalitetnejši proizvodni program povečali obračunsko storilnost, ne da bi pri tem proizvodnjo tudi količinsko povečevali.

Kljub različnim težavam med letom, lahko ocenimo, da smo v poslovnem smislu dobro gospodarili. V primerjavi s težavami, ki jih ima tovrstna industrija drugod po svetu s plasiranjem svojih izdelkov, smo pri nas še vedno lahko normalno delali. Zato, da bi bili tudi v bodoče konkurenčni na tržišču pa moramo spremljati svetovne premike v razvoju varilne tehnike in na tej podlagi pravilno usmerjati naše poslovne odločitve.

Sodelavke pri pakiranju elektrod (foto S. Kokalj)

ODBOR ZA INFORMIRANJE O OCENI SAMOUPRAVNEGA INFORMIRANJA IN KOMUNICIRANJA V ŽELEZARNI

V petek, 20. januarja, se je na drugi seji sestel odbor za informiranje in kot osrednjo točko obravnavala oceno samoupravnega informiranja in komuniciranja v Železarni, ki jo je na podlagi pripomb in predlogov iz javne razprave pripravil center za proučevanje samoupravljanja in informiranja. Poleg tega so obravnavali še povišanje avtorskih honorarjev in nagrad za nagradne križanke v glasilu Železar.

Z razpravo, ki je razmeroma dolgo časa potekala po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, niso bili zadovoljni. Od skupaj 267 samoupravnih delovnih skupin je to problematiko obravnavalo le 86 SDS, od tega pa jih je le 44 imelo tudi pripombe, predloge in stališča. V temeljnih organizacijah Plavž, Jeklarna, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna-Bela, Profilarna, Žebjarna, Transport in Družbena prehrana nobena samoupravna delovna skupina ni obravnavala te problematike. Odziv torej ni zadovoljiv, še posebej pa ne zato, ker so posamezne samoupravne delovne skupine že imele pripombe na informiranje, vendar se zdaj, ko je bilo pripravljeno gradivo za razpravo, niso odzvale.

Člani odbora so v razpravi ugotovili, da je sistem informiranja in komuniciranja v Železarni dobro vpleten, vendar pa obstajajo še nekatere pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti. Poudarili so, da je treba zbrati pripombe na to problematiko, ki se občasno pojavlja na sestankih samoupravnih delovnih skupin, enkrat letno pa jih bo pregledal tudi odbor za informiranje.

Poseben poudarek so dali na sodelovanje strokovnih služb s centrom za proučevanje samoupravljanja in informiranja. Le-te morajo sodelovati s centrom že pri oblikovanju informacij, prav tako pa so dolžne planirati svoje delo in pravočasno posredovati informacije, oziroma gradivo za program samoupravnih aktivnosti. Informacije morajo biti prilagojene izobrazbenemu nivoju delavcev, enkrat letno pa naj se organizira seminarje za vodje SDS za področje informiranja.

Odbor je dal tudi pobudo (na podlagi številnih pripomb iz razprave) za drugačno obliko poslovnih poročil s tem, da se izdela metodologija in skuša najti najbolj primerno obliko. Vsekakor pa bi bilo treba razpravo

okrog poslovnih poročil usmeriti bolj v ugotavljanje stanja in sprejemanje ukrepov, ne pa zgolj na samo sprejemanje posredovanih podatkov. Poslovodni odbor Železarne naj bi tudi pripravil uvodni komentar k rezultatom delovne organizacije, medtem ko naj bi za rezultate TOZD in delovnih skupnosti uvodne komentarje pripravili vodje TOZD oziroma delovnih skupnosti. Člani odbora so tudi opozorili na priporočila republiških sindikatov o vsebini poslovnih poročil.

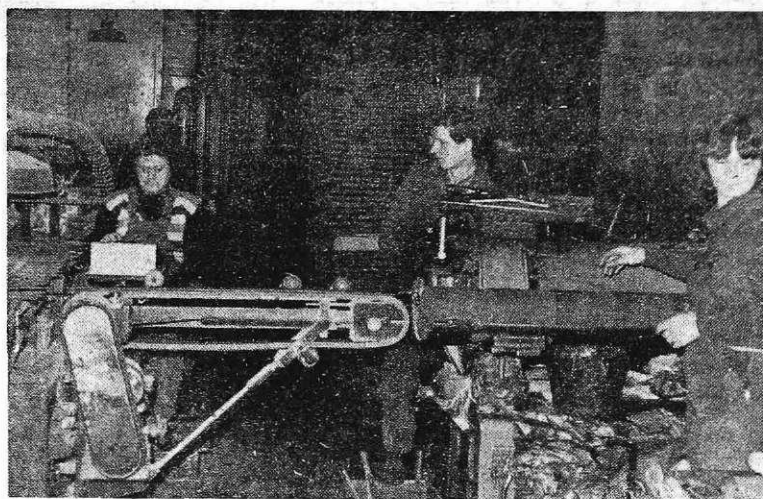
Največ pripomb so v razpravi delavci dali na povratno informiranje. Člani odbora so bili enotnega mnenja, naj se presodi, na katera vprašanja lahko odgovori vodja TOZD ali vodja SDS, strokovne službe pa bi poskrbele za odgovore, ki so širšega pomena. Sklenili so tudi, da se v celoti objavi v Železarni poglavje o »povratnem informiranju«, medtem ko se bodo ostala poglavja o analizi razprave objavila v skrajšani obliki.

Predlagali so tudi, da se temeljna vsebinska zasnova glasila Železar v celoti objavi, da bi jo delavci spoznali, oziroma osvežili.

Ob koncu je odbor v celoti podprl ugotovitve in zaključke iz gradiva in sklenil, naj center za proučevanje samoupravljanja in informiranja pripravi krajše, strnjeno gradivo za obravnavo na delavskem svetu Železarne s tem, da upošteva tudi pripombe odbora. Odbor bo pripravljeno gradivo še enkrat obravnaval pred sejo delavskega sveta Železarne.

Odbor je na predlog uredniškega odbora potrdil povišanje avtorskih honorarjev za 28 % od 1. januarja 1984 dalje. Potrdil pa je tudi nove višine nagrad za nagradne križanke, in sicer znaša 1. nagrada 600.— dinarjev, druga 400.—, tretja 300.— in četrta 200.— dinarjev.

CPSI — Z. V.

V elektrodnem oddelku (foto S. Kokalj)

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽEVANJU DELA IN SREDSTEV ZA IZGRADNJO JEKLARNE 2

(Nadaljevanje s 1. strani)

ma ni predvidena za financiranje prednostnih investicij in amortizacijskih zamenjav.

S samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev za izgradnjo jeklarnje je opredeljeno:

- predmet in namen združevanja,
- višina združevanja,
- način in merila ugotavljanja skupnega dohodka ter udeležbe pri tem,
- pogoji in način za vračilo združenih sredstev,
- obveznosti za primer poslovanja z izgubo,

— usklajevanje stališč.

Za nemoteno realizacijo projekta je potrebno, da podpisnice združijo sredstva v višini 2.858.542.000 din oziroma v zneskih, opredeljenih v sporazumu, za katere je realno pričakovati, da jih bodo temeljne organizacije ustvarile v času izgradnje jeklarnje 2 in so opredeljene kot prosta akumulacija.

Udeležence, to je temeljne organizacije, bodo združevale sredstva po naslednji dinamiki:

1983	483.091.000 din
1984	1.471.996.000 din
1985	903.455.000 din

Sredstva bodo TOZD združile v višini:

TOZD	din
Plavž	229.497.000
Jeklarna	323.750.000
Livarna	9.760.000
Valjarna bluming štel	446.445.000
Valjarna žice in profilov	161.735.000
Valjarna debele pločevine	105.965.000
Hladna valjarna Bela	564.959.000
Hladna valjarna Jesenice	61.627.000
Žičarna	107.080.000
Profilarna	30.395.000
Vratni podboji	21.751.000
Jeklovlek	58.002.000
Elektrode	76.685.000
Žebjarna	10.875.000
Monter Dravograd	70.000.000
Strojne delavnice	86.166.000
Remontne delavnice	22.308.000
Vzdrževanje	11.154.000
Energetika	333.231.000
Transport	127.157.000

Po finančni konstrukciji se predvidena sredstva za celotno naložbo zagotavljajo iz naslednjih virov:

Zap. št.	Viri sredstev	din	Struktura %
1.	Lastna sredstva železarne	2.858.542.000	15,7
2.	Združena sredstva SOZD SŽ	2.328.000.000	12,8
3.	Združena sredstva sovlag.	4.548.702.000	25,0
4.	Kredit Ljubljanske banke	5.455.000.000	30,0
5.	Komerc. kredit izvajalcev	177.000.000	1,0
6.	Tuji finančni krediti	2.814.671.000	15,5

V delu skupnega dohodka, ki ga bo ustvarila TOZD Jeklarna z delovanjem jeklarnje 2, pa so udeležene vse temeljne organizacije, ki so namensko združevale sredstva iz svoje proste akumulacije.

Glede na višino vloženih sredstev podpisnic se deli skupni dohodek. Deli se na del, ki pripada delavcem TOZD Jeklarna za živo delo, preostali del skupnega dohodka pa se deli glede na vložena sredstva med udeležence tega sporazuma. Ta del skupnega dohodka vsebuje nadomestilo za združena sredstva, in sicer v višini 30 %, oziroma največ do višine obrestne mere, ki velja za financiranje tovrstnih projektov. Ostanek v višini 70 % pa je opredeljen kot vračilo združenih sredstev. Investitor TOZD Jeklarna bo združena sredstva po tem sporazumu začela vračati pet let po dokončanju naložbe.

V primeru poslovanja z izgubo udeležence nosijo odgovornost in obveznost za njeno pokrivanje v sorazmerju z višino združenih sredstev.

Vse zadeve skupnega pomena bodo udeležence reševale sporazumno oziroma na način, opredeljen v samoupravnem sporazumu (arbitražna komisija, ki jo imenuje delavski svet Železarne, arbitraž, ki jo imenuje regionalna gospodarska zbornica, sodišče).

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

ODGOVORNOST, VESTNOST IN DOBRA ORGANIZACIJA PREPREČILI VEČJI ZASTOJ IN ŠKODO

(Nadaljevanje s 1. strani)

bljani. Zaradi odgovornega in vestnega dela ter dobre organiziranosti vseh izvajalcev sta bili sklopki narejeni v rekordnem času in 17. januarja tudi že vgrajeni v pogonski motor. Zaradi tega je obratovanje potekalo normalno, oziroma brez zastojev.

Pri tem, poudarjajo v TOZD Valjarna bluming štel, gre predvsem zahvala področnim vzdrževalcem, ki

so razpoke pravočasno odkrili, med obratovanjem redno kontrolirali njihovo večanje in uspešno vgradili novi sklopki v pogonski motor. Tako odgovoren in vesten odnos do reševanja tekoče proizvodnje in razumevanje za težave TOZD, še posebno v delovni organizaciji Litostroj, zasluži vso pohvalo. Zaradi velike odgovornosti, vestnosti in dobre organiziranosti je bila preprečena velika škoda oziroma izpad proizvodnje.

OSEBNI DOHODEK V DECEMBRU IN V LETU 1983

Zaradi kasnitve informacije bomo podali le okvirne podatke o osebnem dohodku za december, informacijo pa bomo obogatili z bežnim pregledom gibanja osebnega dohodka za leto 1983.

Ves december smo gojili upanje, da bo osebni dohodek zadržal novembrsko višino, kljub temu, da so novembrski osebni dohodek pomembno povečala izplačila za delo na dan praznika. To upanje smo gradili na spodbudnih podatkih o proizvodnih rezultatih in uresničevanju izvoznih načrtov. K primeri višini osebnega dohodka pa je prispeval tudi letni poračun ur in dolžina meseca — predvsem v obratih z neprekinjenim obratovanjem.

Upanje, da bo ostal osebni dohodek na novembrski višini, pa je splahnelo prav zadnje dni decembra, ko smo bili izredno neučinkoviti, predvsem v največjih temeljnih organizacijah. Samo pet temeljnih organizacij je uspelo preseči proizvodne obveznosti po družbenem planu, štiri pa niso uresničile niti znižane operativnega načrta. Pomemben vpliv na slabši rezultat so imele redukcije električne energije, ki se jim nismo mogli izogniti, na druge vzroke pa imamo vsaj posredni vpliv, pa jih nismo uspeli premestiti.

Osebni dohodek za december je bil manjši kot za november predvsem v tistih temeljnih organizacijah, ki niso uresničile svojih operativnih programov proizvodnje: Jeklarna, Valjarna bluming-štekla, Valjarna žice in profilov in Želblarna. V teh temeljnih organizacijah so bile vzrok manjše premije za nadpoprečni rezultat, v prvih treh pa je bil zelo močan vpliv časovne razporeditve dela. Časovna razporeditev dela je vplivala tudi na osebni dohodek v temeljnih organizacijah Plavž, Vzdrževanje, Energetika in Transport, ki so imele kljub večjem deležu in učinkovitosti manjši poprečni osebni dohodek.

V decembru je bila opravljena izravnavna ur, tako da se je plačano število ur dela in odsotnosti nad predpisanim 42-urnim delovnim tednom evidentiralo kot nadure, tudi če so bile opravljene v rednem turnusu. Zaradi izravnavne ur nimamo natančnih podatkov o dejanskem delu prek polnega delovnega časa v decembru. Iz podatkov za posamezne delavce pa je razvidno, da so nekateri delavci z nadurnim delom še vedno mnogo bolj obremenjeni, kot to dopušča zakon in sprejeti pravilniki o delovnih razmerjih.

Na področju nadurnega dela pa moramo opozoriti na pomembno spremembo. Delavci, ki morajo zaradi neodložljivih del opravljati delo prek polnega delovnega časa, te spremembe nikakor ne morejo biti veseli. Republiški davek iz osebnega dohodka se je namreč povečal za 18,33 % na 25 % prejetega osebnega dohodka za opravljeno nadurno delo in druga izplačila, od katerih moramo odvajati ta davek. S tem je nadurno delo postalo zelo slabo stimilirano, saj od decembra naprej neto znesek za nadurno ni niti 20 % večji od neto osebnega dohodka za opravljeno redno uro dela.

Odras vseh vplivov je poprečni osebni dohodek v Železarni, ki je za 3 % manjši kot v novembru, pa kljub temu za 26 % večji od plana za leto 1983 in prav toliko večji od izplačila osebnega dohodka za december 1982.

Podobno sliko kaže tudi letna primerjava. Z dvanajstimi akontacijami in devetmesečnim poračunom je bilo izplačano 26,8 % več neto osebnega dohodka na delavca kot v letu 1982. Zaradi zmanjšane števila nadur je skupno število plačanih ur na delavca manjše (leto 1982 — 181,7, 1983 — 180,8), osebni dohodek na 182 ur pa je večji. Dejanska gospodarska gibanja so bistveno odstopala od planskih predvidevanj, zato tudi osebni dohodek močno odstopa od predvidevanj. Poprečni osebni dohodek na delavca je za 17,4 % večji, kot smo predvideli, bruto sredstva osebnega dohodka pa so večja za 14,1 %. Različno odstopanje izplačanih bruto sredstev osebnega dohodka in neto izplačil na delavca nastopa zaradi dveh vzrokov:

— sredstva osebnega dohodka se delijo na manjše število delavcev — zaposlovanje še naprej upada, v planu pa smo predvideli povečanje števila delavcev;

— v drugi polovici leta so se zmanjšale nekatere prispevne stopnje za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti, začasno pa je bil zmanjšan tudi poseben republiški davek iz osebnega dohodka (z 2,10 na 0,80 %). Obremenitev bruto osebnega dohodka je bila s tem manjša od planirane, zato neto osebni dohodek bolj odstopa od planiranega kot bruto sredstva.

Planirana sredstva osebnega dohodka so presežena v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, vendar so razlike v preseganju plana zelo izrazite, kakor tudi razli-

ke v rasti osebnega dohodka glede na predhodno leto.

Plan osebnega dohodka je najbolj prekoračila temeljna organizacija Elektrode tako na delavca, kakor višino planiranih sredstev, s tem pa je ta temeljna organizacija tudi najuspešnejša v rasti osebnega dohodka. Osnovna proizvodnja temeljne organizacije količinsko ni napredovala, narejen pa je bil kvaliteten premik v proizvodnji, predvsem pa je bila močno povečana proizvodnja ognjevdzdržnega materiala.

Nemajhen vpliv na višino osebnega dohodka so imele izvozne premije. Doseženo izboljšanje rezultatov sicer ne upravičuje v celoti tolikšne rasti osebnega dohodka, vendar moramo ob tem upoštevati, da gre v primeru TOZD Elektrode za zelo nizko startno osnovo, ki je delno posledica in odraz podpoprečne učinkovitosti v preteklih letih, v letu 1983 pa so izplačila, vezana na učinek, nadpoprečna. Dohodek bo pokazal, če je takšna višina upravičena.

Po doseganju plana in rasti osebnega dohodka je TOZD Livarna na drugem mestu. Ta temeljna organizacija je dosegla visoko rasto osebnega dohodka na račun količine proizvodnje. Planirano količino proizvodnje je presegla za 10 %. Ob takih rezultatih je vsak mesec izpolnila pogoje za visoko premijo za nadpoprečne rezultate. Tolikšna premija in le za nekaj odstotkov manjši poprečni osebni dohodek (sodeč po devetmesečnih podatkih) nimata opravičila v doseženem dohodku, ki kljub rekordnim količinam dosega le skromno rasto. Livarji bodo morali izboljšati tudi strukturo izdelkov, sicer glede na časovno razporeditev dela ne bodo mogli zagovarjati osebnega dohodka, ki je le za 4 % manjši od osebnega dohodka v TOZD Jeklarna.

V oceni osebnega dohodka ne smemo prezreti temeljne organizacije Jeklovlek. Čeprav je vsa zadnja leta ta temeljna organizacija napredovala v količini proizvodnje in vzporedno s tem tudi v nadpoprečni rasti osebnega dohodka, ji je to uspelo tudi v letu 1983. Proizvodni plan je presegla za 3 %, tudi struktura proizvodnje je boljša kot v letu 1982. Visoko

rast osebnega dohodka opravičuje tudi produktivnost, saj so bili boljši rezultati doseženi z manjšim številom delavcev.

Spremembo pogojev gospodarjenja med letom najbolj ponazarjata temeljni organizaciji Profilarna in Vratni podboji. Predvidena je bila mnogo višja proizvodnja kot v letu 1982, dosegli pa naj bi jo z večjim številom delavcev. Planirana so bila tudi relativno visoka sredstva osebnega dohodka. Proizvodnja v obeh temeljnih organizacijah krepko zaostaja za planirano, osebni dohodek pa je šele v zadnjih mesecih dosegel planirano raven. Kljub temu v teh dveh temeljnih organizacijah ne moremo govoriti o zaostajanju osebnega dohodka, saj sta obe dosegli celo nadpoprečno rasto na delavca, vendar je treba priznati, da predvsem s prilaganjem operativnih programov proizvodnje trenutnim možnostim.

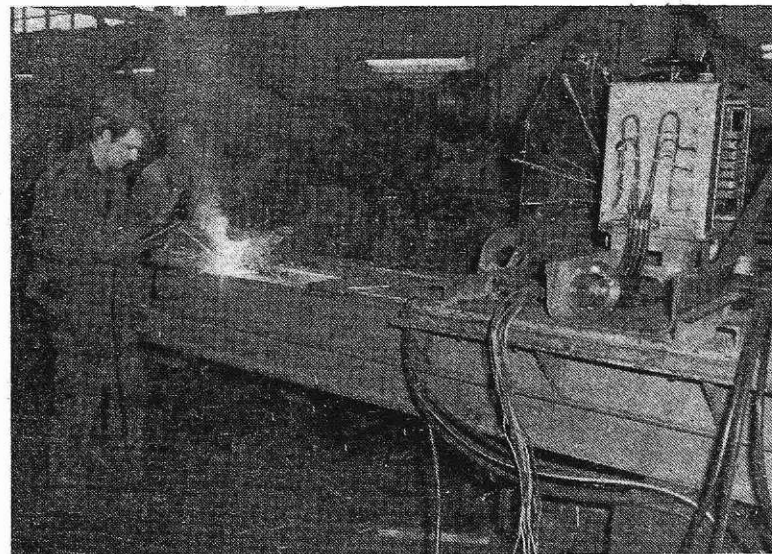
Če ocenjujemo gibanje in razlike v osebnih dohodkih v letu 1983, moramo priznati, da so uveljavljeni premijski sistemi prinesli veliko dinamičnost v osebnih dohodkih. Po eni strani so prispevali k večji vzporednosti med vloženim delom in višino osebnega dohodka, zaradi neenakih možnosti temeljnih organizacij pa so povzročili tudi neupravičene razlike. Gre predvsem za protislovje, da so nekatere temeljne organizacije skromen skupen rezultat okronale z relativno dobrimi premijami. To velja predvsem za delež premij za preseganje pričakovanega izvoza, ko so pridobili pri osebnih dohodkih predvsem delavci tistih temeljnih organizacij, kjer je delež izvoza skromnejši.

Nepravilnosti in nesorazmerja nas silijo, da sistem delitve po delu čimprej izboljšamo, damo ustrezno mesto vrednotenju dela in postavimo merila ugotavljanja učinkovitosti v strogo vzporednost z dejanskim prispevkom delavca. Smernice za napredek na tem področju so dane v razpravo in upamo, da bomo dobili najširšo podporo, pa tudi pomoč delavcev v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Cilj bomo dosegli le, če bomo vsi enotnega prepričanja, da le boljše delo in večji dohodek prinaša tudi več osebnega dohodka.

Oddelek za nagrajevanje

OSEBNI DOHODEK V TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTIH (BREZ REFUNDACIJ) ZA LETO 1983

TOZD — DSSS	Plan OD za l. 1983		Izplačani OD I—XII 83		INDEKSI		
	neto OD na delavca	vsota bruto v 000 din	neto din na delavca	vsota bruto v 000 din	4:2	5:3	na delavca 83:82
1	2	3	4	5	6	7	8
01 Plavž	17.574	66.987	20.307	73.493	115,6	109,7	117,8
02 Jeklarna	18.392	216.337	22.143	253.009	120,4	116,9	121,6
06 Livarna	17.126	24.680	21.326	29.874	124,5	121,0	137,4
11 Valj. Bluming st.	16.296	106.447	19.176	117.770	117,7	110,6	129,1
13 Valj. žice	16.297	46.814	19.338	52.427	118,7	112,0	124,3
18 Valj. deb. ploč.	14.983	43.318	17.567	48.570	117,2	112,1	131,1
21 HV Bela	16.371	76.812	19.186	87.421	117,2	113,8	129,8
31 HV Jesenice	15.819	59.569	19.182	69.357	121,3	116,4	132,8
32 Žičarna	15.146	67.057	17.955	73.430	118,5	109,5	133,7
33 Profilarna	15.837	18.819	17.474	19.213	110,3	102,1	134,0
34 Vratni podboji	14.649	13.697	15.306	13.984	104,5	102,1	130,8
35 Jeklovlek	15.505	40.196	18.934	46.387	122,1	115,4	133,8
36 Elektrode	12.741	54.064	16.573	68.921	130,1	127,5	137,5
37 Želblarna	13.547	19.899	16.508	23.646	121,9	118,8	132,8
81 Strojne del.	14.767	84.152	17.545	93.399	118,8	111,1	128,1
82 Remont. del.	16.806	142.460	19.704	163.276	117,2	114,6	123,6
83 Vzdrževanje	17.967	167.070	20.509	187.905	114,1	112,5	121,1
87 Energetika	17.004	70.632	19.941	81.670	117,3	115,6	129,0
89 Transport	15.428	97.012	17.883	109.841	115,9	113,2	125,9
92 KO-FI	17.042	79.426	19.151	89.644	112,4	112,9	126,8
94 KSI	15.698	92.335	17.511	106.266	111,5	115,1	126,3
97 ETKRN	18.018	145.667	20.824	167.420	115,6	114,9	129,5
98 Družb. preh.	12.111	34.529	14.069	39.326	116,2	113,9	127,6
Železarna Jesenice	16.365	1767.979	19.210	2016.852	117,4	114,1	126,8

Popravilo žerjava v vzdrževalnem oddelku (foto S. Kokalj)

UPOKOJENCEM KOMERCIJALNE IN FINANČNE

Izvršni odbor sindikata vabi upokojene delovne skupnosti komercijalne in finančne na občni zbor, ki bo v soboto, 4. februarja ob 14.30 v restavraciji Kazina.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 30. JANUARJA DO 5. FEBRUARJA

30. januarja, SAŠO MANDELJC, vodja TOZD Bluming štekla, Jesenice, Tomšičeva 88, štev. tel. 82 054;
31. januarja, VALENTIN MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, C. talcev 4-a, štev. tel. 83 345;
1. februarja, JAKOB MEDJA, vodja TKR, Jesenice, Titova 1-a, štev. tel. 81 117;
2. februarja, LEON MESARIČ, vodja TOZD Želblarna, Jesenice, Titova 3, štev. tel. 81 216;
3. februarja, SREČO MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana — Dovje 107 a;
4. februarja, VLADIMIR OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1-a, štev. tel. 81 727;
5. februarja, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21, štev. tel. 88 012.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti obhod po železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 30. 1.	MARJAN ERMAN	JANEZ ARH
TOREK — 31. 1.	DUŠAN POLAJNAR	MIRKO ZUPAN
SREDA — 1. 2.	IVAN ŠENVETER	FRANC NEČIMER
ČETRTEK — 2. 2.	ANTON BURJA	BRANE CEPIČ
PETEK — 3. 2.	JANEZ FALETIČ	MIROSLAV ZUPAN
SOBOTA — 4. 2.	MIHA ŠLIBAR	BRANKO GERČAR
NEDELJA — 5. 2.	AVGUST NOVŠAK	BOŽIDAR ČERNE

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 30. januarja do 4. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta: dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta: dr. Želimir Cesarec.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta: dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta: dr. Marija Može-Kovačič.

Dispanzer za borce: dr. Marija Može-Kovačič.

V soboto, 4. februarja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta: dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta: dr. Alojz Smolej (za borce vsak dan od 11. do 12. ure) in III. zobna ambulanta dr. Bela Gazafi.

Po SS za Vatrostalno vsak dan od 9.30 do 10.30

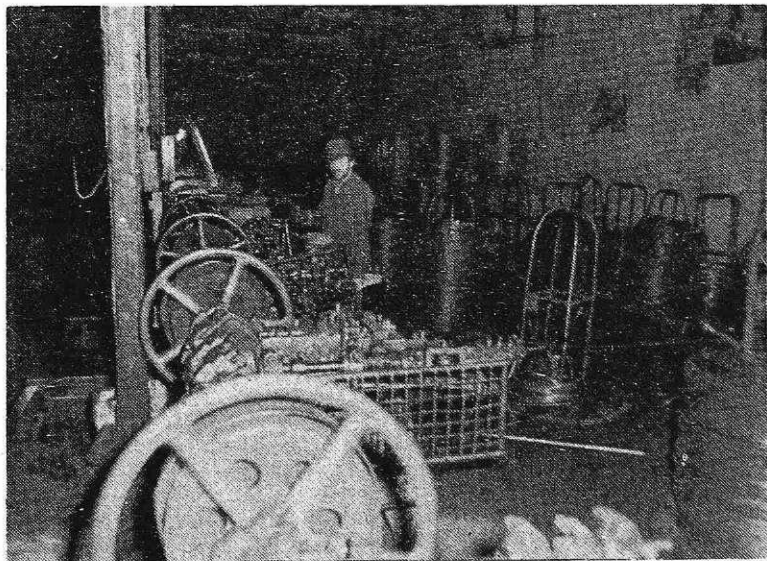
POPOLDNE: I. zobna ambulanta: v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 4. februarja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta: v. dent. Viktor Stražišar.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V februarju bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: ANTON ZUPAN, Energetika — 2. februarja; SABID MUJEZIMOVIC, KSI — splošni sektor — 8. februarja; ANDREJ JAKOPIČ, Remontne delavnice — 10. februarja; JUDITA TREVEN, ETN — Sektor novogradenj — 10. februarja; VALENTINA JESENSEK, KO-FI — FRS, 14. februarja; OTON MARKUN, Strojne delavnice — 15. februarja; JOŽE KOLEGAR, Vzdrževanje — 16. februarja; JOŽICA ŠETINC, ETN — OTK — 19. februarja in ANTON JENSTERLE, Transport — 25. februarja.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

V Želblarni (foto S. Kokalj)

UPOKOJENCEM TOZD ELEKTRODE

Upokojene TOZD Elektrode vabimo v soboto, 4. februarja, na ogled obrata. Dobimo se ob 10. uri pri glavnem vhodu v Železarno.

Po sklepu delavskega sveta TOZD Družbena prehrana in na osnovi določil statuta TOZD, razpisna komisija TOZD Družbena prehrana

RAZPISUJE PROSTA DELA IN NALOGE

VODJA TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za opravljanje navedenih del in nalog izpolnjevati še naslednje pogoje:

— da imajo visoko ali višješolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji,

— da imajo moralnopolitične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diploma, opravljanje dosedanjih del in nalog, delovni dobi) v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo TOZD Družbena prehrana« v osmih dneh po objavi na naslov: SŽ — ŽELEZARNA JESENICE o. sol. o. — kadroviski sektor, C. železarjev 8, 64270 Jesenice.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

7. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNE

V torek, 10. januarja, so se na sedmi redni seji sestali člani odbora za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne. Pri pregledu izpolnjevanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so uresničeni.

Odobrili so štiri službena potovanja v tujino, in sicer:

— Marjano GABROVŠKU — članu poslovnega odbora, Francu VI-CARJU — vodju investicijskega razvoja v predelavi iz sektorja novogradenj in Vinku POGACNIKU — vodilnemu tehnologu v TOZD Žičarna ter šoferju Jožetu ŠPAROVCU k firmi Machine Ingeniering v Dervio v Italiji, kamor so potovali na ogled proizvodnje in razgovor s proizvajalci vlečnih strojev, namenjenih posebej za vlečenje nerjavne žice.

— Božu BARTLJU — podpredsedniku poslovnega odbora in Aleksandru JEZERSKEMU — vodju TOZD Hladna valjarna Bela ter šoferju Rudiju KRISTANU v ČSSR k firmi Ferronet Praga na sklepanje pogodbe za leto 1984 in reševanje reklamacije v Bratislavi in Olomucu.

— Jerneju HOČEVARJU — vodju domače prodaje, v ZSSR v Moskvo na komercialne razgovore o izvozu elektrod. Razgovoru bodo prisostvovali tudi predstavniki RMK Zenica in Elektrode Zagreb.

— Borisu PESJAKU — vodju finančno-računovodskega sektorja, Ernestu PUŠNIKU — vodju komercialne in Stanku ČOPU — vodju investicijskega razvoja pri sektorju novogradenj v ZR Nemčijo k firmi Mannesmann Demag, kjer naj bi sodelovali pri sklepanju pogodb za uvoz oziroma dobavo opreme za Jeklarno 2 ter h KFW v Frankfurt za odobritev kreditov.

Obravnavanih je bilo enajst poročil in ocen s službenih potovanj:

— Božidarja ERJAVCA in Feliksa BEŠTRA. Imenovana sta obiskala firmo M. Klöckner in si ogledala delovanje gorilnika za kurjenje parnih kotlov z mazutom in zemeljskim plinom glede na potrebe in razčiščenje nekaterih odprtih vprašanj v ponudbi, pogojev obratovanja in potrebnih instalacij. Potovanje je bilo potrebno in je doseglo namen. Izvedeno je bilo v organizaciji in na stroške Merkurja iz Kranja, ki zastopa omenjeno firmo v Jugoslaviji.

— Božidarja ČERNETA, potoval je v ZDA v General Electric v Roanoke (Virginia) na usposabljanje oz. specializirani tečaj za vzdrževanje vrtilastikov usmernikov večjih moči, vključno s praktičnim delom v laboratoriju. Potovanje se ocenjuje kot zelo koristno.

— Ernesta PUŠNIKA, potoval je v Bolgarijo skupaj s predstavnikom Metalke, železarne Ravne in Store na razgovore glede reševanja tekočih problemov o dobavah (izpolnjevanje rokov, kvalitete, cene ter zadolžitve na področju razreševanja zaostankov). Pomembni dogovori: razreševanje problematike dobave nerjavnega jekla in potrebne količine v okviru predloga železarne o spremembi kvalitete, kvaliteta vlečnih jekel in dinamno pločevine, elektrod za varjenje, možnosti predelave bolgarskih blokov v železarni ter kompletno področje protidobav. Potovanje je bilo uspešno.

— Borisa PESJAKA in Ernesta PUŠNIKA. Imenovana sta potovala v ČSSR k firmi Ferronet Praga. Obhodni banki Praga in železarni Košice na razgovore, na katerih naj bi razrešili medsebojne probleme pri obojestranskem izpolnjevanju pogodbenih obvez, predvsem na področju financiranja. Poleg razrešitve nekaterih vprašanj pri odpiranju akreditivov, zamudnih obrestih itd.: so bila obravnavana tudi vprašanja zaostankov v dobavah TVT iz ČSSR in vprašanje dobav jekla Ti-Nb (probna količina). Potovanje je bilo uspešno.

— Borisa BREGANTA, potoval je v Bolgarijo k firmi Rudmetal Sofija Metalsnab in na ministrstvo črne metalurgije. Skupno s predstavnikom SOZD SZ, železarne Ravne in predstavnikom SZ Beograd je bilo potovanje izvedeno na poziv Rudmetal na razrešitev tekočih vprašanj, predvsem pa za pregled možnosti sodelovanja v letu 1984. Glede na obravnavana področja obstajajo različne interesne možnosti, menjava tako na področju komercialne kot na ostalih področjih poslovno-tehničnih odnosov. Potovanje je bilo zelo uspešno, saj odpira široke možnosti za povečanje obsega menjav.

— Borisa BREGANTA in Borisa PESJAKA, potovala sta v ZR Nemčijo k firmi Mannesmann Demag in KFW zaradi reševanja vprašanj kre-

ditiranja uvoza opreme za jeklarno 2. Opravljeni razgovori so se nanašali na intervencijo pri Hermesu za vključitev investicije v plan za leto 1984. Na osnovi sklenjenih pogodb v letu 1982 z omenjeno firmo je bil pregledan predlog zmanjšanja obsega dobav glede na izgradnjo v etapah in še nekateri elementi financiranja v KFW in Demagu ter dogovorjena vloga Demaga pri odločitvah Hermesa v zvezi s protidobavami prek Mannesmann — Handera. Potovanje je bilo glede na dosežene dogovore ocenjeno kot uspešno.

— Jakoba MEDJA. Imenovani je skupno s predstavnikom firme Herman Schmidt iz ZR Nemčije opravil po vnaprej pripravljenem programu razgovore pri devetih končnih koristnikih našega jekla. Obravnavana so bila predvsem sledeča vprašanja: tekoči problemi, razreševanje reklamacij za že poslano blago; glede na proizvodne programe koristnikov so bile poslane informacije o možnostih razrešitve asortimana dobav; izpolnjevanje kvalitativnih zahtev za posamezne izdelke. Potovanje je bilo zelo uspešno.

— Valentina ERJAVŠKA. Imenovani je potoval na Poljsko k firmi Centrostal skupaj s predstavnikom SOZD SZ. Osnovni namen obiska je bil dogovor o menjavi za leto 1984 glede na plan dela jugoslovanske komisije za sodelovanje s Poljsko in glede na dogovor z delegacijo Poljske. Dosežen je bil dogovor in podpisani so protokoli za 3,4 mio dolarjev izvoza. Pri tem se kaže možnost povečanja dobav za leto 1984 pri varilnih elektrodah. Obravnavani so bili tudi kvalitetni problemi in izpolnjevanje terminov. Pri tem ugotavljajo padec kvalitete HVT in avtomatnega jekla. Glede na dosežen dogovor o obsegu dobav in protidobav je bil obisk uspešen.

— Oskarja KÜRNERJA in Alojza KALANA. Obiskala sta železarni Lenin Perniki in Brežnjevi Kreminkovci v Bolgariji. Potovanje je bilo opravljeno v sklopu dogovorov, ki so bili doseženi pri obisku naše delegacije v Bolgariji za razrešitev konkretnih vprašanj: predelava dinamov jekla in nerjavnih trakov v naši železarni, dobave jeklenega odpadka, nakup slabov in razreševanje reklamacije dinamov trakov. Pri ogledu železarne predvsem izstopa dobra opremljenost železarne Brežnjevi Kreminkovci (nove elektro peči in vakuumsko tehnologija), kar omogoča tudi sodelovanje na proizvodno-tehničnem področju. Potovanje je bilo uspešno.

— Pavla ŽMITKA, potoval je v Avstrijo k firmi Interweld Bad Vöslav. Udeležil se je demonstracije postopkov metaliziranja, ogledal naprave, ki so na razpolago ter tehnologije za posamezne primere. Glede na stopnjo koriščenja teh postopkov v Železarni je bil ogled potreben. Razvoj postopkov metaliziranja je izredno hiter, koriščenje pa lahko predstavlja znatne prihranke v vzdrževanju strojnih naprav kot tudi pri montiranju posameznih delov. V Železarni pa je potrebno ustreznejše organiziranje dela pri teh postopkih.

— Danija AZMANA, potoval je v Avstrijo k firmi Geissler in Per. Glede na dosežene dogovore z Merkurjem iz Kranja in KIG iz Ljubljane, ki je dobavitelj sodov za polnjenje bitumna, je bil organiziran sestanek, na katerem naj bi se dogovorili, da v okviru kompenzacijske pogodbe uvozimo ognjestalni material oz. ferolegure. Doseženi dogovori in zaključki so za našo železarno ugodni, potovanje je bilo uspešno.

Odbor je v nadaljevanju obravnaval in potrdil predlog povišanja višin izdatkov, ki jih imajo delavci pri opravljanju določenih del in nalog. Predlog je posredoval oddelek za nagrajevanje (SEO). (d.r.m.z.g.)

Nove višine povračil veljajo od vključno 11. 1. 1984 dalje.

Obravnavana je bila vloga kadrovskega sektorja o upravičenosti do povračila stroškov za prevoz na delo in z dela. Odbor je sprejel naslednja stališča:

— Za prevoz na delo in z dela so delavci upravičeni prejeti določeno nadomestilo iz kraja stalnega prebivališča do delovne organizacije in nazaj, če stanujejo v krajih, od koder je mogoče dnevno prihajati na delo z rednimi prevoznimi sredstvi ali organiziranim prevozom.

— Delavci, ki stanujejo v krajih, iz katerih ni mogoče dnevno prihajati na delo, so upravičeni prejemati določeno nadomestilo za prevoz na

delo in z dela iz kraja začasnega prebivališča, če je kraj stalnega prebivališča oddaljen toliko, da ni mogoče dnevno prihajati na delo z rednimi prevoznimi sredstvi ali organiziranim prevozom.

— Povrnjene stroške za prevoz na delo in z dela lahko dobi upravičenec za najcenejša možna prevozna sredstva.

— Delavci, ki morajo dnevno prehoditi več kot 5 km za prihod na delo in z dela, so upravičeni prejemati zmanjšano kilometrino, katere višino določi odbor za splošne zadeve.

— Do zmanjšane kilometrine za prevoz na delo in z dela so upravičeni tudi delavci, ki stanujejo v krajih, od koder ni organiziran prevoz na delo in z dela, delo pa je organizirano izven sedeža železarne Jesenice (delo v centralah, upravniki in čuvaji počitniških domov, naši zastopniki v drugih krajih ipd).

Odbor je potrdil nadomestila za dežurstvo med tednom v višini 1.270

Vrsta nadomestila

- cela dnevica
- polovica dnevnice
- znižana dnevica
- nočnina na osnovi računa hotela B kat.
- nočnina v gost. obratih višjih kategorij
- nočnina brez računa
- Montažna dela v kraju, oddaljenem nad 100 km do sedem dni:
 - dnevica
 - nočninanad sedem dni:
 - dnevica
 - nočnina
 - dodatek za ločeno življenje
 - terenski dodatek:
 - brez prevoza
 - organiziran prevoz
 - kilometrina za uporabo lastnega vozila za službeno potovanje
 - kilometrina za uporabo lastnega vozila za prihod na delo, kadar ni organiziranih javnih prevoznih sredstev

Višina

- 810 din
- 430 din
- 310 din
- po računu do 620 din
- 250 din
- 540 din
- 300 din
- 370 dni
- 300 dni
- 5.520 din
- 260 din/dan
- 130 din/dan
- 10.80 din/km
- 5.40 din/km

din (priznava se nadomestilo za 6 ur), za dežurstvo ob sobotah, nedeljah in praznikih v višini 1.690 din (priznava se nadomestilo za 8 ur). Nova višina nadomestil velja od 1. 1. do 31. 12. 1984.

V nadaljevanju so bile obravnavane štiri prošnje za finančno in materialno pomoč, ki jih je odbor ustrezno rešil.

CPSI — D. L.

SAMOUUPRAVNE ODLOČITVE V ŽELEZARNI

BREZ PRIPOMB SPREJETE SPREMEMBE PLANA SPIZ

Samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljnih planih skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji za obdobje 1981 do 1985 so obravnavali in sprejeli zbori delavcev prek samoupravnih delovnih skupin v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih v Železarni (vključno z Monterjem) v prvi polovici decembra 1983.

V TOZD Hladna valjarna Bela, Remontne delavnice in Energetika so imeli le nekaj vprašanj, posamezne samoupravne delovne skupine v drugih temeljnih organizacijah oziroma delovnih skupnostih pa nekaj splošnih pripomb. Vprašanja so bila naslednja:

Zakaj sprejemamo obe posebni prispevni stopnji (0,27 in 1,27 %), če je v sporazumu za črno metalurgijo opredeljena stopnja 0,27 %?

Zakaj so razlike pri predčasni upokojitvi delavcev v drugih republikah?

Zakaj imajo delavci v drugih delovnih organizacijah večje pokojnine kot v železarni Jesenice in so zato železarji prikrajšani?

Na ta vprašanja so odgovorile ustrezne strokovne službe v Železarni, katerih odgovore objavljamo v nadaljevanju.

Vsaka temeljna organizacija združuje sredstva po tisti posebni prispevni stopnji iz dohodka, ki velja za panogo, v katero sodi posamezna temeljna organizacija. Tako po prispevni stopnji 0,27 % »plačujejo« tiste temeljne organizacije, ki spadajo v panogo črna metalurgija, ostale temeljne organizacije, ki niso v tej panogi, pa po prispevni stopnji 1,27 %.

PREDČASNA POKOJNINA

Zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list SFRJ 23/82) v 22. členu opredeljuje pravico do predčasne upokojitve takole:

»Če je za območje posamezne SPIZ z zakonom uvedena predčasna upokojitev, lahko zavarovanec v skladu z zakonom pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni najmanj 35 let pokojninske dobe in 55 let starosti (ženska 30 let pokojninske dobe in 50 let starosti) ob ustreznem zmanjšanju pokojnine.

Ko uživalec pokojnine dopolni starost, predpisano za pridobitev pravice do starostne pokojnine, se mu pokojnina ne zmanjšuje.

Na osnovi te temeljne določbe zveznega zakona so republike pri oblikovanju republiških zakonov vnesle institut predčasne upokojevanja tako, da pri tem upoštevajo razpoložljiva sredstva skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja za pokrivanje izplačil na ta način pridobljenih pokojnin.

SPIZ v Sloveniji je v republiški zakon vnesla institut predčasne pokojnine, vendar v sedanjih dohodkovnih možnostih skrajno sankcionirano. Tako je uzakojena možnost predčasne upokojitve z znižanjem pokojnine, odmerjene glede na pokojninsko dobo (minus 2 % za vsako manjkajočo leto pokojninske dobe do 40 oz. 35 let, oziroma minus 1 % za pol leta) za vsako leto predčasnega odhoda v pokoj (moški od 55 do 60 let starosti, ženske od 50 do 55 let starosti) za 1,5 % ter 0,5 % za vsako manjkajočo leto pokojninske dobe. Po dopolnjeni starosti upokojenca 60 let oz. upokojenke 55 let, se navedeni odstotek (1,5 + 0,5) ne odteguje več od pokojnine, ostaja pa seveda še vedno odtegnjeni odstotek glede na manjkajočo pokojninsko dobo.

Sestavljenci zakona so predpostavljali 1,5 % + 0,5 % zmanjševanje predčasne pokojnine kot stimulati-

vno in dokaj izenačeno v primerjavi z ostalimi republikami. Pri tem pa je treba še enkrat opozoriti na dejstvo, da se zagotavljanje in izvajanje pravic iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja veže na razpoložljiva sredstva oziroma prihodek skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v posamezni republici.

ODMERA STAROSTNE POKOJNINE

Na podlagi 20. člena republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter 19. člena statuta SPIZ v Sloveniji se za izračun pokojninske osnove upošteva osebni dohodek, ki ga je za delovne uspehe, dosežene z delom v polnem, krajšem ali daljšem od polnega delovnega časa, dobil zavarovanec za svoje živo in minulo delo po osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke, določenih v samoupravnem splošnem aktu organizacije združenega dela, v kateri je bil zavarovanec v delovnem razmerju.

NOV SPORAZUM ZA »STARO« OBMOČNO VODNO SKUPNOST

V prvi polovici decembra 1983 je potekala javna razprava o osnutku samoupravnega sporazuma o ustanovitvi območne vodne skupnosti Gorenjske (v nadaljevanju OVS). O sporazumu so razpravljali na sestankih samoupravnih delovnih skupin v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih Železarne (razen v TOZD Monter Dravograd).

V večini temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ni bilo pripomb in predlogov. V nekaterih temeljnih organizacijah so celo že kar sprejeli osnutek sporazuma, čeprav bi s tem morali počakati do naslednje faze — do predloga sporazuma.

Pripombe in predlogi, ki so bili podani na javni razpravi o osnutku sporazuma o ustanovitvi OVS Gorenjske, so bili:

V TOZD Plavž menijo, da naj bo število delegatskih mest v zboru uporabnikov skupščine OVS odvisno od finančne udeležbe.

V TOZD Žičarna soglašajo s sporazumom, vendar s pripombo, da je ustanovitev OVS upravičena le, če gre za novo organiziranost in ne za dodatno zaposlovanje. (Podobno menijo tudi v SDS raziskovalni oddelku.)

V delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje so menili, da ne gre za sporazum o ustanovitvi OVS, pač pa za spremembe in dopolnitve tega sporazuma. Podobno pripombo (zakaj ustanoviti novo OVS, če že obstaja) so imeli še v SDS adjutanta bluming 3 in SDS žarilnica 1.

V TOZD Hladna valjarna Bela pa sporazuma niso sprejeli in pri tem ugotovili, da v informaciji centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje ni mnenja o ustanovitvi in o pristopu k sporazumu.

Pripombe in predlogi se torej ne nanašajo toliko na samo vsebino sporazuma, pač pa bolj na druge zadeve v zvezi z OVS. Zato verjetno ne bodo mogle biti upoštevane pri oblikovanju predloga tega sporazuma. Natančno pa bo to seveda znano takrat, ko bomo prejeli predlog spora-

zuma v obravnavo in sprejem. Zato v nadaljevanju podajamo pojasnilo k pripombam temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, kar so pripravili na CPSI na osnovi dostopne dokumentacije.

TOZD Plavž: Vse ostale temeljne organizacije in delovne skupnosti v Železarni so se strinjale s takim delegatskim sistemom v skupščini OVS, kot je bilo predvideno v osnutku sporazuma (torej, da število delegatskih mest ni več odvisno od finančne udeležbe posamezne članice te skupnosti kot doslej, pač pa od števila zaposlenih). Novi način delegiranja delegatov je bolj v skladu z delegatskimi principi kot dosedanj.

TOZD Žičarna in delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve: Pravilna je ugotovitev, da pri tem sporazumu resnično ne gre za nekaj novega oziroma za ustanavljanje nove samoupravne interesne skupnosti. Treba pa je bilo spremeniti in dopolniti ustanovitveni samoupravni splošni akt OVS (ki sicer obstaja že od 1975. leta), saj je bilo v tem času sprejetih nekaj zakonov, s katerimi je bilo treba uskladiti določila obstoječega sporazuma. Tudi pri organizaciji strokovne službe OVS ne bo bistvenih sprememb, pa tudi ne zaposlovanja dodatnih delavcev.

TOZD Hladna valjarna Bela: Obširen odgovor smo poslali tej temeljni organizaciji že decembra 1983. Iz tega povzemamo, da je bil decembra sporazum še v fazi osnutka, torej za razpravo, ne pa za sprejem in da zato tudi niso bile potrebne posebne usmeritve o pristopu k sporazumu.

CPSI

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

HURA, POČITNICE ...

Tok ... tok ... tok ... Ali jih slišite? Počitnice. Že trkajo na naša vrata. Končno prihajajo. Te dolgo zažele, dolgo pričakovane počitnice. Štirinajst dni počitka, veselja, miru ... učenja. Tudi šolske torbe in zvezki se bodo naspali po kotih. Kako pa si jih bomo prikojili mi, je pač odvisno od vsakega posameznika. Štirinajst dni — nekateri godrnjajo, da je to premalo, drugi vzdihujejo, češ, kaj bodo počeli doma, tretji pa smo s tem čisto zadovoljni.

Kaj bodo naši vrstniki počeli in kaj mislijo o počitnicah, si preberite v tem članku.

TONE: Med počitnicami bom v glavnem lenaril. Tu in tam se bom odpravil smučat, drugače pa bom poležaval doma in poslušal glasbo. Dobra se bom nagledal televizijskega programa, predvsem pa bom vsaj štirinajst ur na dan spal.

ALENKA: Med počitnicami bom predvsem lenarila. Učila se ne bom, morda bom kaj prebrala. Mogoče si bom kdaj pripela tekaške smuči in tekla. Smučala verjetno ne bom, ker so prevelike vrste na žičnicah. Počitnice so koristne, ker se odpočijem in dodobra naspim. Štirinajst dni počitnice so dovolj, ker smo potem prosti še maja in v tem času se tudi ne bom popolnoma odvadila šole.

TATJANA in ANDREJA: Prvi teden bova hodili s SKI-busom na Zatrnik, zvečer pa bova drsali. Bolje bi bilo, ko bi zimске počitnice trajale tri tedne.

MATJAZ: Treniram smučanje. Tako bo med počitnicami več časa za treninge. Poleg tega bom dobro izkoristil tudi prosti čas. Večkrat bom šel v kino. Rad smučam, zato bi bile boljše tritedenske počitnice.

MATEJA: Smučala bom v Podkoren in na Španovem vrhu. Mislim, da je pametno, da imamo štirinajst dni počitnic. Ta čas na šolo ne bom mislila, nabirala bom moči za drugo polletje.

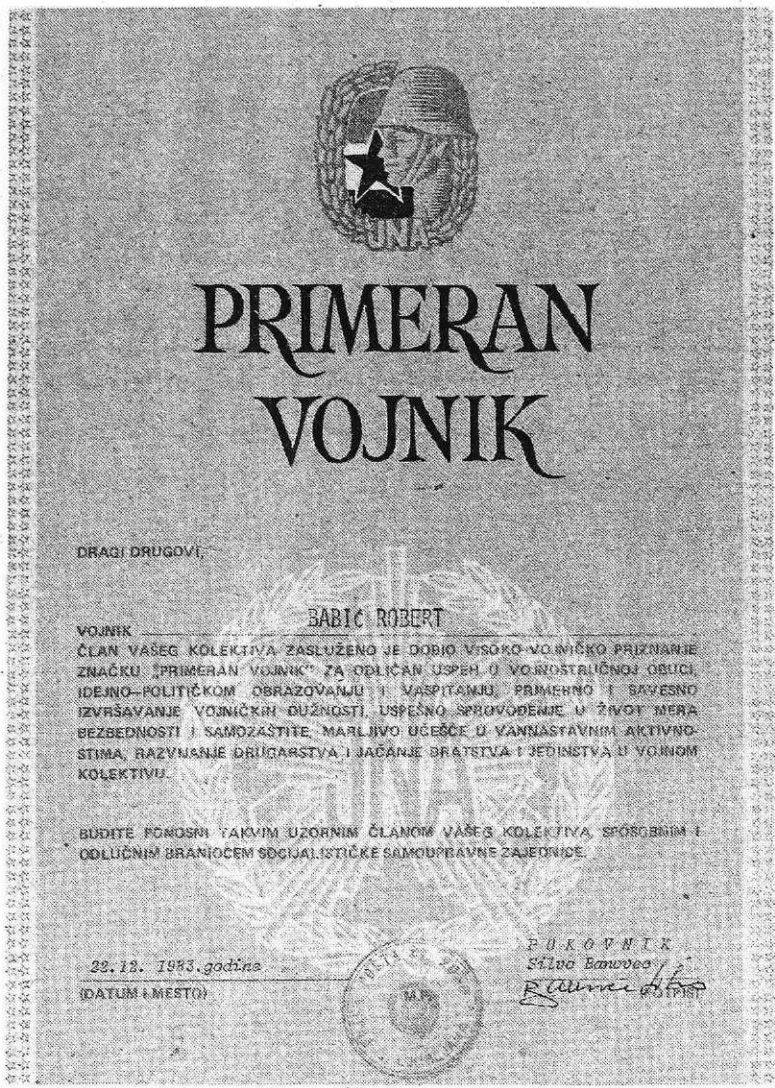
MATJAZ: Če bo dovolj snega, bom smučal. Drugače se bom zabaval z igranjem na kitaro in z vajami našega ansambla. Veliko bom tudi gledal televizijski program. Počitnic ni nikoli dovolj ali celo preveč. Raje bi videl, da bi imeli tritedenske počitnice.

Tako. Eni bodo smučali, drugi drsali, marsikomu pa med počitnicami ne bo tako lepo. Popravljati bodo morali »grehe«, ki so jih storili v prvem polletju. Ne bo jim lahko. A morali se bodo potruditi. Tem zaželela srečo, vsem ostalim pa lepe in prijetne počitnice, čim več smučanja, drsanja in čimmanj zlomov. Spočijmo

se in zakorakajmo v drugo polletje polni novih moči in zdravja.

V anketi so sodelovali dijaki prvega letnika naravoslovne in strojne usmeritve Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice.

Spela Medvešek
in Irina Vauhnik,
1. N. CSUI Jesenice

Náš sodelavec iz TOZD Plavž Robert Babič je bil v JLA proglašen za vzornega vojaka

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Preventiva je osnovana na ustrezni tehnologiji konzerviranja hrane, kjer naj prehranbena industrija uporablja samo neoporečne materiale (pločevina, hrana, sadje) ter upoštevanje sterilizacijskih ukrepov. Sumljive osebe neobhodno napotimo v sanitetne in zdravstvene ustanove na specifično zdravljenje z antitoksičnimi serumi.

POLIOMIELITIS

Po prvi svetovni vojni so se v nekaterih deželah pojavile hude epidemije poliomielitisa. Ljudje so spremljali napredovanje te bolezni z vedno večjim strahom. Tisoči so umirali ali za vedno ohromeli. Drago in za bolnika nadvse neprijetno zdravljenje je bolnike navadno le deloma rehabilitiralo. Še danes je v nas zakoreninjen strah pred železnimi pljuči, v katerih so tedaj reševali življenja bolnikov s poliomielitisom, ki jim je virus okvaril živčna središča v podaljšanem hrbtenem mozgu.

Povsod po svetu so si prizadevali kaj ukreniti proti tej bolezni. V ZDA so ustanovili v času med obema vojnama več skladov za raziskavo poliomielitisa. Tako so v ZDA že v štiridesetih letih vsako leto zbrali s prispevki javnosti več kot 20 milijonov dolarjev. Trajna podpora raziskovalnim laboratorijem se je nadaljevala z nezmanjšano vnemo še nekaj dlje kot dve desetletji po drugi svetovni vojni.

Boj proti poliomielitisu je eno velikih tehničnih in humanih zmagaštev tega stoletja. Uspešno zavarovanje s cepivom so doslej že zelo temeljito preiskovali povsod z velikimi uspehi.

Pred pričetkom cepljenja so samo iz Evrope, Amerike in Avstralije letno poročali o skoraj 100.000 bolnikih. Leta 1964, torej deset let po prvih preiskavih cepiva, pa so poročali le še o 1013 bolnikih, torej se je obolenost zmanjšala za 99 %. Toda cepivo ni nastalo čez noč. Pot je bila dolga in težavna.

Bolezen z ohromelostmi, kot jih pušča poliomielitis, so poznali že v začetku zgodovinske dobe. Bolezen so začeli raziskovati in že leta 1908 jo je uspelo prenesti s človeka na opice. Ker so prenesli bolezen s precdki brez bakterij, so hkrati tudi dokazali, da jo povzroča virus. Odprla se je nova doba. Skoraj čez noč so bile na voljo preproste metode, s katerimi se je dalo gojiti in raziskovati polioviruse.

Prvo poročilo o uspešnem cepivu za človeka, ki so ga preiskovali leta 1954 na skoraj dveh milijonih otrok in odraslih, je poročilo dr. Jonasa Salka o cepivu, v katerem so bili trije poliovirusi »mrtvi« zaradi dodatka formalina. V tem velikem poskusu so ugotavljali uspešnost cepiv mnogih laboratorij hkrati ter spoznanja na drobno razčlenili. Presegel je vsa pričakovanja, cepivo je bilo uspešno od 80 do 93 %. Že tedaj so cepivo začeli uporabljati v ZDA in drugod.

Nekaterim se »mrtvo« cepivo ni zdelo najboljšo (bilo je drago!), zato so naprej iskali »živo« cepivo proti poliomielitisu. Najbolj znana so prizadevanja dr. Alberta Sabina in leta 1959 so preiskovali »živo« cepivo v več kot 20 državah. V pričetku leta 1960 so živo cepivo uporabljali tudi že v ZDA, v SSR, kmalu pa tudi pri nas. V SFRJ imamo le še posamezne primere poliomielitisa.

Cepivo proti poliomielitisu prinaša izredne koristi. Dragi načrti za rehabilitacijo teh bolnikov niso več potrebni, cepivo rešuje na tisoče življenj in preprečuje neizmerno trpljenje. Na voljo imamo torej dve učinkoviti vrsti cepiva — mrtvo in živo. Živo cepivo ima to pomembno prednost, da daje dalj časa trajajočo varstvo, ker povzroči naravni infekciji podobno infekcijo brez bolezni. (Se nadaljuje)

PREGLED SESTANKOV SDS

Nekoliko z zaostankom objavljamo pregled zapisnikov s sestankov SDS, ki smo jih prejeli v zadnjih dneh decembra 1983 (razlog: ena številka po praznikih ni izšla, dopust, nesporez razum glede zadolžitve za objavo »pregleda« za prejšnjo številko). Ker uvajamo novost (razpravo o zadevah iz »Programa samoupravnih aktivnosti«, kjer bomo analitično obdelali posamezne zadeve v posebnih člankih), se bomo pri pregledu še bolj dosledno kot doslej držali pravila, da objavljamo samo (predvsem) tista vprašanja, stališča in predloge SDS, ki jih posebej izpostavljajo, bodisi v razpravah o proizvodnji, kvalitetni problematiki, pod točko razno ali pa, če sicer izstopajo iz programa samoupravnih aktivnosti.

Iz **TOZD PLAVŽ** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 1, 2, 3 in 4. Na skupnem sestanku vseh treh SDS aglomeracij je delovna skupina izrazila željo, da se komentira njeno stališče, po katerem bi morali biti vsi delavci TOZD Plavž enako ali pa vsaj približno enako premirani za večjo proizvodnjo grodlja. SDS plavž 1 izraža nezadovoljstvo zaradi slabega obveščanja o stanju in problematiki v obratu (ustavitve in pogon peči, premeščanje delavcev).

SDS livna jama 2, SM peči 2 ter priprava vložka 1 in 2 (TOZD JEKLARNA) so obravnavale gospodarski načrt za leto 1984.

Iz **TOZD LIVARNA** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklolivarna 1 in 2. Na skupnem sestanku SDS vodstvo TOZD in modelna mizarna je bilo govora tudi o delu modelnih mizarjev v letu 1984. Pojasnjeno je bilo, da je »dela predvidenega dovolj za domače potrebe, če bodo kapacitete proste, pa tudi za tuja naročila«. SDS čistilnica odlitkov vprašuje, zakaj se osebni dohodki kasneje zvišujejo, kot pa se povišujejo življenjski stroški. SDS je klorivarna 1 vprašuje, zakaj odgovorne službe ne naredi ničesar na katalogu del in opravil in meni, da bi »za tako delo moral nekdo odgovarjati. Glede malice pa pripominja, da se je njena kvaliteta v zadnjem času poslabšala in da je bon za malico premalo vreden. Tudi SDS jeklolivarna 2 vprašuje, kako je z rastjo osebnih dohodkov. Po njenem mnenju bi morali rasti hitreje, in to že v začetku leta, ne pa na koncu.

Iz **TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1, 2, in 3, adjustaža Javornik ter lužilnica. SDS adjustaža Javornik ter lužilnica ocenjujeta, da je delo na Javorniku težavno in premalo cenjeno glede na druge oddelke. Svoje ogorčenje izražajo tudi nad delom izvršnega odbora in nad njihovim mnenjem, ki je bilo 22. decembra objavljeno v Železjarju: »Delegati izvršnega odbora so mnenja, da je to, glede discipline na Javorniku in obravnavanja discipline, čista izmišljotina. Delovna skupina in delegati so mnenja, da je žalostno od sindikata ali posameznika, da tak članek, ki sploh ne ustreza dejanskemu stanju, glede dela na Javorniku, objavijo v Železjarju.« Zahtevali so tudi preklic tega članka.

Iz **TOZD VALJARNA ŽICE** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD ter valjarna žice 1, 2, 3 in 4. SDS vodstvo TOZD se pritožuje »na ne najbolj ažurno reševanje kadrovske problematike« (za manj zahtevna dela je bil zahtevan razpis, za zahtevnejša je reševanje potekalo brez razpisa). Zahtevala je tudi, da se uredi sanitarije nad pisarno kalkulant (spadajo pod TOZD Vzdrževanje) oziroma sklenila, da se v primeru, če se to ne uredi, obvesti sanitarno inšpekcijo. SDS valjarna žice 4 pa vprašuje, kdaj bo vzdrževanje svoje delo prilagodilo zahtevam proizvodnje in kdaj bodo osebni dohodki vzdrževalcev odvisni od uspehov proizvodnje.

Iz **TOZD VALJARNA ŽICE** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2, odprema in OTOP. SDS OTOP se pritožuje nad slabim vzdrževanjem kalilne peči ter QVETTE. Pravijo, da brez tega postrojenja ne bo mogoča proizvodnja, za katero je OTOP namenjen.

Iz **TOZD HLADNA VALJARNA BELA** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela in odprema, lužilnica + priprava vložka 1, 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, valjarna 1, 2, 3 in 4, adjustaža 1, 2 in 3 ter strojna adjustaža 1, 2 in 3. SDS lužilnica + priprava vložka vprašuje, kaj je s katalogom delovnih nalog. Zanima jih tudi, zakaj je treba plačevati stojnino za vagon, če je razkladanje pri njih urejeno. Pravijo, da se večkrat dogaja tudi to, da celo dnino zamažajo na vagon, ki so bili najavljeni na začetku dne. SDS lužilnica in priprava vložka 2 opozarja, da je treba popraviti vrata med šteklom ter streho nad CBL. Ščitnik na lužilni liniji naj bi bil širši. SDS lužilnica 3 predlaga, da se pride varnostnik na nočno izmeno sam prepričati glede umestnosti predloga za kabine (za kabine je bilo na SDS postavljeno vprašanje že petkrat). SDS žarilnica 1 in 4 menita, da bo treba črpalke na SAN bolj popraviti (večkrat namreč slabo delajo), ali pa zamenjati. Zamenjati je treba tudi rezervoar, saj bo ta kmalu dotrajal. Opozarjata tudi, da sevalne cevi na zvonastih pečeh zaradi detonacij na zvrih pogosto pokajo, ker se jih ne prižiga po navodilih. Zelo nedogovorno se jim zdi, da se dopušča iztekanje hidravličnega olja iz slabih tesnjenih strojnih delov (npr. CHE). Tako prihaja do materialne in ekološke škode. Vzdrževanje se kljub intervencijam ne izvaja dosledno. SDS nadalje meni, da bi se morali, v interesu boljše proizvodnje, vsi bolj zavzeti za odpravljanje lastnih napak, pri čemer pa imajo občutek, da se to bolj dosledno zahteva od delavcev v neposredni proizvodnji. Izražajo tudi željo, da se nagrajuje delavec in ne delovno mesto (boljši delavec naj dobi večji osebni dohodek kot pa tisti, ki dela slabše na istem delovnem mestu). SDS valjarna 3 zahteva, da se pisanje kartonov za delovne valje ZRM bolje organizira. Sedaj se z iskanjem kartonov namreč izgubi preveč časa. SDS valjarna 3 vprašuje, kdaj bodo dobili razvid del in nalog. Po njenem mnenju se je nanj »zopet pozabilo«. Zahteva pa tudi, da se izboljša kontrola TTV pred valjanjem na ZRM (CBL, lužilnica, kontrolorji OTK). SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 vprašujeta, kdo bo odgovoren pred delavskim svetom železarne, če katalog delovnih nalog in opravil ne bo stopil v veljavo in katere TOZD v Železarni niso naredile do 1. 1. 1984 tega, za kar so bile zadolžene. Zahtevata pa tudi, da se uredi kopalnice in pretok vode ter popravijo pipe. SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2 sta vodstvu TOZD predlagali, da prouči možnost, da bi se delovne sobote na nočni izmeni prenesle na prosto soboto na dopoldanski izmeni.

Iz **TOZD ŽICARNA** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I-1, I-2 in I-3, II-1, II-2 in II-3, patentirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica, votličarna ter adjustaža. Obravnavale so gospodarski načrt za leto 1984.

Iz **TOZD PROFILARNA** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. Obravnavale so gospodarski načrt za leto 1984 ter pravilnike o delovnih razmerjih, odgovornosti ter varstvu pri delu.

Iz **TOZD JEKLOVEK** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna predelava 2 ter brusilnica 3. Osrednja točka sestankov je bil gospodarski načrt za leto 1984.

Gospodarski načrt za leto 1984 sta obravnavali tudi SDS vodstvo TOZD in zavijalnica v TOZD JEKLARNA.

Iz **TOZD REMONTNE DELAVNICE** smo prejeli zapisnike SDS RTA 1, 3, 4 in 5. Na dnevnem redu so imele razpravo o gospodarskem načrtu.

Iz **TOZD VZDRŽEVANJE** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje Plavž 1, 2 in 3, vzdrževanje Jeklarne 1 in 2, vzdrževanje Jesenice 1 in 2, vzdrževanje Javornik 1 in 2 ter vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5. SDS vzdrževanje Bela 1 in 2 zahtevata, da TOZD Družbena prehrana organizira za področje Bele in Javornika možnost večjih nakupov v kantini na Beli. SDS vzdrževanje Bela 4 in 5 pa pripominjata, da je treba zvišati vrednost bona za malico. Opozarjata tudi, da se stanje v garderobi ni še popolnoma nič izboljšalo.

Iz **TOZD ENERGETIKA** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, energetiki 1, 2, 3 in 4, parne naprave 1, 3 in 4, delavnica toplotne energije, delavnica PIV energije ter PIV energija 3 in 4. SDS niso imele pripomb ali predlogov v zvezi z ožjo obratno problematiko.

Iz **TOZD TRANSPORT** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, promet + vleka 1, 2 in 4, tehtalci, lokomotivna delavnica, vozovna delavnica, elektromehanična delavnica, delavnica motornih vozil ter vzdrževanje proge. Člani vseh SDS delavnic ter vzdrževanje proge so se na skupnem sestanku pritoževali, da na vprašanje, kaj je z novo kantino, ter zakaj so tako velike razlike med kantinami, še vedno niso dobili odgovora.

Iz **TOZD DRUŽBENA PREHRANA** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, restavracija Kazina, samopostrežna restavracija, kantine ter samski domovi. Na skupnem sestanku SDS samopostrežna restavracija in SDS kantine je bilo postavljeno vprašanje, če so v primeru, ko morajo tri delavke zaradi velike bolezenske odsotnosti opraviti isto količino dela kot sicer štiri zaposlene, upravičene do ur za manjkajoče. Menijo namreč, da je njihovo delo merljivo in da proces dela zahteva stalno število prisotnih, da bi zadostili minimalni čakalni dobi. Na sestanku SDS samski domovi pa so bile sobarice v samskem domu »Plavž« ponovno opozorjene, da naj svojo osebno garderobo prenesejo iz kopalnic v za to določen prostor — garderobe.

Iz **DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE** smo prejeli zapisnike SDS nabava (Novakova), prodaja, računovodstvo osnovnih sredstev, finance ter računovodstvo osebnega dohodka. SDS prodaja opozarja, da na delegatsko vprašanje »glede prostih sobot«, ki je bilo postavljeno na prejšnjem sestanku, še vedno ni prejela odgovora.

Iz **DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE** smo prejeli zapisnike SDS kadrovske sektor, sekretariat, čistilke, CPSI in PGRC. Obravnavale so gospodarski načrt za leto 1984, posamezne pa tudi še omenjene pravilnike (delovna razmerja, odgovornost, varstvo pri delu).

Iz **DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE** smo prejeli zapisnike SDS oddelek za študij dela in nagajevanje, ERC, energetsko gospodarstvo, raziskovalni oddelek, mehanska preskuševalnica, mehanična delavnica, spektrokemični oddelek, laboratorij za vhodno kontrolo surovin, oddelek investicijske dokumentacije ter oddelek za operativno planiranje proizvodnje. SDS raziskovalni oddelek se je na sestanku pod razno seznanila tudi s pisno pritožbo tovariša Podgorška v zvezi s podelitvijo nagrade Novator leta. Vodja delovne skupine bo sporni primer reševal z vodjem sektorja za ekonomiko. SDS oddelek investicijske dokumentacije postavlja delegatsko vprašanje v zvezi s pravilnikom o delovnih razmerjih: kaj je to: ujec, ujna, strina, tetič. Strokovno službo prosi za pisni odgovor.

Pregleda zapisnikov SDS iz vseh treh delovnih skupnosti iz začetka decembra zaradi časovne odmaknjenosti nismo prevzemali.

Center za proučevanje samoupravljanja te informiranje — Božidar Lakota

UVELJAVLJANJE INOVACIJSKE DEJAVNOSTI KOT MNOŽIČNEGA GIBANJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

javnosti, in sicer družbenega dogovora o inovacijah, ki je v SR Sloveniji veljaven od februarja 1977 in jugoslovanskega družbenega dogovora o spodbujanju in vrednotenju ustvarjalnosti, ki je veljaven od junija 1977.

Potrebo po širši in organizirani družbeni akciji za krepitev inovacijske sposobnosti v okvirih uresničevanja politike opiranja na lastne sile in izvajanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, pa bo potrebno utemeljevati še z vrsto dejstev in argumentov, med katerimi izhodišča za razpravo poudarjajo:

— Naš tehnični napredek je v sedemdesetih letih slonel predvsem na razvejeni investicijski dejavnosti, premalo selektivno kupovanje tuje tehnologije pa ni bilo naklonjeno močnejšemu opiranju proizvajalcev na lastne inventivne sposobnosti ter domače raziskovalno-razvojne zmogljivosti. Delež proizvodnje, ki je slo-nela na domači tehnologiji, je padel od 51 % v letu 1974 na 40 % v letu 1978, pri čemer pa se je večala tudi odvisnost od uvoza surovin in reprodukcijskega materiala za novo vpe-ljane proizvodnje.

— Inventivna dejavnost je v Jugoslaviji in Sloveniji še vedno na zelo nizki ravni, kar utemeljuje tezo, da prav na področju družbeno usmerje-ne inovacijske dejavnosti leže ne-aktivirane še izjemne ustvarjalne rezerve. Če vzamemo ilustrativno za kazalec ravni aktiviranih ustvarjal-nih sposobnosti število registriranih patentov na 10.000 prebivalcev, po-tem ni težko oceniti kolikšne so še neizkoriščene ustvarjalne sposobno-sti delavcev v združenem delu: Leta 1980 je bilo število registriranih pa-tenantov na deset tisoč prebivalcev v Jugoslaviji 0,3, v Bolgariji 2,0, Grčiji 2,2, v Turčiji 0,1, Češkoslovaški 5,6, v Finski 4,0, Italiji 1,4, v Japonski 3,9, v Demokratični republiki Nemčiji 3,5, v Zvezni republiki Nemčiji 3,3, Norveški 5,2, Romuniji 0,9, v Švici 9,4 itd.

— Delež priznanih patentov slo-venskih avtorjev v celotnem številu jugoslovanskih patentov v zadnjih letih prejšnjega desetletja ni slab — med 23 in 41 %, vendar pa tako v Ju-goslaviji kot v Sloveniji pretežna ve-čina patentov pomeni plod individu-alne ustvarjalnosti, saj se le v zane-marljivem številu med prijavitelji pojavljajo organizacije združenega dela materialne proizvodnje ali pa raziskovalno-razvojne organizacije.

— Organiziranja in pravnega ure-jaanja inventivne dejavnosti se še vedno lotevamo preveč formalisti-čno, medtem ko po drugi strani pod-čenjevanje prispevka inventivne de-javnosti k izboljšanju materialnega položaja organizacije združenega dela omogoča, da se tudi v ocenjeva-nju gospodarske koristi posameznih izumov ali tehničnih izboljšav ter v določanju odškodnin avtorjem pred-logov prepogosto uveljavljajo preveč subjektivni kriteriji in razpoloženje do inovatorjev. Večina organizacij združenega dela v Sloveniji doslej tudi ni uspela poiskati samoupravne rešitve za preseganje tistih omejit-venih določil in tolmačenj, ki ne pri-znajo pravice do ustreznih nagrad in odškodnin celim skupinam delavcev.

Podcenjevalen odnos do množične inventivne dejavnosti, je rečeno v gradivu, je gotovo tudi med vzroki, da le manjše število organizacij združenega dela problematiko in-ventivne dejavnosti vključuje tudi v razprave o planih in gospodarskih načrtih organizacij združenega dela, ter da v zaključnih računih le redko namenjajo tudi posebna sredstva za razvoj invencij in tehničnih izbolj-šav ter za nagrade in odškodnine av-torjem izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov.

— V procesih intenzivnejšega vključevanja v mednarodno delitev dela ugotavljamo, navajajo izhodiš-ča za razpravo, da v primerjavi s po-nudbo tujih konkurenčnih proizva-jalcev zaostajamo v pogledu produ-ktivnosti dela, proizvodnih stroškov, doseganja standardne kvalitete pro-izvodov, pogosto pa tudi na področju oblikovanja, kar bistveno vpliva tudi na komercialno uspešnost izvoznih poslov. Samoupravno dogovorjena in usmerjena inventivna dejavnost vseh delavcev je zato eden od na-činov, ki mora prispevati, da bi doh-odek organizacij združenega dela ra-stel hitreje od samega fizičnega ob-sega proizvodnje, da bi se ustvarjali ugodnejši pogoji za gospodarsko rast, za ohranjanje življenjske ravni delavcev in za doseganje drugih ci-lev stabilizacijskega programa.

Na osnovi teh izhodišč bo potekala razprava v organizacijah zveze ko-munistov v organizacijah združene-ga dela in v občinah v februarju in marcu, ki bo sklenjena oziroma str-njena na območnih posveth zveze

komunistov. V organizacijah združ-nega dela v gospodarstvu bodo o tem razpravljali v vseh osnovnih organi-zacijah zveze komunistov, na nivojih delovnih organizacij bodo organi-zirane problemske ali akcijske konfe-rence zveze komunistov in podobno tudi v sestavljenih organizacijah združenega dela. Tovrstne razprave bodo potekale tudi v občinskih razi-skovalnih skupnostih, družbenopoli-tičnih organizacijah, še posebno v sindikatih in socialistični zvezi, v društvih, ki se vključujejo v dejavnost in problematiko inovativne de-javnosti — ZOTKS, Ljudska tehnika in klubi mladih raziskovalcev, tehni-

kov, društva in klubi inovatorjev, izumiteljev in drugi. O tem pa bodo spregovorili tudi delegati zbora zdru-ženega dela občinskih skupščin.

— Predsedstvo centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije je kon-kretno zadolžilo organe, ki so dolžni organizirati razprave in pripraviti ustrezna gradiva. Dobro organizira-ne in izpeljane razprave ne le, da bo-do pomenile konkretni prispevek k uspešnosti problemske konference Zveze komunistov Slovenije, temveč bodo lahko veliko prispevale tudi k napredku inovacijske dejavnosti v konkretnih organizacijah združene-ga dela.

Voznica viličarja v elektroodnem oddelku (foto S. Kokalj)

PROGRAM DELA AKTIVA ZB NOV ŽELEZARNE

Na seji odbora aktiva ZB NOV Železarne so 19. januarja potrdili osnu-tek programa dela v letu 1984. V njem je predvideno, da bodo še naprej skr-beli za urejanje grobišča in spominskega obeležja padlim borcem III. bata-ljona Prešernove brigade na Pokljuki. Kot doslej bodo za dan mrtvih položi-li vence na grobove talcev v Begunjah in h grobovom partizanov v spomin-skem parku na Jesenicah.

Kar zadeva vsakoletno srečanje borcev NOV delavcev delovnih orga-nizacij SOZD Slovenske železarne so menili, da naj o tem, ali srečanje bo, odloči aktiv ZB NOV SOZD Slo-venske železarne. Predlagali pa bo-do, naj letos srečanje bo. Za pripra-vo letošnjega srečanja so na vrsti predelovalci, to so: Veriga Lesce, Plamen Kropa in Žična Celje ter Me-talurški institut.

Zaradi urejanja zdravstvenih za-dev borcev bodo pripravili sestanek z zdravnico, vodjo dispanzerja za borce dr. Marijo Može-Kovačič. Na njem se bodo dogovorili o zdravstve-ni problematiki in o udeležencih kli-matskega zdravljenja.

Glede na to, da je v naslednjem mandatu predsednik aktiva ZB NOV Slovenske železarne iz železarne Je-senice, so kot kandidata predlagali Petra Zbontarja.

Sklenili so, da se v bron odljeje poprsni kipi železarjev, narodnih he-rojev Tončka Dežmana, Jožeta Gre-gorčiča-Gorenca, Matija Tomaža-Verdnika in Borisa Žvana, ki jih je izdelal akademski slikar Jaka Tor-kar. Dokler ne bi določili dokončnih mest, so predlagali, da bi kipe postavi-li v novi dvorani samoupravljalcev Železarne.

Zaradi odhoda v pokoj člana akti-va so za novega člana sprejeli Jožeta Zidarja, ki je zadolžen za vsakoletno organizacijo Kurirskega smuka. To prireditve naj bi finančno podprl tu-di aktiv. Prav tako bodo podprli pri-prave za ureditev spominskega par-ka na Plavžu na Jesenicah.

Na seji odbora so razpravljali tudi o uveljavitvi borčevskega dodatka, ki ga v nekaterih delovnih organiza-cijah SOZD Slovenske železarne že več let priznavajo. To predvsem za-to, da ne bi bilo treba tistim z nizki-

mi osebnimi dohodki dajati občin-skih dodatkov, kot je to v nekaterih primerih prav v občini Jesenice. V tej razpravi so bila mišljenja delje-na. Eni so menili, da se z razpravo in prizadevanji v zvezi s tem preneha, ker je bilo v dosedanjih razpravah o tem veliko primitivizma in premalo podpore družbenopolitičnih organi-zacij in da se ne želi, da bi se o tem ponovno tako razpravljalo, saj borci ne želijo nobene miloščine. Drugi, ki so bili v večini, pa so menili, kar je bilo tudi sprejeto, da se s temi priza-devanji nadaljuje. Razen tega so predlagali, da se poišče možnost za izplačilo dodatka od dneva, ko je bil v večini TOZD z referendumom sprejet. Za dva delavca, ki delata v tistih TOZD, kjer referendum ni uspel, pa se bo ta zadeva ustrezno kadrovsko uredila, in sicer s preme-stitvijo delavcev na bolj zahtevna in bolj nagrajena dela in opravila.

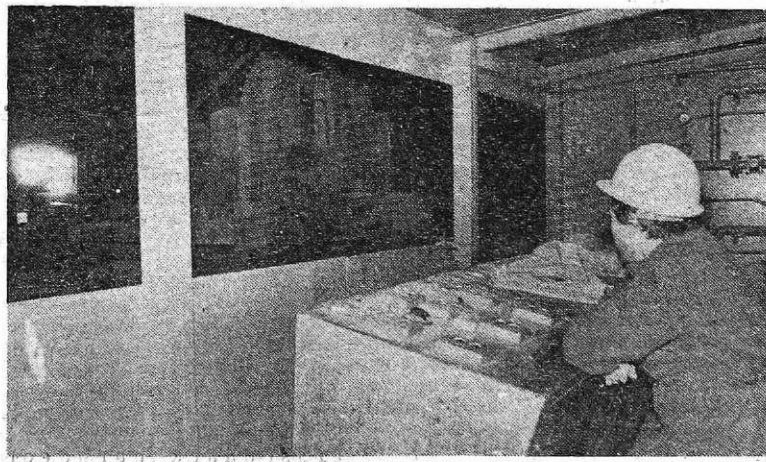
Ob koncu seje so se dogovorili, da bodo obiskali člane, ki že dalj časa bolujejo.

B. B.

Železarski globus

ZDA

Po podatkih, ki jih je objavila or-ganizacija Združenih narodov za ra-ziskave in razvoj (UNIDO), želi da-nes 17 dežel v razvoju prvič zgraditi obrate železarske industrije in imajo že pripravljene ustrezne projekte ali pa jih načrtujejo. To je 17 dežel iz-med 32, ki jih je UNIDO označil kot »novince« na področju industrijske-ga razvoja. Ostalih 15 dežel že ima železarske objekte in sedaj že raz-mišljajo o njihovem nadaljnjem šir-jenju in povečanju proizvodnih zmogljivosti. Med temi deželami jih je 26 v Afriki, štiri v Latinski Ameriki in dve v Aziji.

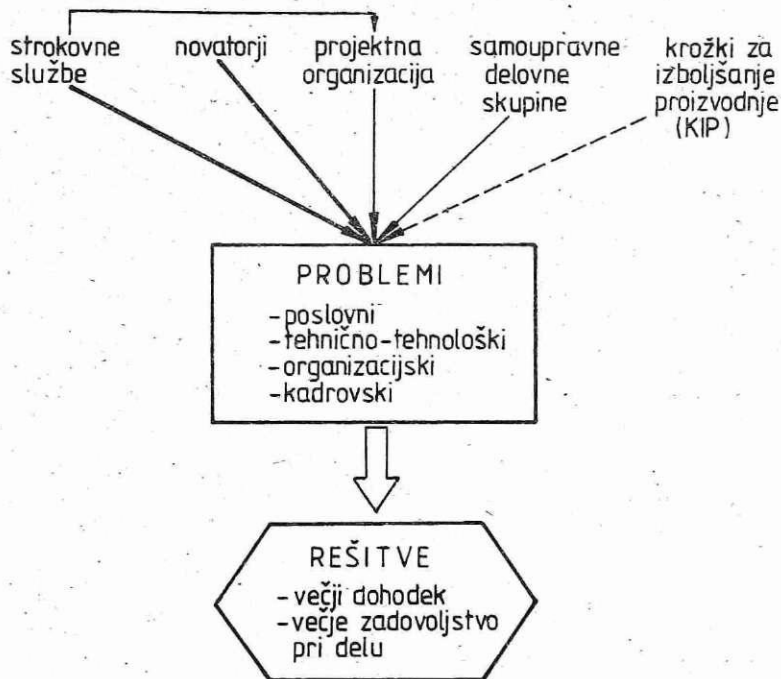

V Martinarni (foto S. Kokalj)

KROŽKI ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE POMENIJO USPEŠNO OBliko VKLJUČEVANJA DELAVCEV V REŠEVANJE PEREČIH PROBLEMOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

OBLIKE UCINKOVITEGA RESEVANJA PROBLEMOM

LEGENDA:

— uveljavljene oblike — dani pogoji za uveljavljanje — nove oblike

Delavci se združujejo v krožek z namenom, da bi:

- svoje znanje in izkušnje ob skupnem delu uporabili za poveča-nje produktivnosti dela z racional-nejšim izkoriščanjem delovnih sred-stev, materialov in delovnega časa;
- z boljšo organizacijo dela zni-ževali stroške proizvodnje;
- izboljševali kakovost izdelkov in kakovost dela;
- izboljševali pogoje dela in var-nost pri delu;
- spreminjali odnos do dela in medsebojne odnose pri delu;
- se z delom v krožkih, z izme-njavanjem izkušenj in pridobiva-njem novih znanj izobraževali;
- okrepili samozvest in zaupa-nje v svoje sposobnosti in znanje ter zaupanje v učinkovitost skupnega dela.

Pri nas so podobne oblike dela v skupinah znane. To so sindikalne skupine, proizvodne skupine, samo-upravne delovne skupine, ki prav go-tovo pomenijo uspešen poskus vklju-čevanja večine delavcev v aktivno sodelovanje pri obravnavanju pro-blemov. Analiza je pokazala, da se v Železarni samoupravne delovne sku-pine uveljavljajo kot mesto oblikova-nja stališč in mnenj. Pri obravnavi problematike skupin predvsem ugo-tavljajo in opozarjajo na probleme v zvezi z njihovim delom. Vendar so običajno te skupine prevelike, da bi vsi delavci v njih lahko ustvarjalno sodelovali.

NAČIN IN VSEBINA DELA KROŽKOV

Krožek dela na rednih sestankih, ki pa niso krajši od ene ure in ne daljši od ure in pol, običajno enkrat na štirinajst dni. Če je le mogoče, so sestanki med delovnim časom.

Člani krožka obravnavajo proble-me po naslednjem postopku:

- ugotavljajo probleme v svojem okolju,
- izberejo problem, ki ga bodo reševali,
- zberejo potrebne podatke in ugotavljajo možne vzroke,
- iščejo in predlagajo možne rešitve,
- skupno se odločijo za najpri-mernejšo rešitev,
- oblikujejo predlog rešitve,
- predstavijo predlog vodstvu svoje organizacijske enote,
- skupno rešitev ocenijo in se odločijo za njeno izvajanje
- sami ali s pomočjo strokovnih služb rešitev izvedejo.

Delo krožka vodi vodja, ki ga izbe-rejo člani. Vodja sklicuje sestanke, jih vodi in se v imenu krožka pogo-varja z vodstvom, službami in pospe-ševalcem.

Cilj krožka je, da delavci na se-stankih ugotavljajo probleme in te-žave v svojem delovnem okolju in da

ugotovljene težave tudi odpravijo oziroma jih vsaj omilijo. Zato se običajno lotevajo reševanja problemov, ki so povezani z:

- izboljšanjem proizvodov (kvali-teta, oblika, konstrukcija itd.),
- izboljšanje proizvodnje (zmanjšanje porabe materiala ter s tem povezanih stroškov, zmanjšanje zastojev, izboljšanje delovnih pogo-jev, varstvo pri delu, nove tehnološke poti itd.),
- izboljšanje poslovanja (organi-ziranost dela, metode, informiranje, odgovornost do dela, disciplina).

O problemih, katere bo krožek obravnaval, odloča sam, idejo pa mu lahko posredujejo tudi drugi delavci, vodstvo, službe itd.

NAČIN UVAJANJA KROŽKOV

Krožke za izboljšanje proizvodnje je potrebno uvajati postopno in si-stematično. Opravi je potrebno predvsem naslednje aktivnosti:

1. Seznaniti čim širši krog delav-cev, predvsem pa predstavnike vod-stva in družbenopolitičnih organiza-cij v TOZD, delovnih skupnostih in v Železarni kot celoti.
2. Ustanovitev koordinacijskega odbora za krožke.
3. Določitev oddelkov, kjer bomo uvedli krožke.
4. Podrobnejše informiranje de-lavcev v teh oddelkih.
5. Ustanovitev prvih krožkov.
6. Izobraževanje vodij.
7. Delovanje krožkov — spremlja-nje dela.
8. Širjenje dejavnosti krožkov v več TOZD.

ZAKLJUČEK

Delovna skupina, ki je obravnavala in analizirala možnosti za uvedbo krožkov, zaključuje, da je smotno in potrebno pristopiti k ustanavlja-nju KIP. Ti naj postanejo dodatna oblika inventivnega delovanja delav-cev s tem, da vse dosedanje oblike množične inventivne dejavnosti, ki so uvedene v Železarni, ostanejo.

Z uvajanjem krožkov delavce spodbujamo, da se s svojimi delovni-mi izkušnjami in znanjem ustvarjal-no vključujejo v najrazličnejša po-dročja združenega dela.

Takšno aktivno sodelovanje bo da-lo rezultate tako pri izboljšanju de-lovnega procesa in pogojev dela, kot tudi pri poglobljenem samouprav-nem delovanju.

SEO — OZIL

POVRATNO INFORMIRANJE V ŽELEZARNI

V gradivu za javno razpravo o informiranju in komuniciranju v TOZD in delovnih skupnostih Železarne, ki je bilo objavljeno v Železarni, je bila podana tudi kritična ocena povratnega informiranja z nekaterimi predlogi, kako ga izboljšati. Opozorili smo na dvotirnost komunikacijske poti, ki je vzpostavljena s tem, da po en izvod zapisnika SDS prejmeta vodja TOZD (delovne skupnosti) in CPSI, ki sta dolžna vprašanje ali zahtevo, postavljeno na sestanku, posredovati strokovni službi, te pa so dolžne poskrbeti za odgovor.

Omenili smo tudi delegatsko pot komuniciranja (SDS, delavski svet oziroma sindikat) ter da je še zlasti zveza med SDS in izvršnim odborom osnovne organizacije sindikata, sodeč po zapisnikih SDS, pretrgana. Omenili smo tudi, da je v zvezi s povratnim informiranjem treba ločevati med tako imenovanimi skupnimi zadevami (razni sporazumi, akti, plani, poslovna poročila ipd.), ki jih obravnavajo vse TOZD ali večina ter med vprašanji in zahtevami, ki zadevajo le posamezne SDS (TOZD). Predlagali smo, da bi povratno informiranje izboljšali z boljšo organizacijo dela na CPSI, da bi odprli evidenco vprašanj in povratnih informacij in da bi vprašanja, ki zadevajo širši interes, objavljali v Železarni.

Pri tem nismo posebej opozarjali na določbe statuta TOZD (delovnih skupnosti) in pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju, ki normativno urejajo področje povratnega informiranja, saj smo z oceno, ki smo jo dali v javno razpravo, hoteli preveriti natančnost naše ocene, oziroma ugotoviti dejansko stanje.

V javni razpravi, ki je našo oceno potrdila (pri tem stališče upoštevamo tudi SDS, ki na gradivo niso imele pripomb), so bile pri posameznih SDS izpostavljene tudi naslednja stališča:

- odgovori niso pravočasni (primer: »odgovora ne dobe celo z urgenco na visokem nivoju«),
- odgovori niso zadovoljivi,
- CPSI bi moral tudi »težka in neprijetna vprašanja« posredovati strokovnim službam,
- CPSI naj prevzame odgovornost za pravočasno posredovanje,
- CPSI naj zagotovi uresničitev »dobrih pobud delavcev«,
- delegati se ne udeležujejo sestankov in zato ne morejo povratno informirati,
- pri nepravčasnem povratnem informiranju delavci niso deležni pomoči družbenopolitičnih organizacij,
- v Železarni naj bi se izoblikovala rubrika »vprašanja in odgovori«.

Pripombe kažejo po eni strani na stanje, po drugi pa na premajhno poznavanje naših samoupravnih aktov, kjer so tako postopek kot tudi pravice, dolžnosti in obveznosti strokovnih služb in organov v zvezi s pobudami, predlogi, vprašanji in zahtevami posameznih delavcev ali SDS ne le dokaj natančno, temveč tudi dokaj strogo opredeljeni (roki, vsebina, odgovornost, pristojnost, sankcije). Ker te razmejitve marsikomu niso povsem jasne in se zato vse prevečkrat obračajo s svojimi kritičnimi zahtevami glede povratnega informiranja, včasih celo z nestrpnostjo, na napačen naslov, je prav, da jih ponovno osvežimo.

Odgovornost za povratno informiranje ter razmejitve odgovornosti med vodji TOZD (delovnih skupnosti), strokovnimi službami, CPSI, pristojnost določenih organov v primeru ko (!) ali SDS ne dobi odgovora, roki in sankcije, so, na primer, opredeljene v členih 23. do vključno 33. statuta delovne skupnosti KSI (zaporedje členov se med posameznimi TOZD ali delovnimi skupnostmi razlikuje) in v členih 14, 29, 45, 47, 56 in 57 pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju.

V teh členih je formalno pravno legalizirana pravica vsakega delavca, da »postavlja vprašanje« in dobi pravočasen in utemeljen odgovor. Ta pravica se ne nanaša samo na poslovanje oddelka, v katerem dela, TOZD, Železarno, SOZD, temveč za obsega tudi pravico do odgovora na vprašanja o delu družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesih skupnosti. Saj le obveščen delavec lahko uresničuje samoupravno delavsko kontrolo in v primeru ogrožanja družbene lastnine in neodtujljivih pravic delavcev samozaščitno ukrepa.

Strokovni delavec ali pristojni organ, v čigar področje sodi zahteva ali vprašanje posameznega delavca (!) ali SDS, je dolžan odgovoriti v predpisanih rokih. Če gre za osebne dohodke v roku 24-tih ur, na ostale zahteve ali vprašanja pa v roku 14-tih dni (samoupravni organi pa na prvi naslednji seji). Tako po statutu! Pravilnik pa še posebej določa, da je odgovor v zvezi z dohodkovnimi odnosi treba dati v roku sedmih dni. Če se pokaže potreba po drugačnih rešitvah, je odgovorni delavec ali pristojni samoupravni organ dolžan takoj

sprožiti postopek za rešitev tega problema.

V statutu je izrecno zapisano, da je te zahteve ali vprašanja dolžan pisno (!) posredovati odgovornim delavcem ali samoupravnim organom vodja TOZD (delovne skupnosti) in z odgovorom seznaniti vodjo SDS.

Le v primeru, da se vprašanje nanaša na širšo asociacijo oziroma širši interes delavcev, je odgovor dolžan posredovati — v posredni ali neposredni obliki (te so določene v pravilniku) CPSI oziroma odsek za informiranje, in to za vso delovno organizacijo. Toda tudi v tem primeru mu informacijo pripravi ustrezna služba v Železarni ali drug organ. Vendar pa tudi v tem primeru obstaja časovna omejitev: »CPSI je dolžan odgovor, ki se nanaša na širši interes delavcev, posredovati v najkrajšem možnem času, vendar najkasneje v 14 dneh« (29. člen pravilnika).

V pravilniku so opredeljene še nekatere druge obveznosti CPSI, v zvezi s sestanki SDS ter pobudami in interesi delavcev in drugih subjektov, pri katerih pa niti roki niti odgovornost CPSI ni posebej opredeljena.

CPSI mora po pravilniku pripravljati strokovnim službam redne sistematizirane informacije s sestankom SDS, sej samoupravnih organov, delegacij in konferenc delegacij (14. čl.). Zajeti pa mora tudi vse pobude in interese vseh delavcev in drugih subjektov, jih posredovati v obdelavo ustreznim strokovnim službam in poskrbeti, da se glede na njihov pomen v ožji ali širši bazi o njih izrečejo delavci. Zagotoviti mora, da pobude in interese najdejo pot na mesta samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja.

O tem, ali delavec oziroma delovna skupina dobi odgovor ali pa ne, ne more biti nobene razprave. Odgovor mora dobiti, pa naj bo zadovoljiv ali ne. V postopku je zato predvideno, da ima delavec ali SDS, če ni zadovoljna z odgovorom, pravico zahtevati, da delavski svet o sporni zadevi dokončno odloči. To je dolžan storiti na prvi naslednji seji. Če delavski svet ne more sprejeti ustrezne dokončne rešitve, zahteva posredovanje in ustrezno rešitev od ustreznega samoupravnega organa Železarne in izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Če tudi tu ni uspeha, pa prek delegacije TOZD (delovne skupnosti) v občinski skupščini.

V statutu je v okviru tega postopka predvidena in legalizirana prekinitev dela: »SDS, ki je izkoristila vse možnosti, da dobi odgovor na postavljene zahteve oziroma vprašanja v zvezi s poslovanjem in delom, pa odgovora ni dobila, se lahko takoj seane in zahteva sodelovanje izvršnega odbora sindikata«, vendar pa mora v vsakem primeru poskrbeti, da ne bi prišlo do škode na družbenih sredstvih.

Za blokiranje informacijskih tokov so predvidene tudi sankcije. Vodja TOZD (delovne skupnosti) in odgovorni delavec, ki po lastni krivdi nista poskrbela za pravočasen odgovor, odgovarjata (naj bi odgovarjala) za hujšo kršitev delovne obveznosti. V primeru, da tega pravočasno ne stori samoupravni organ — iz subjektivnih vzrokov — odgovarjajo člani za neizpolnjevanje samoupravnih funkcij. V tem primeru je možno odpoklicati posamezne člane tega organa ali razrešiti celoten organ.

Sicer pa se kot hujša kršitev delovnih dolžnosti v zvezi z obveščanjem smatra »neizvrševanje določil tega pravilnika« (56. člen). V istem členu je naštetih tudi nekaj bolj natančno opredeljenih hujših kršitev delovnih dolžnosti. Npr.: hujša kršitev delovne dolžnosti je tudi »kakršnokoli izkrivljanje informacij, ki se zaradi lažjega razumevanja ali ekonomizacije informacij oblikujejo za nadaljnjo uporabo na centru ali v kateri službi in sektorju oziroma delovni skupnosti«.

Vidimo torej, da na vodjih TOZD (delovnih skupnosti) in CPSI leži precejšnje breme in odgovornost v zvezi s povratnim informiranjem, ki pa se ne izvaja, in da se vprašanja in zahteve ter pobude delavcev pogosto omalovažuje, podcenjuje, če ne celo blokira. Zato ni odveč poudariti, da je v pravilniku (57. člen) nedvoumno zapisano: »Dolžnost in obveznost delavca v sistemu samoupravnega informiranja je, da se seznani s posredovanimi informacijami, da obvesti ustrezno službo ali ustreznega delav-

ca ali pristojni samoupravni organ o problemu ali pojavi, katerega rešitev bi lahko bistveno vplivala na posamezno odločitev, razplet dogodkov ali poslovanja TOZD, delovne skupnosti in Železarne.«

Odgovornost delegatov v zvezi s povratnim informiranjem (in delegatskim odločanjem sploh) pravzaprav v statutih TOZD (delovnih skupnostih) in v pravilniku ni nič manj ostro zahtevana. Za delegata, ki ne izpolnjuje svoje delegatske dolžnosti, obstaja institucija odpoklica (glej člene 74, 75, 76, 114 in 116 statuta delovne skupnosti KSI, ter člene 32 in 33 pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju).

Ob koncu pa je vsekakor treba reči še nekaj besed o organih in organizacijah, ki naj bi uveljavljali kontrolno funkcijo nad tako določenim povratnim informiranjem in dajali pobude, po eni strani za odpravo pomanjkljivosti, po drugi strani, v primeru očitnega kršenja pravic delavcev, pa tudi za sankcije. Gre predvsem za sindikat, delavski svet Železarne, odbor za informiranje ter odbor samoupravne delavske kontrole.

Sindikat mora tudi v zvezi s povratnim obveščanjem dajati mnenja v zvezi z zahtevkom za varstvo pravic delavcev, sodelovati pri obveščanju, predlagati odpoklic, dajati pobudo za pričetek disciplinskega postopka. Te pristojnosti opravlja preko SDS (člen 159 in 160 statuta delovne skupnosti KSI). Tudi v sporazumu o združitvi TOZD v delovno organizacijo Železarna Jesenice (člen 217) piše, da mora sindikat »spremljati sistem obveščanja, ugotavljati pomanjkljivosti in te odpravljati«.

V pristojnosti delavskega sveta Železarne je, da določa politiko informiranja (člen 50), odbora za informiranje pa, da trimesečno preverja izvajanje programa dela in korišćenje dohodka CPSI, da spremlja uresničevanje tega pravilnika in predlaga ukrepe za izpopolnjevanje ter da obravnava letno poročilo o izvajanju programa dela CPSI (člen 51).

Tudi odbor samoupravne delavske kontrole je dolžan preverjati izvajanje pravilnika ter nadzorovati obveščanje delavcev o vprašanjih, ki se nanašajo na njihove neodtujljive pravice in ki so pomembna za odločanje, kako se izvaja načelo javnosti dela in kako se zagotavljajo pravice do resničnega, pravočasnega, vsestranskega, razumljivega ter popolnega informiranja (člen 52).

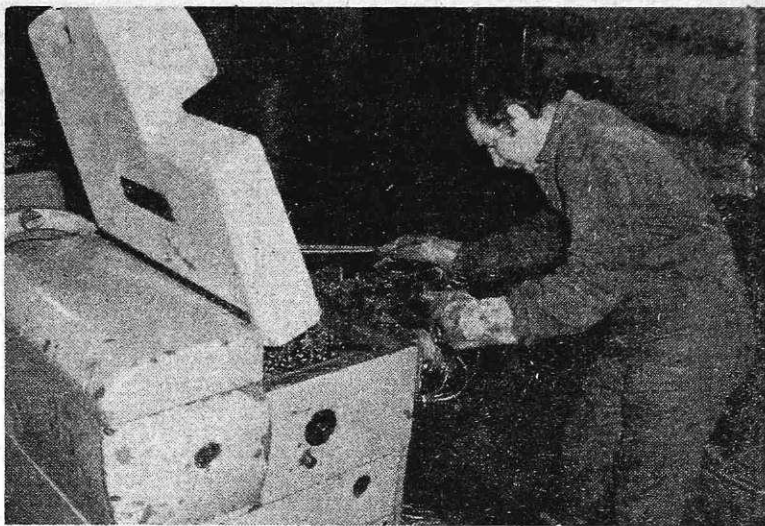
Vprašanje, ki se nam postavlja ob kritičnih pripombah, zakaj so zatajili tudi ti kontrolni mehanizmi, zakaj niso preprečili v posameznih primerih blokade informacijskih tokov, tolerirali nezadovoljivo informiranje, zakaj se v posameznih primerih niso poslužili predvidenega mehanizma sankcij, pa je seveda že nova naloga. Ali gre pri tem za vprašanje strahu pred zamero, oportunitizem, familiarnost, pritiskne personalne unije, znanja, privatizacije kadrovske politike, ...?

Sklepna ugotovitev vsekakor je, da gre predvsem za neizvajanje določb samoupravnih aktov in tudi za neizvajanje določb o odgovornosti. Dokler pa do tega ne bo prišlo — in to je za celotno našo družbo že kar nekam značilno — in dokler ne bomo ob konkretnih primerih začeli razlikovati med objektivno in subjektivno (ne)odgovornostjo, bo težko predlagati ustrezne normative spremembe in organizacijske izboljšave. Odgovornost za povratno informiranje po pisni poti bomo na CPSI lahko začeli ugotavljati z evidenco vprašanj in povratnih informacij, za katero smo se dogovorili na CPSI.

ZAKLJUČKI:

- Treba je:
1. Zagotoviti izvajanje določb pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju ter statuta TOZD (delovnih skupnosti) v zvezi s povratnim informiranjem;
 2. Izboljšati organizacijo dela na CPSI;
 3. Odpreti evidenco vprašanj in odgovorov na vprašanja SDS, delegacij;
 4. V Železarni odpreti rubriko: »vprašanja in odgovori« (SDS in delegacij, pa tudi delavcev);
 5. Delavski sveti, odbor za informiranje, odbor samoupravne delavske kontrole, sindikat, morajo na osnovi poročila, ki ga na osnovi evidence vprašanj delavcev, SDS, delegacij in povratnih informacij pripravi CPSI, zagotoviti izvajanje odgovornosti za neizpolnjevanje delovnih nalog v zvezi z informiranjem po statutu in pravilniku;
 6. Ocenjevati kvaliteto povratnih informacij in poskrbeti da bodo, zadovoljive (resnične, popolne, ...).

CPSI

Eden najstarejših žebjarjev (foto: S. Kokalj)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

V januarju je bila aktivnost osnovnih organizacij sindikata usmerjena v priprave na občne zbornice in konstituantne seje. V današnjem pregledu sindikalne aktivnosti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti bomo obdelali konstituantne seje novih odborov, ki so bili imenovani v januarju.

TOZD JEKLOVLEK

Konstituantna seja izvršnega odbora sindikata TOZD Jeklovlek je bila v torek, 10. januarja. Na njej so poleg izvršnega odbora imenovali tudi nadzorni odbor.

Za predsednika izvršnega odbora so imenovali Marjana RAVNIKA, za njegovo namestnico Danico UDIR, tajnica je Elica TAVČAR, blagajnik Jožica LUKAN, referent za kulturo je Ljudmila LAKOTA, referent za šport Hasan KAPIČ, referent za odidhe in izlete Maks SOTLAR, člani pa Ivan LAHAJNAR, Marjan RAZINGAR, Marija MAHER in Francka KUNŠIČ.

Nadzorni odbor pa sestavljajo: Stane REV — predsednik in člana Tončka SABOLIČ in Anton KLEMENC.

Na seji so imenovali tudi delegata za konferenco osnovnih organizacij sindikata Železarne, in sicer Vojko Legat in Janka Ruparja.

TOZD ELEKTRODE

Konstituantna seja izvršnega odbora osnovne organizacije je bila v petek, 13. januarja. Na seji so poleg oblikovanja samoupravnih organov osnovne organizacije sprejeli tudi smernice za delo v naslednjem mandatnem obdobju.

Nov izvršni odbor sestavljajo: Jožica SMRKE — predsednik, Stanko SEDLAR — namestnik predsednika, Marija SITAR — blagajnik, Nataša LASLO — tajnica, Anton KLJUČEVIČ in Sonja LAHARNAR — referenta za šport, Josip BAJZ — referent za odidhe, Srečo ŽEN — referent za izlete, Sonja LASNIK — referent za kulturo, Metka SUŠANJ — referent za socialne pomoči in člani Ismeta MUSIČ, Slavica UDIR in Mija KOVAČIČ.

V nadzornem odboru so Alojz OZEBEK, Boga ARH in Janez KOSMAČ, delegati konference osnovnih organizacij sindikata Železarne pa Jožica Smrke, Stanko Sedlar in Sonja Laharnar.

V svojem mandatnem obdobju si bo novoimenovani izvršni odbor prizadeval predvsem, da se bodo povečale osnove za delitev osebnih dohodkov, izboljšalo sodelovanje z osnovno organizacijo zveze komunistov in mladine, delovni pogoji, tehnološka in delovna disciplina ter medsebojni odnosi.

TOZD TRANSPORT

Konstituantna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v petek, 13. januarja, na njej pa so poleg imenovanja novega odbora obravnavali še program dela za naslednje mandatno obdobje in tekoče zadeve.

Za predsednika izvršnega odbora so izvolili Marjana SKUBICA, njegovo namestnik je Janko BLATNIK, tajnica je Marija REBOLJ, blagajnik Andreja PAVLIČ, referent za odidhe in izlete Marjan REKAR, referent za šport in kulturo Miloš KERNČ in Rudi RADIČ, za socialna vprašanja Jure RABIČ, za mladino Senad VOJNOVIČ, komisijo za organizacijska in kadrovska vprašanja sestavljajo Rafko TRAVNIK, Greta HATLAK in Dušan VOZELJ, referenta za stanovanjska vprašanja sta Bruno KOPRIVČ in Anton MATKOVIČ, za SLO pa je zadolžen Franci TRSEGLAV ml.

Predsednik izvršnega odbora je podal program dela za mandatno obdobje 1984—1986, v katerem je poudaril predvsem delitev po delu in rezultatih dela, izboljšanje tehnološke in delovne discipline, organizacijo dela, boljše izkoriščanje delovnega časa in naprav, zmanjšanje odsotnosti z dela in znižanje stroškov.

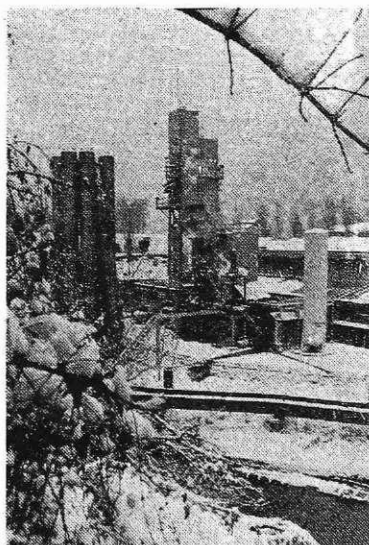
TOZD PROFILARNA

Konstituantna seja sindikalnega odbora je bila v soboto, 14. januarja. Na seji so se seznanili tudi o težah za spremembo samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe.

Predsednik sindikalnega odbora je Janez AVSENIK, člani odbora pa so izmed sebe izvolili: Zlatko AVGUŠTIN — podpredsednik, Marija LAVTIŽAR — tajnica, Metka ZUPANČIČ — blagajnik, Alojz HOČEVAR — referent za odidhe, Bojan DORNIK — referent za kulturo, Janko SMOLEJ — referent za šport, Iztok AVGUŠTIN — referent za socialna vprašanja in Slobodan KNEŽEVIČ — predsednik mladine TOZD Profilarne. Njegova zadolžitve v tem obdobju je, da vzpodbudi delo mladih v tej temeljni organizaciji in v TOZD Vratni podboji.

Glede tez za spremembo samoupravnega sporazuma so člani odbora menili, da je spremenljivi del osebnega dohodka delavcev prevelik, saj je stalni del osebnega dohodka za socialno varnost delavcev premajhen. Odločili so se, da bodo na zborih delavcev poskušali s svojimi pripombami vplivati tako, da bi se odločili za večji fiksni del osebnega dohodka.

LK

Kisikarna Sava (foto I. Kučina)

Železarski globus

INDONEZIJA

Na osnovi podatkov, ki jih je objavila indonezijska vlada, bo leta 1985 povpraševanje po železarskih izdelkih za dva milijona ton preseglo proizvodne možnosti te dežele in leta 1990 za pet milijonov ton. Zato indonezijska vlada meni, da je potrebno ne samo dokončati izgradnjo nove železarne Krakatau Steel, ki je leta 1982 proizvedla dva milijona ton surovega jekla, temveč, da bo treba zgraditi še drugo integralno železarno z letno proizvodno zmogljivostjo dva milijona ton surovega jekla. V septembru je obiskala to državo japonska vladna delegacija z namenom, da se s predstavniki indonezijske vlade pogovarja o tem vprašanju. Dogovorili so se za izdelavo študije, ki bo razjasnila, ali naj bi imela bodoča železarna za svojo tehnološko osnovo direktno redukcijo železove rude ali plavže s kisikovimi konvertorji in kje naj bi bila locirana.

PREDLOG PLANA DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB SOZD SŽ ZA LETO 1984

Že v izhodiščih za letni plan SOZD Slovenske železarn je ugotovljeno, da bo poslovanje gospodarskih organizacij v letu 1984 teklo v izjemno zaostrenih, čeprav še v precejšnji meri nepoznatih pogojih gospodarjenja. Vsi dokumenti, ki govorijo o gospodarjenju v prihodnjem letu, usmerjajo poslovanje v povečevanje konvertibilnega izvoza, rast proizvodnje, zaostajanje vseh vrst potrošnje, oživitve investicijske dejavnosti, zaustavitev padanja realnih OD in v čim manjši povečevanje uvoza. Problemi pri poslovanju v letu 1983 se bodo v še večji meri kazali v letu 1984.

V prizadevanja za ohranitev uspešnega gospodarja, se tako kot SOZD v celoti, vključuje tudi delovna skupnost skupnih služb. Njena ključna prizadevanja lahko zelo okvirno grupiramo v tri skupine:

- zagotavljanje redne oskrbe osnovnih surovin, tako iz uvoza kot doma ter v zvezi s tem pridobivanje deviz bodisi z neposrednim izvozom ali z združenjem deviz s kupci,
- pričetek izvajanja nekaterih večjih investicij in prizadevanja za zagotovitev finančnih sredstev,
- čim boljše pripravo odločitev, ki bodo vključene v dolgoročno in srednjeročno planu ter investicijskih programih.

PROGRAM DELOVNIH NALOG DELOVNE SKUPNOSTI

Delovne naloge posameznih služb delovne skupnosti so v celoti, čeprav v splošnejši obliki, vključene že v sporazumu delovnih organizacij v SOZD. V tem predlogu so prikazane le nekatere pomembnejše in za leto 1984 značilnejše naloge.

SLUŽBA ZA RAZVOJ IN RAZISKAVE

Ob usmerjanju in koordiniranju službe za razvoj in raziskave je bil izdelan podroben pregled stanja raziskovalne razvojne dejavnosti v SOZD Slovenske železarn. Upoštevanje ugotovitve te analize, stanja in razprave o njih, bo poudarek v letu 1984 dan razvoju organiziranosti te dejavnosti s timskim delom, uveljavljanjem projektne organiziranosti in izpolniteljnosti delovanja kolegialnih strokovnih organov s področja raziskav.

Služba bo spremljala izvajanje sprejetega programa sodelovanja in povezovanja dejavnosti raziskovalnih oddelkov v delovnih organizacijah z Metalurškim inštitutom, univerzo in drugimi institucijami. Skrbela bo za uveljavljanje usmeritev odbora za znanstveno-raziskovalno delo Slovenskih železarn.

Posebna pozornost bo posvečena enotnemu sistemu interne standardizacije v SOZD, saj je to osnova vseh prizadevanj za kakovost tehnologije in izdelkov ter izhodišče za učinkovitejši medsebojni prenos znanja in opredelitev proizvodnih programov.

Služba bo skrbela za izvajanje sklepov ustreznih odborov na področju inženiringa in njegovemu nadaljnjemu razvoju posvetila posebno skrb v okviru priprav dolgoročnega plana.

Služba bo v precejšnji meri sodelovala pri pripravi dolgoročnega, pa tudi srednjeročnega plana Slovenskih železarn, pri čemer bo nosilec in usklajevalec priprave plana tehnološkega razvoja.

Na investicijskem področju bo služba uvedla enotno metodologijo priprave investicijskih namer in investicijskih programov ter spremljanja uvajanja investicij. Tako kot doslej bo urejala delo skupin za oceno investicijskih projektov in poročala o njihovem izvajanju.

Pripravljalna bo potrebna gradiva in izvajala sklepe odbora za znanstveno-raziskovalno delo, odbora za razvoj in projektne sveta inženiringa.

SLUŽBA ZA PLANIRANJE

V letu 1983 je bil pripravljen prvotni osnutek dolgoročnih usmeritev SOZD Slovenske železarn. V letu 1984 bo teklo delo na obravnavi še odprtih, ključnih vprašanj dolgoročnega razvoja, obenem bo do polne izdane predlog dolgoročnih usmeritev, do konca leta pa prvi osnutek dolgoročnega plana. Služba bo vso pozornost posvetila organiziranju priprave dolgoročnih planskih dokumentov in vključevanju strokovnjakov v projektne time, ki bodo obravnavali posamezne probleme. Obenem bo služba usklajevala priprave dolgoročnih planskih dokumentov v delovnih organizacijah.

V letu 1984 se začne tudi delo na novem srednjeročnem planu, ki bo vključevalo tudi pripravo analize poslovanja in ocene razvojnih možnosti Slovenskih železarn. Obenem bo, tako kot običajno, potrebno izdelati letni plan Slovenskih železarn in plan delovne skupnosti skupnih

služb ter nadaljevati z izdelavami ekonomskih analiz.

V letu 1983 je bila na informacijsko-računalniškem področju vsa pozornost posvečena računalniški izdelavi biltena. Začrtani sistem bo zaradi količinskih in kakovostnih dopolnitev realiziran z zamudo, vendar bo izdelava biltena in z njim povezanih poročil v letu 1984 tekla prek računalnika. V letu 1984 bo sistem še dopolnjen in v prvotno načrtanem obsegu zaključen. V posameznih delovnih organizacijah bomo nadaljevali z delom na uvažanju enotne nomenklature materialov, delo na upravljanju rezervnih delov in materialov bo letos zaključeno in se bo eventualno nadaljevalo z delom na tipizaciji in specializaciji rezervnih delov in materialov.

V primeru, da bomo uspeli pridobiti sodelavca za računalništvo, se bo služba v večji meri vključila v pripravo računalniške obdelave sredstev za prednostne investicije, deviznih sredstev in nekaterih drugih komercialnih dejavnosti.

Ostala redna dela bodo v službi tekla tako kot doslej, prav tako sodelovanje z zunanjimi institucijami in v okviru odbora za plan in odbora za informatiko.

SPLOŠNA SLUŽBA

Delo splošne službe obsega dela, s katerimi zagotavlja delovanje ostalih služb v okviru delovne skupnosti SŽ in delovne skupnosti IB SŽ in tista dela, ki pomenijo strokovno delo tako v SOZD SŽ kot v delovni skupnosti.

Na področju splošnih dejavnosti, kot so telefonija, telegrafija, kurirska, kopirna in podobna dela ni pričakovati posebnih sprememb. Nekatera dela so otežena zaradi različnih lokacij posameznih služb. Pri vzdrževanju poslovne zgradbe pričakujemo, da bomo skupno z drugimi uporabniki uspeli rešiti problem hišnika in s tem problem drobnih vzdrževalnih del.

Pri opravljanju strokovnega dela se bo v letu 1984 nadaljevala vrsta že začelih dejavnosti. To velja zlasti za sklop dogovarjanj, sporazumov v zvezi z združevanjem dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v Slovenskih železarnah. Služba bo sodelovala pri pripravi vseh aktov, ki so povezani s konstituiranjem plansko-poslovne skupnosti za jeklo.

Pomembno področje dejavnosti je vezano na pripravo samoupravnega akta, ki bo urejal področje delitve sredstev za OD, tako v panogi kot v SOZD. Predvidevamo tudi, da se bo v letu 1984 v celoti obnovila dejavnost pri panožnem sporazumevanju o delitvi čistega dohodka in sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

V letu 1984 bo pripravljenih še več samoupravnih aktov, nekateri bodo novelirani. V okviru skupnosti bo služba sodelovala pri dopolnjevanju sistema nagrajevanja. Več pozornosti bo posvečene organiziranju stikov z javnostjo in s tem ustrežnejši predstavitvi SOZD.

Služba bo usklajevala delo številnih komisij na ravni SOZD in se vključevala v delo republiških institucij.

KOMERCIALNA SLUŽBA

Komercialna služba je v letu 1983 razširila obseg zunanjetrgovinskega poslovanja, predvsem na uvozni

strani. V letu 1984 v službi ne predvidevamo novih nalog, z izjemo spremljanja in pripravljanja poslov v blagovni menjavi.

Na področju oskrbe bo težišče dela na opravljanju blagovnega prometa oskrbe delovnih organizacij, saj bo služba uvoznik za železovo rudo, jeklene odpadke, ferozlitine, polizdelke in podobno, na pripravi in sklepanju dolgoročnih sporazumov in letnih pogodb z dobavitelji osnovnih surovin, polizdelkov in energije ter špediterji, prevozniki, in pristanišči, na enotnem nastopu pri pridobivanju kontingentov in režimskih pravic za dogovorjene surovine, na pripravi kompenzacijskih in drugih aranžmajev za oskrbo in podobno.

Za leto 1984 je pripravljen dolgoročni sporazum za uvoz železove rude ter sporazum za jeklene odpadke. S Splošno plovbo imamo dogovor za premostitev ladje Piran in za dvoletne prevoze jeklenih odpadkov. Na osnovi teh in drugih v preteklih letih sklenjenih sporazumov prevzema služba odgovornost za oskrbo z železovo rudo, jeklenimi odpadki in ferozlitinami, upošteva seveda, da bodo potrebna devizna sredstva za realizacijo uvoza združena v Interni banki.

Na področju prodaje bodo glavne naloge:

- priprava sporazumov, pogodb z večjimi kupci v industriji in trgovini ter koordiniranje nastopa DO,
- koordiniranje vrste dejavnosti pri izvajanju samoupravnih sporazumov v združevanju dinarskih in deviznih sredstev,
- usklajevanje medsebojnih dobav v SOZD,
- sprotno spremljanje zunanjetrgovinske devizne bilance SOZD,
- koordiniranje nastopov pri blagovni menjavi v okviru Intermetala ter prevzemanje operativnih del blagovne menjave SŽ z državami SEV.

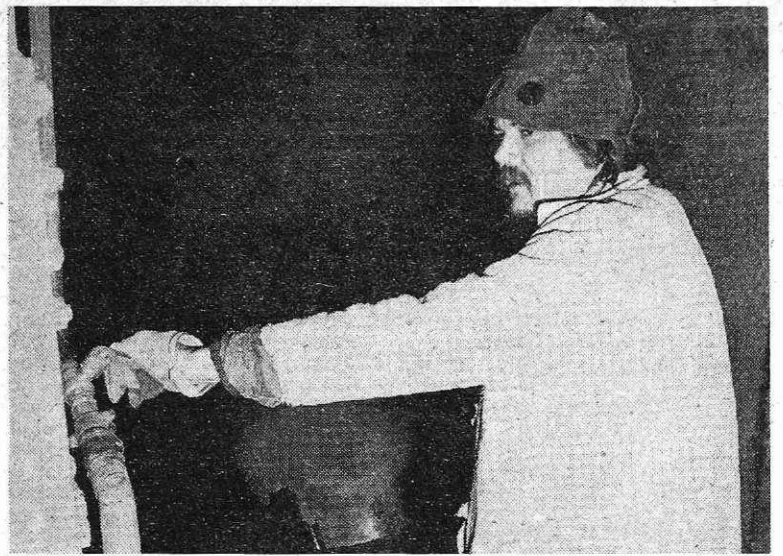
Enota v Beogradu bo nadaljevala s svojim dosedanjim delom zastopanja SŽ v Beogradu in pri pridobivanju raznih dovoljenj in potrdil na SZČMJ in pri drugih organih.

Na tržišču SSSR nas zastopa Metalka. Glede na to, da v letu 1983 na tem trgu nismo dosegli pričakovanih rezultatov, v okviru delovne skupine za SEV iščemo nove možnosti za Metalkino predstavnostvo.

Obseg blagovnega prometa, ki ga bo opravljal komercialna služba, bo približno enak prometu v letu 1983. Podrobnejša razčlenitev prometa bo izdelana v I. četrtletju, ocenjujemo, da bi znašal preko 2 mia din.

PLAN ZAPOSLENIH

V delovni skupnosti skupnih služb že nekaj let planiramo 38 sodelavcev, s tem da se dogovorimo, da bomo o konkretnem sprejemu še posebej sklepali. Tako smo planirali tudi v preteklem letu, ko smo imeli 34 zaposlenih. Tudi v letu 1983 števila zaposlenih nismo spremenili, čeprav smo planirali sprejem svetovalca v KPO, sodelavca za računalništvo, sodelavca v pravni službi in samostojnega komercialnega referenta. Kot najbolj nujnega smo smatrali sodelavca za računalništvo, ki pa ga kljub razpisom nismo uspeli pridobiti. Predlagamo, da se naprej poskušamo pridobiti sodelavca za računalništvo in da v primeru možnosti pridobitve ustreznega sodelavca zasedemo delovno mesto svetovalca KPO. Tako planiramo 36 sodelavcev v prihodnjem letu, kar pomeni 6 % več kot v letu 1983, obenem pa manj kot smo planirali za leto 1983. Ustrezne razlage za obe delovni mesti so bile podane že večkrat. Obenem predlagamo, da v letu 1984 zaposlimo še pripravnika, predvidoma v pravni službi, ki ga v plan redno za-

Portret plavžarja (foto S. Kokalj)

poslenih nismo vključili, upoštevali pa smo ga pri planu osebnih dohodkov v prihodnjem letu.

PLAN INVESTICIJ

V letu 1984 bo obračunana amortizacija znašala 315.000 din za osebni avtomobil in okrog 927.000 din za opremo in orodje. Amortizacijo za avtomobil se ne more prenašati iz leta v leto. Predlagamo, da bi v letu 1984 realizirali nabavo manjšega avta za enoto v Beogradu, pri čemer bi sredstva dobili iz amortizacije in iz eventualne prodaje starega avtomobila, mogoče bi lahko vključili še koriščenje amortizacije za leto 1985.

Amortizacija za opremo bo izkoriščena v približno polovični višini z nabavo pisalnega stroja in pisarniške opreme. Del te amortizacije bo rezerviran za eventualno nabavo računalniške opreme. Že v lanskem planu smo napovedali investicijo v terminalsko računalniško opremo, ki bo omogočila povezavo z elektronskim računskim centrom v železarni Jesenice. Zaenkrat je dogovorjeno z železarno Jesenice, da si sposodimo opremo, ki bo instalirana v začetku januarja. V zvezi z montažo bodo nastopili stroški, ki jih bomo predvidoma pokrili iz amortizacije. Posojilo opreme pa je le začasno, omejeno na največ leto dni. Zato bomo začeli iskati možnost nabave domače opreme, ki v celoti stane okrog 5 mio din, zlasti še, ker je najemnina zaradi osnovne cene v dolarjih razmeroma visoka (nad 1,5 mio din letno).

Ocenjujemo, da bi opremo nabavili tekom leta, podrobne informacije tako o možni nabavi kot o predlogu skupnega financiranja (lastnih sredstev je bistveno premalo) bomo posredovali v posebnem projektu.

PLAN CELOTNEGA PRIHODKA

V letu 1983 je znašal celotni prihodek 27,5 mio din, za leto 1984 pa ga predvidevamo v višini 38,2 mio din ali 39 % več. Materialni stroški so predvideni v višini 12,4 mio din ali 65 % več kot so bili doseženi lani, dohodek pa v višini 25,8 mio din ali 30 % več kot lani.

Pri oblikovanju celotnega prihodka, ki se v pretežni meri oblikuje na osnovi dohodkov delovnih organizacij in prispevnih stopenj, naj omenimo, da smo prispevne stopnje znižali in s tem prispevek za delovno skupnost manj obremenjuje dohodek DO kot v preteklih letih. Več o razlogih za to kot tudi o morebitnih posledicah je navedeno v poglavju o prispevkih delovni skupnosti.

Materialni stroški so planirani v glavnem višji za 35–40 % od lani doseženih, kar je v skladu z izhodišči SŽ za plan 1984. Povišanje temelji predvsem na predvidenih spremembah cen. Pojavljata pa se dve novi vrsti stroškov, in sicer za vključitev terminalske opreme: najemnina PIT linije in najemnina za terminalsko opremo. Prvo smo računali za celo leto, saj bo povezava stekla takoj v začetku januarja, drugo pa za deset mesecev, saj bomo prej verjetno nabavili svojo opremo. Novi postavki vplivata na razmeroma visok indeks pri materialnih stroških.

Osebnih dohodki so v masi planirani za 31 % višji kot so bili lani doseženi. Na zaposlenega pomeni to pri-

bližno 27 % povečanje na raven leta 1983, ko so osebni dohodki dolavcev delovne skupnosti spet zaostajali za rastjo poprečnih osebnih dohodkov delovnih organizacij. S približno istim povečanjem kot pri OD računamo tudi pri spremembah skupne porabe.

PLAN PRISPEVKOV DELOVNI SKUPNOSTI

Celotni prihodek delovne skupnosti znaša 38,2 mio din. Slabih 13 mio din ga ustvari komercialna služba, vključno z enoto v Beogradu, 25,4 mio din pa ostala delovna skupnost. Pri tem je enota v Beogradu s polovico prihodka vezana sorazmerno na vse DO, druga polovica pa je vezana na dejansko ustvarjeni dohodek DO. Komercialna služba je v pretežni meri vezana na opravljeno trgovinsko dejavnost, v manjši meri pa še na dohodek delovnih organizacij. Ostala delovna skupnost je vezana neposredno na ustvarjeni dohodek delovnih organizacij.

Primerjava prispevkov v letu 1983 in po planu za leto 1984 in po srednjeročnem planu za leto 1984 kaže naslednjo sliko: v letu 1983 je znašal skupni prispevek iz dohodka 1,85 %, po planu za letošnje leto pa le 1,60 %, medtem ko naj bi po srednjeročnem planu znašal 1,96 %. Vzrok za tako stanje je nedvomno v precej hitrejši rasti dohodka delovnih organizacij v primerjavi s celotnim prihodkom delovne skupnosti. V prihodku delovne skupnosti predstavljajo glavno postavko osebni dohodki. Ti že več let zaostajajo v rasti za osebnimi dohodki v delovnih organizacijah, leti pa spet za rastjo dohodka. Posledica teh zaostajanj je razmeroma visoko znižanje prispevkov delovni skupnosti. Pri tem so prispevki za delovno skupnost planirani na osnovi ocenjenega dohodka; v primeru, da bo ta nižji od dejanskega ali pa, da bo inflacija v materialnih stroških ali osebnih dohodkih višja od planirane, bodo predlagani odstotki prispevkov prenižki. Za osebne dohodke delavcev delovne skupnosti predlagamo, da se gibljejo v sorazmerju z osebnimi dohodki v delovnih organizacijah, s približno enomesečnim zaostankom.

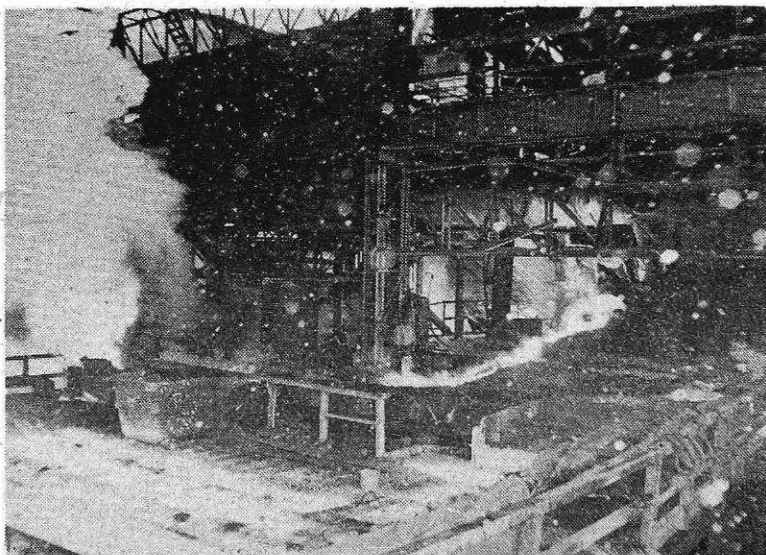
Prispevek jeseniške železarne za leto 1984 je planiran v višini 13.715.500 din, kar je 28-inksnih točk več kot v letu 1983.

PLAN OBLIKOVANJA IN PORABE SKLADA SKUPNE PORABE V LETU 1984

Iz leta 1983 bo v letu 1984 izveden prenos 336.962 din, ki je posledica predvsem tega, da nismo v letu 1983 realizirali nabavo počitniške priklole iz sklada skupne porabe kot smo prvotno planirali. Po predlogu lanskega plana naj bi izločili iz zaključnega računa za leto 1984 760.000,00 din, vendar glede na predvidene potrebe in že omenjeno realizacijo nabave priklole iz drugih virov, zadošča 560.000 din. Tak predlog bo dan tudi ob sprejemanju zaključnega računa. Sredstva splošnega dela skupne porabe bodo koriščena v glavnem za regres za letni dopust in regres za topli obrok. Oba smo planirali za 30 % večja kot lani, čeprav bo dokončna višina določena v skupnem dogovoru vseh delovnih organizacij.

Za stanovanjski del smo po planu 1983 namenili 460.000 din. Skupaj s stanovanjskim prispevkom iz osebnih dohodkov bo na razpolago 1,1 mio din, ki bodo koriščena za sredstva za stanovanjsko izgradnjo — stanovanjska posojila.

Pripis: Predlog plana delovne skupnosti SOZD Slovenske železarn je opremljen tudi z ustreznimi razpredelnici.

Plavž skozi snežinke (foto S. Kokalj)

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

RESOLUCIJA O RAZVOJU OBČINE V LETU 1984 NA SEJAH VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Cilji, naloge in usmeritve družbeno-ekonomskega razvoja občine Jesenice v letu 1984 izhajajo iz temeljnih ciljev družbenega plana razvoja občine v obdobju 1981–1985, dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, ocene rezultatov gospodarjenja v letu 1983 in resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja v SR Sloveniji v letu 1984.

Ob maksimalni angažiranosti vseh kadrovskih, proizvodnih in naravnih zmogljivosti ter ob ustreznih oskrbljenosti gospodarstva s surovinami in reproviziranimi, kar se povezuje tudi s povečanjem izvoza, predvsem na konvertibilno področje, direktnega ali v sodelovanju s kupci, resolucija ocenjuje, da bi bilo možno povečati **produktivnost dela** za okrog 1,8 %, kar skupaj s predvidenim 0,3 % povečanjem zaposlenosti pomeni 2,2 % povečanje obsega poslovanja. Pri taki predvideni rasti bo gospodarstvo realno povečalo **družbeni proizvod** za 2,2 %. **Celotni prihodek in porabljen sredstva** bosta dosegla večjo nominalno rast zaradi visokega porasta cen v črni metalurgiji, porast **dohodka** pa je planirana v višini 27,9 %.

Kot posledica hitrejši rasti cen energije od ostalih cen, navaja resolucija, bodo tudi **čista porabljen sredstva** naraščala nekoliko hitreje od celotnega prihodka, kar pomeni nekoliko nižjo rast dohodka in družbenega proizvoda. **Obveznosti iz dohodka** bodo, zaradi omejevanja skupne in splošne porabe, porasle nekoliko manj, in sicer za 26 %. **Masa sredstev za bruto osebne dohodke in skupno porabo** se bo v globalu lahko povečala do 22,3 %, oziroma bo zaostajala za rastjo dohodka za 20 %.

Akumulacija bo kot posledica take delitve večja. Sredstva za reprodukcijo se bodo povečala za 35,9 %, ki pa zaradi odpravljanja notranje ne-likvidnosti ne bodo v celoti namenjena investicijam v osnovna sredstva.

V letu 1984 bodo OZD povečale direktni izvoz za 48 %, konvertibilnega pa za 56 %. Štiri milijone dolarjev konvertibilnega izvoza je namenjena za kompenzacijski uvoz opreme za jeklarstvo 2. Brez tega bo konvertibilni izvoz povečan za 35 %.

Uvoz se bo povečal za 17 %, konvertibilni pa za 29 %. Železarna Jesenice in Iskra TOZD Blejska Dobrava v letu 1984 predvidevata uvoz opreme. Brez tega se bo skupni uvoz povečal za 6 %, konvertibilni pa za 11 %.

V letu 1984 je planiranega za osem milijonov dolarjev **posrednega izvoza**, ki ga bodo predvsem realizirale: železarna Jesenice, Kovin, Kovinar – TOZD – Kovinska predelava, KOOP Mojstrana, Planika Breznica in gradbene organizacije združenega dela. Predviden je tudi delni prehod s posrednega na direktni izvoz (Gradbinec).

V predlogu resolucije so v zvezi z izvozno-uvodnimi obveznostmi opredeljene tudi naloge, ki jih bo potrebno narediti, da se postavljene cilje uresniči.

V resoluciji SR Slovenije za leto 1984 rast sredstev za osebne dohodke, skupno in splošno porabo predvideva znatno manjšo zaostajanje za rastjo dohodka kot v letu 1983. Tako bo zagotovljena 20 % počasnejša rast sredstev za **bruto osebne dohodke** od rasti dohodka in 15 % počasnejša rast **masse čistih osebnih dohodkov**. Sredstva **skupne porabe** v družbenih dejavnostih bodo v globalu zaostajala za rastjo dohodka za 20 %, sredstva skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter starostno zavarovanje kmetov za 23 %, rast sredstev za **splošno porabo** na ravni republike in občine pa bo 18 %. Iz omejitev so izvzeti pravosodni organi, inšpekcijske službe in priznane borcem NOV, tako da je rast sredstev splošne porabe v občini dovoljena 20,8 %.

Predlog resolucije poudarja, da so zaradi prevladujočega deleža zdravstvene in izobraževalne skupnosti v okviru skupne porabe na ravni občine, na tem področju možnosti selektivnega pristopa zelo omejene, sicer pa, je navedeno, se je selektivni pristop v občini že doslej izvajal.

Skupne osnove, merila in izhodišča za oblikovanje višine osebnih dohodkov delavcev bodo delavci določili v samoupravnih sporazumih po dejavnostih. Pri tem pa resolucija poudarja, bo raven in rast sredstev za osebne dohodke v posameznih organizacijah združenega dela odvisna od dosežene in povečane proizvodnje, produktivnosti dela, boljše ekonomije dela in sredstev, izvoznih rezultatov na konvertibilnem področju in od drugih kvalitativnih dejavnikov gospodarjenja, kar vse se mora odraziti tudi v dohodku. Osebnih dohodki v negospodarstvu bodo naraščali v odvisnosti od izvrševanja planov in gibanja osebnih dohodkov v gospodarstvu.

Na osnovi teh usmeritev se bo masa sredstev za bruto osebne dohodke v občini povečala za 22,3 %, masa sredstev za neto osebne dohodke za 23,7 %, sredstva za skupno porabo v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti na ravni občine za 22,3 %, proračunska poraba na ravni občine pa za 20,8 %.

Investicijska dejavnost je tudi v tem letu usmerjena v posodabljanje, predvsem opreme, da bi se povečala produktivnost in konkurenčnost na zunanem tržišču. Gospodarske investicije so letos v železarni Jesenice planirane v višini 7.067.900.000 din, v ostalih dejavnostih pa v višini 889.250.000 din.

Resolucija SR Slovenije predvideva v letu 1984 za 15 odstotnih točk nižjo stopnjo **inflacije** kot v letu 1983. Pri tem bodo skupnosti za cene

izvajale selektivno in diferencirano **politiko cen**, ki bo omogočala postopno odpravljanje nesorazmerij v cenah.

Hitrejšo rast cen od poprečne rasti bosta imela v letu 1984 električna energija in premog, **cene izdelkov črne metalurgije** pa se bodo sproti prilagajale cenam reproviziranih. Politika cen, ki so v pristojnosti občine, bo izhajala iz tega, da ne bo povzročala upadanja deficitarnih obrtnih dejavnosti, slabših možnosti komunalnega opremljanja in vzdrževanja ter da bi onemogočala redno vzdrževanje obstoječega stanovanjskega fonda.

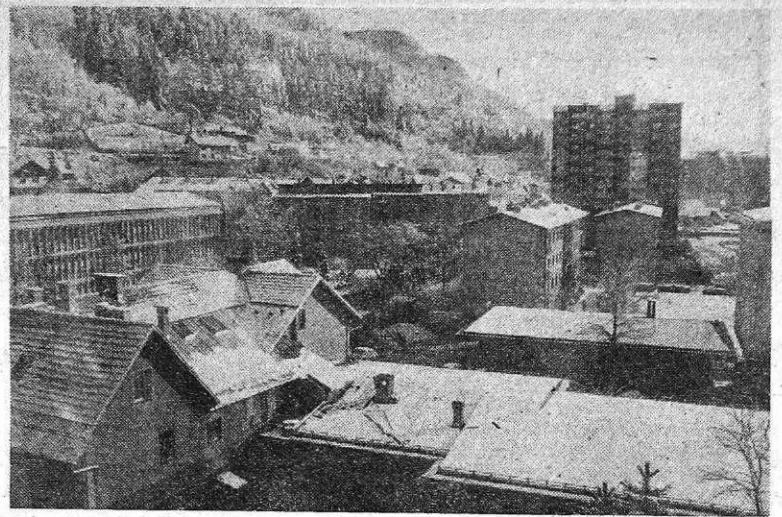
Predlog resolucije opredeljuje tudi razvojne naloge na področju zaposlovanja in splošne ljudske obrambe in družbene samozagrade ter razvoj posameznih področij.

OSNUTEK ODLOKA PRORAČUNA OBČINE

Osnutek odloka proračuna občine predvideva obseg dohodkov v znesku 177.351.000 din in v enaki višini razporeditev dohodkov. Ker je dovoljen obseg proračuna le 162.351.000 din, se bodo dohodki realizirani nad dovoljenim obsegom v višini 15.000.000 din izločili in v celoti namenili za financiranje programa blagovnih rezerv občine in intervencije v porabi hrane ter vlaganja v kmetstvo. Sicer so uporabniki proračunskih sredstev posredovali svoje zahtevke v višini 186.424.000 din, kar je 9.073.000 din več od dovoljene porabe in seveda jih niso mogli upoštevati.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta sklepala še o ustanovitvi službe pravne pomoči – delovne organizacije posebnega družbenega pomena za občino Radovljica in Jesenice. Delegati zbora združenega dela pa bodo obravnavali in sklepali še o pooblastilu izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice za odobritev izplačil akontacij osebnih dohodkov nad zakonskimi omejitvami, v primeru izgube v organizaciji združenega dela in o soglasjih k spremembam in dopolnitvam statutov samoupravnih interesnih skupnosti – izobraževalna skupnost, skupnost otroškega varstva, skupnost socialnega skrbstva, kulturna skupnost in skupnost za varstvo pred požarom.

Delegatom vseh treh zborov je bil v Delegatu posredovan tudi delovni načrt za naslednji dve seji vseh treh zborov, ki bosta 28. februarja in 29. marca. Osnovni namen te novosti je, kakor navajajo v gradivu, da bi vsem delegatskim okoljem omogočili planiranje sej delegacij in konferenc delegacij in dali možnost koordiniranja in planiranja širših razprav, da bi se delegacije lahko osredotočile na najpomembnejše zadeve in za njihovo okolje najzanimivejša vprašanja.

Jesenice v letošnjem januarju (foto I. Kučina)

RESOLUCIJA 1984

Po skoraj treh mesecih intenzivnih priprav, širokih razprav, usklajevanju stališč, iskanja najboljših in najbolj realnih rešitev je pred nami predlog resolucije za leto 1984. Ni slučaj ali celo malomarnost, da s tem dokumentom prihajamo pred delegate šele v januarju in ne mesec prej, kot je bilo to običajno v preteklih letih. Za ta časovni zamik smo se odločili zaradi tega, da dejansko vsem neznankam, katerih pa je bilo še do nedavnega kar precej, najdemo ustrezno pozicijo in določimo način reševanja v sklopu celotnih družbeno-ekonomskih zakonitosti.

Lahko rečemo, da je osnovni pogoj za uspešno planiranje poznavanje stanja in ciljev, ki jih želimo doseči. Resolucija 1984 izpolnjuje oba navedena osnovna pogoja. Prav zaradi tega je morda na prvi pogled preveč optimistična, nerealna. Če gledamo stvari s pozicije optimizma ali celo s stališča nekakšne resignacije, pogojeno z zdajšnjimi ekonomskimi težavami, v letošnji resoluciji resnično postavljamo visoke cilje. Toda pri planiranju nas nista spremljala pesimizem in nemoč, temveč optimizem in smelost, želja, da si jeseniški delavec in krajan ustvari takšne delovne in življenjske pogoje, ki bodo izziv novi kreativnosti in viziji boljše in lepše prihodnosti.

Če je to eden najpomembnejših ciljev, ki jih pravzaprav želi doseči plan razvoja, potem si moramo biti enotni, da odstopanj, omahovanja, brezbrzičnosti, lenobnosti ali celo nasprotovanj uresničevanja teh skupnih ciljev ne sme in ne more biti. Obstajati morajo le skupno prizadevanje, enotnost in odločnost, da te cilje uresničimo. In če bomo v tem uspeli, potem ni razloga, da bi v nadaljnji razvoj naše občine ne zrl z optimizmom.

Franc Brelih
predsednik Skupščine občine Jesenice

V elektrodnom oddelku (foto S. Kokač)

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

PROIZVODNJA IN PORABA JEKLA V SVETU 2

STRUKTURNE SPREMEMBE

Iz navedenih podatkov je razvidno, da imajo industrijsko razvite dežele v svojih železarnah večje proizvodne zmogljivosti kot jih danes potrebujejo. V deželah EGS obstajajo danes proizvodne zmogljivosti za 190 milijonov ton surovega jekla, medtem ko so proizvodne potrebe manjše kot 150 milijonov ton. Zato imajo načrte, da bi z zapiranjem posameznih zastarelih obratov z negospodarno proizvodnjo zmogljivosti ustrezno zmanjšali.

Vendar večina železarskih strokovnjakov meni, da je treba biti pri izvajanju teh ukrepov previden. Kot primer navajajo zahodnonemško industrijo, ki je imela v zadnjih desetih letih zmanjšano rast. Zato ne bo zadostovalo samo prestrukturiranje železarske industrije, temveč je treba poživiti celotno industrijsko dejavnost.

Po letu 1950 je bilo v zahodnonemški železarski industriji izvedeno določeno prestrukturiranje, in sicer predvsem s postopnim uvajanjem uvoza bogatih železovih rud iz prekomorskih dežel. V preteklosti so bile zgrajene železarne tam, kjer so bile zaloge železove rude in/ali premog za kokiranje. To je normalno pomenilo lokacije železarn v notranjosti dežele. V zadnjih dvajsetih letih so revne domače železove rude nadomestili z bogatimi rudami iz prekomorskih dežel in jih prevajajo s posebnimi ladjami velikih nosilnosti. Posledica takšne situacije je bila, da so gradili nove velike integralne železarne praviloma ob morski obali.

Iz naslednje razpredelnice je razvidna proizvodnja domače železove rude in grodila v milijonih ton od leta 1950 do 1980 v deželah Evropske gospodarske skupnosti in kaže po letu 1960 močan padec proizvodnje domačih železovih rud.

Leto	1950	1960	1970	1976	1980
Žel. ruda	58	112	83	56	33
Grodilj	34	70	98	94	89
Razmerje					
Žel. ruda/gro. t/t	1,7	1,6	0,8	0,6	0,4

Vendar se lahko zgodi, da bo prišlo v bližnji prihodnosti do določenih sprememb in da se bo masovno prevajanje železove rude prek oceanov ponovno zmanjšalo. Obstaja realna mož-

nost za proizvodnjo velikih količin proizvodov, na primer slabov, v deželah v razvoju, ki imajo velike zaloge bogatih železovih rud. Primer za to so sedanji razgovori med predstavniki ameriške železarske družbe United Steel Co. in britanske British Steel Co., da bi britanske železarne proizvajale slabše in jih prevažale prek Atlantskega oceana v ameriške železarne v nadaljnjo predelavo. Zaenkrat temu ostro nasprotuje ameriški sindikat železarskih delavcev, ki se boji, da bo to zmanjšalo število delovnih mest v železarnah družbe United Steel Co.

Takšno prestrukturiranje bi ponovno temeljito spremenilo sedanje stanje v svetovni železarski industriji.

ENERGETSKA PROGNOZA ZAHODNONEMŠKEGA INSTITUTA ZA GOSPODARSTVO

Energije tudi v bodoče, kljub sedanji bogati svetovni ponudbi, ne bo na voljo v neomejenih količinah. Kajti delež porabe primarne energije bo rasel tudi v prihodnjem obdobju. Ker trenutno ni na vidiku nobenega energetskega vira, ki bi lahko sam zagotovil kritje bodoče naraščajoče porabe, bo treba tudi v bodoče uporabljati vse razpoložljive vire od nafte do jedrske energije. Do tega spoznanja je prišel zahodnonemški Institut za gospodarstvo.

V obdobju 70. let, ki so potekala v znamenju grozečih energetskih problemov, se je svetovna poraba energije povečala s 6,5 milijard ton ECP (enot črnega premoga) v letu 1970 na 8,5 milijard ton, kar ustreza poprečni letni rasti po 2,8 %.

V pričetku tega desetletja se to gibanje naraščanja porabe energije ni nadaljevalo. Že leta 1980 se je svetovna poraba energije, v primerjavi z največjo količino 8,6 milijard ton ECP v letu 1979, zmanjšala za 1 %. Zato lahko predpostavimo, da je nazadovala poraba tudi v letih 1981 in 1982, kar se je še posebej poznalo na svetovnem naftnem tržišču. Ker je bilo glede na situacijo v preteklem desetletju pričakovati na tržišču določena ozka grla, je ta danes v težavah, predvsem zaradi okoli 10 % večje ponudbe kot je povpraševanje. Vendar pa je mogoče, da bi izboljšanje gospodarske konjunkturo v industrijsko razvitih deželah, ki porabijo skoraj 60 % primarne energije v svetu, lahko prineslo tudi ponovitve težav pri svetovni preskrbi z nafto.

Rast svetovne energetske porabe je bila v 70. letih predvsem posledica povečane energije v deželah v razvoju in v evropskih socialističnih državah. V industrijsko razvitih deželah,

ki so zaradi hitrega naraščanja cen pričele varčevati z energijo, je poraba naraščala pod poprečjem. Tako je bila poprečna rast v letih od 1970 do 1980 v industrijsko razvitih deželah 1,4 %, v deželah v razvoju 6,8 % in v vzhodno evropskih socialističnih deželah 4,5 %.

Gibanje zadržane rasti porabe energije v industrijsko razvitih državah in močna rast porabe v deželah v razvoju in v socialističnih deželah bo po mnenju Instituta ostalo tudi v bodoče. Že samo zaradi hitrega naraščanja števila prebivalstva v deželah v razvoju lahko računamo tudi na hitro rast porabe energije. Poleg tega bo treba povečati tudi specifično porabo na prebivalca, ki je v teh deželah s 459 kg ECP izredno nizka. Že samo povečanje na sedanjo svetovno poprečno raven, okoli 2000 kg ECP na prebivalca, pomeni povečanje porabe energije s sedanje milijarde ton ECP na okoli 7 milijard ton ECP.

Močan razvoj porabe energije pri precejšnjih regionalnih razlikah je poudarjen v vseh srednje in dolgoročnih prognozah za svetovno porabo energije. Celotno pri podvojitvi porabe ob koncu tega stoletja na 17 milijard ton ECP ne bo mogoče v celoti nadomestiti manjše specifične porabe energije v deželah v razvoju in socialističnih deželah. Zato lahko predvidevamo, da se bo svetovna poraba energije do leta 2000 več kot podvojila, seveda ob predpostavki, da bo celoten gospodarski razvoj v industrijsko razvitih deželah potekal nemoten.

Razvoj, v katerem bi strukturalno prevladovala nafta, je komaj še mogoče pričakovati. Na drugi strani pa ni videti nobenega energetskega vira, ki bi lahko tako kot je nafta v preteklih letih, zadovoljil vse naraščajoče potrebe. Jedrska energija, kot nov in v bodočnosti pomemben vir energije, bo lahko le deloma krila svetovno rast energetskega potreb. Ker lahko obnovljivi energetski viri krijejo le močno omejen del svetovnih energetskega potreb, bodo še nadalje ostali nujni tradicionalni viri energije, kot so premog, nafta in zemeljski plin. Studija, ki jo je leta 1982 objavila Mednarodna agencija za energijo (IEA) in obravnava bodočo perspektivo svetovne porabe energije, predvideva, da bosta morala kriti premog in jedrska energija, ob istočasnem zmanjšanju deleža nafte in zemeljskega plina, naraščajoče potrebe v svetu.

Na dosedanji potek razvoja porabe energije so posamezne dežele reagirale zelo različno. V deželah OECD (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj) je prišla večja poraba premoga in jedrske energije zaenkrat le omejeno do izraza. To je brez dvoma posledica ponovnega povečanja ponudbe in znižane cene nafte v svetu, kar pa se bo do konca tega stoletja zanesljivo spremenilo in bo zahtevalo tudi ustrezno spremembo energetske politike.

GORENJSKO DOMOBRASTVO, NJEGOVA ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE NA OBMOČJU KOKRŠKEGA ODREDA

Zato je bila koordinacija dosti šibka. Zdaj je 2. bataljon šel na položaje Zgornjega Loma pod Gabrcem, 1. bataljon na levo krilo pod Tolski vrh v Slaparsko vas, 3. pa na položaje v smeri Tiča, da bi druga dva bataljona varovali pred morebitnim sovražnikovim manevrom v hrbet. Tedaj se nihče ni pomislil, da sovražnik lahko pride tudi z vzhodne, jezerske strani prek Javornika, in s se bolj nevarnega sedla Poljana, iz južne smeri.

To se je zgodilo med enajsto in pol dvanajsto uro.

Nemci in domobranci, ki so se po prvih streljih morali umakniti, so zapustili ugodne položaje, ki sta jih zdaj zasedala 1. in 2. bataljon. A ni trajalo dolgo, ko je napadalec prispela pomoč. To je bilo nekaj pred 15. uro. Okrepitev je štela čez 100 mož in je prišla iz Kranja in Poljč. Ta se je, razporejena v štreško vrsto, blizu položajem 1. in 2. bataljona.

Medtem je bilo sodelovanje med bataljoni vzpostavljeno že v toliki meri, da so v glavnem vedeli za položaje in za ukrepe drug drugega. Alojz Bele-Tičko, komandant 1. bataljona, je medtem z delom svoje enote, ki se je počasi umikala proti vznožju Tolstega vrha, hotel napadalec zvesti nad Slaparsko vas. Tam je ena četa 1. bataljona zavila v pobočje, druga pa je že pričakovala napadalec.

Ti so res kmalu prišli. Zdaj je bilo na položajih v Zgornjem Lomu nad 300 Nemcev in domobrancev, ki so bili po prvem spopadu potisnjeni nazaj. Zdaj so, podprti z izdatno okrepitvijo, ostro napadali. Z južne strani, s Poljane, ali z vzhodne, z Jezerskega, se ni bilo čutiti nobenega sovražnika.

In prav tedaj je 1. bataljon začel z umikanjem, izvajati ukano. Napadalcu so radi sledili, medtem pa so se vrnili tudi kurirji, ki so bili odnesli sporočila drugim enotam. Tako so policisti in domobranci, po katerih je udaril tudi 2. bataljon, zašli v spretno nastavljen zanko, na katero niso računali.

Sovražnik ni vedel, da so se v tej lepi kotlini na dan slučajno zbrali vsi bataljoni Kokrškega odreda. In ker tega niso vedeli, so samozavestno napadali in se pri tem preveč izpostavljali. Vendar pa so kmalu ugotovili, da je tu dan drugače kot običajno. Ob drugih priložnostih sta se nasprotnika po prvih streljih tu nenavadno hitro razšla. Zato so Nemci poslali še bočno zaščitnico. A tedaj je bilo že prepozno. Partizani so naglo pritisnili nanje in jih z jurišem pogнали v beg.

Močnejši oddelek 1. bataljona je sovražnika zasledoval vse do cerkve v Spodnjem Lomu in ostal tam kot zaščitnica. Zdaj sta 1. in 2. bataljon poglata napadalec proti dolini tudi drugod. Vmes je nekaj bežečih padlo, štiri pa so partizani ujeli, nekaj prvi, nekaj drugi bataljon. Borci 1. in 2. bataljona so zaplenili nekaj orožja in opreme. Tako so borci Ko-

krškega odreda tisti dan že dvakrat poglata napadalec v beg ter jim pri tem zadali nekaj žrtev.

V Zgornjem Lomu pa se je oddelek policistov, ki je bil praktično odrezan od drugih, zabarikadiriral v eno izmed redkih hiš.

Oddelek je po izjavi gospodinje štel 13 policistov, ki so poleg pušk imeli tudi dve brzostrelki. Iz hiše so se ogorčeno upirali, ker jim je preti- lo uničenje. Preboj jim ni uspel, vendar so bili s streljanjem po čisti okoli- ci zelo nevarni. Zdaj jim ni kazalo drugega, kot da se še naprej ostro branijo in pričakujejo novo pomoč iz doline, ki naj bi jih morda rešila pogube.

GORENJSKO DOMOBRASTVO, NJEGOVA ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE NA OBMOČJU KOKRŠKEGA ODREDA

Policiste v hiši so blokirali borci 1. in 2. bataljona. Prvi je razmestil tri mitraljeze, drugi pa dva. Borci bi se bili radi hiši toliko približali, da bi jo minirali ali pa zmetali vanjo nekaj bomb, kar pa jim zaradi ostre nemške obrambe ni uspelo.

Zato so borci 2. bataljona stekli v taborišče po minomet »piat«, ki so ga prinesli s Stajerske. Na položajih pri hiši se je pojavil ob štirih popoldne, nosil pa ga je vodnik Matevž Hreščak, drzen borec. Ni vrag, da zdaj ne bi šlo. Medtem pa so domači v hiši, ki se niso mogli nikamor gani- ti, trepetali v skrbi, kakšen bo kon- nec. Rapot okoli njih je bil ogluš- joč.

Medtem sta komandir Alojz Koblar-Marjan in vodnik Jože Rosolnik v bližini ujela dva policista, vendar se skupina v hiši še ni vdal. Tedaj se je komandir Marjan odločil za ju- riš in borce pozval, naj se prostovolj- no javijo. A vsem je tu že primanjko- valo streliva, s katerim jim je na hi- tro priskočila na pomoč skupina 3. bataljona. Tu so se ob komandirju Marjanu in Rosolniku zbrali še vod- nik Albin Ahačič, vodnik Stanko To- ni, Mato Hreščak, Jurij Sorčan-Cvet- ko in mitraljezci Miha Peršolja, Vin- ko Snedic, Tone Mohorič, Franc Hri- bar in še nekateri. Prišel je bil tudi član gospodarske komisije Jože Ko- vač, v bližini pa sta bila še kapetan Marjan Jager-Ris in poročnik Jože Rebolj-Planinc.

Kmalu za tem je prišel še koman- dant 2. bataljona Avgust Čufar-Fer- do, ki je pripeljal skupino iz 3. bata- ljona z municijo. Medtem pa neka- teri borci niso mogli več čakati, kaj- ti iz hiše so policisti natanko strelja- li. Brž ko se je kdo pokazal blizu hi- še, je zaropotalo. Klub temu sta med čakanjem na mitraljeza proti hiši, iz katere so švigali strelji, jurišala Juri Sorčan-Cvetko in Albin Ahačič. Nemci so iz hiše obupno, a dobro srečali. Cvetko se je kljub temu pri- plazil do zidu in skozi okno »zabri- sal« bomb, Albin Ahačič-Binčec pa se je medtem stisnil za bližnjo hru- ško, ki je rasla le 20 metrov od hiše. Takrat ga je v glavo zadela sovražni-

kov strel. Cvetko je Binčeta skušal rešiti. Ko ga je potegnil iz drevesa, je Binčeta preluknjal še en strel. Zdaj skozi prsi. Mrtvega tovariša je Cvetko potem s pomočjo Štefana Be- nedičiča zvelkel v kritje in se nato vrnil še po Binčetovo brzostrelko.

Vodnik Mato Hreščak je izza bliž- nje skale z minometom piat hotel maščevati prijatelja Binčeta Ahači- ča in se je še bolj približal hiši. Proti njej je že spustil dve mini, ko je Nemcem že drugič pričela prihajati pomoč. Okrepljeni policisti in do- mobranci so nekaj pred 17. uro vse močnejše streljali na borce 1. in 2. bata- ljona. Vmes so tolkli tudi z mino- metom. Še dobro, da jim s Poljane niso prišli za hrbet. V pomoč parti- zanom pa je na bližnji hribček prihi- tela skupina 3. bataljona, vendar od tam le z eno streljano ni mogla na- praviti nič učinkovitejšega. In še prepozna je bila.

Položaj pa se je poslabšal tudi za- to, ker je del 1. bataljona, ki je dotlej skupno z 2. četo 2. bataljona držal v šahu hišo, kjer so tičali policisti, za- radi močnega nemškega pritiska za- pustil položaje.

Zdaj so Nemci, ki jih je vse več prihajalo proti Zgornjemu Lomu, začeli od hiše potiskati tudi jurišni oddelek 2. bataljona, ki se je postopoma umikal v levo pobočje, gleda- no proti vzhodu. Mato Hreščak s »piatom« pa ni popustil. Še bolj se je približal hiši in nabijal proti njej z minami, ki so padale na streho, ven- dar brez večjega učinka. A ko je ho- tel sprožiti četrto, je policist iz hiše tako točno pomeril, da je zadel koni- co mine, kjer je bil nameščen sproži- lec. Mina se je tedaj tik pred Hrešča- kom razletela in ga raztrgala. Zdaj je bil mrtev tudi on, ki po prijatelje- vi smrti ni upošteval vojaških pravil in je zaradi drznosti padel le nekaj minut za Binčetom. Nemci so se medtem tako približali, da so na partizane streljali že z več strani. Vendar sta komandir Alojz Koblar-Marjan in Jože Kovač še skočila k padlemu Hreščaku, mu vzela orožje in torbico in mu na hitro sezula še škornje. Šele tedaj sta se naglo, ne da bi ju zadeli, umaknila za drugi- mi, ki so se s strmine še upirali. Ven- dar je bilo to zdaj predaleč, zato so vsi naboji in rafali padali v prazno.

V teh bojih je med jurišem padel tudi mitraljezec Peter Hafner, borec 1. bataljona, na drugi strani pa v zadnjih bojih borec 3. bataljona, po- močnik mitraljezca. Bil je v tistem oddelku 3. bataljona, ki je prišel najbližje dolini, prinesel strelivo in bil zveza z levokrilnimi položaji 1. bataljona. Ko pa so se tisti iz 1. bataljona nenadoma umaknili, je nemška pomoč, ki je bočno prišla v Zgornji Lom, imela tam prosto pot. Zasedi 3. bataljona je tako udarila v hrbet. Tedaj je tam padel borec Av- gust Fridel, eden tistih policistov — Hrvatov, ki so nedavno dezertirali iz nemške postojanke.

Okrepljeni Nemci so tako svoje policiste rešili iz hiše, in sicer okoli petih, ko se je začelo večeriti. Tedaj sta se nasprotnika razšla.

Medtem se je že povsem stemnilo in vsako streljanje bi bilo nesmisel- no. Poleg tega pa so bili borci utru-jeni.

Nemci in domobranci so se zbirali spodaj v vasi in se nekaj po 18. uri odpravili proti Trzihu. Imeli so več mrtvih in ranjenih, ki so jih odpelja- li s seboj.

Nadaljevanje

— Ko tako hodiš po Sosednjem in Prisoju, kaj je novega?

V srepem pogledu je bila past.

— Pri svojcih sem bil za praznike.

— Imaš vse polno svojcev gori okoli. Kje pa so moški?

So vsi pri vojaki? In bratrance Hojkova dva?

— Ne vem, kje sta.

— Nista prišla iz gozda velikonočni žegen jest?

Dijaka je srečal sošolec iz šestega razreda, pa je šel z njim. Mrki gestapovec ga ni zadrževal. Samo sumljivo mu je sledil z zoprnim pogledom.

Moral je sorodnici ob odhodu zaupati gorečo željo, da naj morebit- na pisma pošlje za njim v Kranj. Ženska je takoj pritrdila, kot da je nekaj takega itak pričakovala. Rahel nesmešek se ji je ovijal krog ust.

— Povedati ti moram, kaj se je na velikonočni ponedeljek dogaja- lo notri v obvrški cerkvi. Madena, pomisli, partizani so prišli v cerkev in začeli slovensko peti! Naš župnik, ki je bral mašo, je imel velike te- žave tukaj z gestapom.

— Se je zavzel nad partizansko alelujo?

— Čudim se le, do tako reč ponesse gestapu na nos!

Za vruga so ljudje, da ne znajo molčati.

— Ko sem se poslavljaj od njega, se mi je zdel ves nemiren. Ka- kor vedno mi je stisnil pet mark v pest.

Z jutranjim vlakom je odbrzdal iz trga in se šele drugi dan vrnil v Kranj. V Celovcu ga je zadrževal zračni alarm in je čakal, na Jeseni- cah pa je trajalo kar celo noč.

To čakanje v tegobi in nemoči, vročih mislih na Charlotta in v mračnih mislih na bodočnost, ki je dala slutiti strah in osamelost. Na več me- stih so partizani razstrelili železniške tračnice. Mesto se mu je videlo potrto. Hišna okna so bila videti kot objokane oči, ki preživljajo eno bolečino za drugo. Ljudje so zlezli vase kot izsesana neresnična bitja. Goli nesmisel povsod. Tudi ob zelenih drevih: Čemu cvetenje? Ko vse itak zori samo v pogin? Čemu ptičje petje? Ko je čez kratko itak vse pokončano?

Uniformiranci so kot prežeče zveri, ki jih bo vsak čas nahujskalo povelje, da bodo nadaljevali s svojim nasilnim ubijanjem.

Izkaznica sem, izkaznica tja. Kovček odpreti. Krempljasti prsti brskajo po perilu, knjigah, zvezkih in skromnih dobrotah z domače ve- likonočne mize.

VALENTIN POLANŠEK

104

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Pokoravati se moraš. Nihče te ne vpraša. Vsaka beseda je osorna. Med vožnjo z Jesenic kontrolirajo podoficirja. Nekaj se je zaplet- lo. »Kettenhunde«, kakor so imenovali vojaško kontrolo, so šli z njim iz vlaka že v Radovljici.

Ali je bil preoblečen partizan? se je ustrašil fant.

Urejeval je svojo omaro in se vročino globoko zamislil v svoj ne- izgledni položaj. Čul je doma, da ga zalezujeta domačina tržana, ki sta na vsem lepem pri partizanih, česar ne bi nihče pričakoval. V trgu mu je bil na drugi strani jugoslovanski Slovenec, kot gestapovec za peta- mi. Zdaj pa je dobil pismo od neznanca, natipkano s slabim pisalnim strojem, da se naj varuje različnih ljudi, ki jih je morda poznal v zvezi s Charlottom. Nekateri mu bodo očitali, češ on je kriv, da je moralo de- kle v daljni Salzburg in so jo tako izgubili v pričakovani terenski orga- nizaciji. Na dijaka baje leti tudi očitke, da se je starac preveč izjasnil napram domobranski strani, pa so ga najavili gestapu ... in izginil je v zaporu.

Dijak je bil skrajno zbezan: Koga naj vpraša za nasvet? Zdaj ni imel niti starca v vili. Ni imel Charlott! Ne Charlottinih znanec! ... Kaj pa Tone? Ali Semen? v domu ... Ali naj piše o tem skrivnostnem pismu tudi Charlotti? Takoj bo to storil!

Nekje je skoraj maščevalno dejal: Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade, kadar se je obregnil ob Dromlja, ki so ga med smu- čarskim tečajem vrgli iz šole. Sam dirce ga je pri nekem nemogočem početju zasačil. Pa je bilo po njem.

Dijak je skušal razbrati s Hofarjevega obraza, ko je predaval na domskem sestanku, če pogrša svojega »največjega atleta« Dromlja. Čudno je bilo z domskim vodjo. Vedno je delal kaj mučen vtis, če je ho- tel »kaj vrhunskega povedati«.

Vsak dijak je vedel za profaksove muhe. Mladci so se znali potvar- jati. Znali so ugajati. Kadar so bili sami med sabo v ožjih klikah in pri- teljskih krogih, so se pokazali s prave strani. V tem pogledu pa so bi- li res eden za vse, vsi za enega. Geslo, ki so ga radi ponavljali voditelj- ski fanatiki na hajotdinstu. Niso pa bili v nacistično političnem smislu to, kar se je morda videlo kdaj na zunaj. V ožjem zaupnem krogu so prepevali antihitlerjske pesmi. Pesmi židovskih avtorjev. In šale so zbijali. Kake so prinesli vragšigavedi od kod čez Hitlerja, Göringa, Go- ebelsa in Mussolinija! Prav ob takih početjih se je skupina okrog Gu- ča, Huberta in Karla na svojstven način formirala. Bil je že upor proti sistemu v takem zametku.

(Dalje prihodnjič)

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

Nekaj podatkov iz moje osebne izkaznice sem že navedel, nekaj bi jih pa še. V višino merim natančno dva metra. Močan sem kot bik in imam mišice boksarja. Boksal sicer nisem niko- li, kar mi je pa žal, ker bi mi znanje boksa dostikrat prav pri- šlo. Moja višina je stalna. Teža pa ne. Ta se uravnava po moji zaposlenosti ali nezaposlenosti. Kar se tiče izobrazbe, naj po- vem, da sem končal osem razredov osnovne šole. Torej izpol- njujem pogoj, ki ste ga navedli. Želel bi si študirati, vendar kaj, ko pa kolesje tako neusmiljeno hitro melje čas, da je najbrž že vse prepozno. Jaz sem pa še tako kruto brez ambicij. Niti tega se ne potrudim, da bi se znal vsaj malo bolj elegantno podpisati. To me tudi rahlo skrbi, kajti kot bodoči pomožni uslužbenec, bom pa le moral ugledati svoj podpis, ki je sedaj okoren, neuglajen. Celó z lahkoto se ga da prebrati. Vi ne ve- ste, kako zavidam ljudem, ki se znajo tako fino, tako uglajeno, s takšnimi elegantnimi zamahi roke podpisati. Kar srh me spreletava od zavisti. No, ampak saj je tudi razumljivo, da je moj podpis takšen, kakršen je. V vsem mojem dosedanjem službovanju nisem nikoli uporabljal svinčnika. Podpisal sem se le takrat, kadar sem dobil plačo. To pa je žal samo enkrat na mesec. Vidite, če bi bila plača vsaj enkrat tedensko, bi se tudi jaz lepše podpisal. Veste, kramp, lopata, vreče, zaboji: to s svin- čnikom nima nobene zveze. Na ta način se ne pridobiva ele- ganca zamaha roke pri podpisovanju. Toda spoštovani člani komisije, potrudil se bom, obljubim, da vam ne bom delal sra- mote s svojim primitivnim zmazkom in bom že danes začel va- diti svoj podpis!

Tako, ljubezni člani komisije, pa smo se prebili malo dlje in vi ste se gotovo že vprašali, s kakšnim tipom imate opraviti, morda norcem ali vsaj blizu norca? Toda saj se tale prošnja da brati. Nič norega ni v njej, le odkritosrčnost diha iz besed. To- da spoštovani člani: od odkritosrčnosti, pa do norosti, je v teh časih samo korak! To je sicer zgolj moje osebno mišljenje, zato vam niti ne zamerim, če me imate za malo zmeneđenega, saj tudi prekleto dobro vem, da tako mislite. Nič hudega spoštovani, nič hudega! Vsak človek ima pravico do lastne presoje.

Ker sem govoril o odkritosrčnosti, bom še nadalje odkrito- srčen, zlasti ko prehajam na zame sila občutljivo temo. Da, moje službe? Da, petindvajset mojih služb v nekaj letih? Kak- šen sprehod je bil to, spoštovani? Časovno sicer kratek, po do- življajih pa izredno dolg in meglen sprehod. Če ste debeli, spo- štovani člani komisije, mi lahko zavirate moj sprehod, kajti utrdil sem se. Nimam trebuha in atletsko sem se razvil.

No in zakaj sem menjal toliko služb? Kako preprost in kratek odgovor vam bom postregel na pladnju iz plastike: po- vsod sem se skregal, spoštovani, povsod sem imel preveč pred- postavljenih. Zdelo se mi je, da leži na meni gora in me duši. Nisem se hotel zadušiti, pa sem skopal luknjico, skozi katero sem pobegnil. Zadušil se nisem, skupil sem jo pa vedno. Veste, krivice ne maram, toda mnogo predpostavljanih mi je delalo krivico! Ljubezno sem jih pošiljal v rit. Kaj pa naj bi drugega rekel: rit je rit. Nekaj jasnega, toda neopredeljenega je v tem pošiljanju v temine telesa in navsezadnje po moji delavski pa- meti, nič žaljivega, nič naših družbi prostokljivega.

Vidite spoštovani, da sem tudi škodljiva, pa tudi obnašam se včasih tako neuglajeno. To je seveda za bodočega pomožne- ga uslužbenca kaj slabo priporočilo. Moral se bom spremeniti, kar pa ne bo lahko, kajti moje minulo fizično deko je le pustilo posledice, ki jih bo težko izbrisati. Sploh v bodoči bolj kulturni sredini, ne bom smel nikogar poslati v rit, ampak v kakšen bolj kulturnen človeški organ. Sicer bom pa še slišal, kam se boljši ljudje pošiljajo, če se skregajo, saj ima človek poleg riti najbrž še kakšen tako vabljiv organ, ki pa je zaradi strukture in na- mena kulturnejši?

Rodil sem se v kmečki družini in sem na to ponosen. Ko berem časopise in knjige ugotavljam, da so bili skoraj vsi veli- ki ljudje rojeni v delavskih in kmečkih družinah. Videti je, da intelektualce njihov intelektualizem preveč izčrpa, da bi bili

sposobni spočiti velike ljudi. Če se bom poročil, bodo imeli mo- ji otroci enkratno priložnost postati veliki ljudje, saj so bili spočiti od človeka, ki je bil rojen v kmečki družini in je nato ži- vel kot delavec, pozneje kot skromen pomožni uslužbenec in še pozneje kot še skromnejši upokojenec.

Skrbi me spoštovani člani komisije, skrbi kako se bom znašel v novem okolju, saj bo to zame zares velikanska spre- memba. V vsem dosedanjem življenju sem garal z rokami, se- daj bom moral pa delati z glavo. To mi bo v začetku najbrž po- vzročalo velike težave. Bojim se tudi sedenja, oziroma dela pri katerem je treba sedeti! Bom zmogel osem ur sedeti, ko sem bil vendar do sedaj navajen težkega fizičnega dela, pri kate- rem je pač treba trdno stati na nogah, da te ne spodnese težka vreča ali pa kramp, ko ga zapičiš v trda tla. Mislim, da bo to hudičovo težka preizkušnja v mojem življenju. Nekoliko me to- laži to, da kot pomožni uslužbenec, še ne bom imel oblazinje- nega stola. Na trdem stolu pa lažje sedim. Nekaj neverjetnega je, kako se lahko življenje v hipu spremeni in v tem je ravno največji čar življenja. Kaj se vam ne zdi, spoštovani, da je res tako? Vidite, sedenje mi je bilo luksuz, sedaj mi bo pa poklic in mi bo stanje oziroma gibanje luksuz.

Skrbi me tudi, kako bom prenesel, kadar bo v pisarno vstopil kateri izmed šefov. Zakaj pa; se boste vprašali, saj šefi niso divje zveri? Res je, niso divje zveri, toda podobnost obsta- ja. Tako divje zveri, kot šefi prežijo, prežijo veste in kadar je ugoden trenutek, planejo: divje zveri na svoje žrtve, šefi pa na svoje podrejene! Skrbi me to, da, da bom planil na noge iz na- vade, ko bo šef vstopil, četudi bom delal? Posledica preteklosti, ki se začne v telo. Veste, včasih smo delavci takole malo pose- deli, pa se je nenadoma prikazal šef. Planili smo na noge in hi- tro začeli delati. V pisarni bom nagnosko skočil izza pisalne mize na noge in šef bo mislil da ne delam, ko me bo videl stati. Po moji pameti namreč fizični delavec ki sedi, nič ne dela, um- ski delavec pa, ki stoji, tudi nič ne dela. Seveda se za umskega delavca najde opravičilo za njegovo stanje: razmišljanje veste! Umski delavec takrat, ko stoji razmišlja o kakšnem velikem problemu, ki ga ne more rešiti sede. Toda o čem naj pa razmiš- lja za božjo voljo fizični delavec: kako bo nasadil lopato, kramp? Ne, ne, za fizičnega delavca, ki sedi, ni opravičila — on takrat lenuhari! Tudi hojo bom moral spremeniti.

Nadaljevanje

Izvršni svet OS Radovljica je na 71. seji, 17. januarja, obravnaval predlog in pripombe na resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju občine v letu 1984, predlog odloka o ustanovitvi družbenega sveta za informiranje in predlog odloka o spremembi in dopolnitvi odloka o komunalnih taksah v občini. Izrekel je soglasje k spremembam in dopolnitvam statuta Komunalnega gospodarstva Radovljica in k spremembam programa geodetskih del za leto 1984. Člani IS so bili seznanjeni o poteku sprejemanja družbenega dogovora za restavracijo Blejskega jezera. Na seji so sprejeli tudi program dela IS za leto 1984.

Na 12. seji občinskega komiteja zveze komunistov Radovljica, 11. januarja, so presojali gibanje in sestavo članstva ZKS v občini. Dogovorili so se o pripravi na volilno programsko sejo občinske organizacije ZKS, ki bo v prvi polovici marca. V tej zvezi so kritično ocenili delo organov občinske organizacije ZK in sprejeli stališča za odpravljanje pomanjkljivosti, o katerih nameravajo spregovoriti na volilno programski seji.

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na 10. seji, 19. januarja, soglasalo s predlogom družbenega dogovora o priznavalnih udeležencih NOB. Po razpravi je sprejelo akcijski program predsedstva in občinskega odbora ZZB NOV Radovljica za leto 1984 in finančni načrt občinske organizacije ZZB NOV za leto 1984. V razpravi o problematiki in finančnih težavah glasila ZZB NOV Slovenije »TV-15 Naš tovariš« so izrekli soglasje k osnutku dogovora o sofinanciranju glasila. Dogovorili so se tudi o pripravi na organizacijo in izvedbo programskih skupščin krajevnih organizacij ZZB NOV v občini.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je organiziralo 17. januarja v Radovljici delovno posvetovanje s predsedniki vseh krajevnih konferenc SZDL v občini. Najprej so skupaj s predsedniki svetov krajevnih skupnosti spregovorili o nalogah pri naboru mladincev za JLA. Na ločenem posvetu pa so se dogovorili o nalogah KK SZDL za sklic in organiziranje temeljnih kandidacijskih konferenc v času od 23. januarja do 11. februarja. Dogovorili so se tudi o izvedbi oz. udeležbi na seminarju za novoizvoljena vodstva krajevnih konferenc SZDL in na seminarju za izdelavo zaključnega računa družbenopolitičnih organizacij v letu 1983. Razen tega so sprejeli stališča o programiranju občinskih proslav v letu 1984 in pri oblikovanju predlogov kandidatov za občinska priznanja OF v letu 1984. Dogovorili pa so se tudi o organiziranju širokih javnih razprav o načrtovanih posegih v prostor v občini Radovljica.

Na 14. seji sveta za informiranje pri predsedstvu OK SZDL Radovljica, 18. januarja, so bili člani sveta informirani o osnutku zveznega zakona o javnem obveščanju. Na dnevnem redu je bila tudi razprava o predlogu izdaje zakona o javnem obveščanju.

Na decembrski seji koordinacijskega odbora za varčevanje pri OK SZDL Radovljica so osrednjo pozornost namenili izhodiščem SZDL o varčevanju z električno energijo. Ugotovili so vrsto nepravilnosti, ki se morajo odpraviti. Pozvali so sredstva javnega obveščanja, da redno objavljajo strokovne nasvete za varčevanje z električno energijo. Morda bi kazalo na LRP. Triglav Jesenice organizirati o tej problematiki razgovor za okroglo mizo za jeseniško in radovljiško občino, po potrebi pa za celo Gorenjsko, so menili na seji. Predlagali so kadrovske

dopolnitev koordinacijskega odbora in ustanovitev takšnih teles za varčevanje tudi pri vseh KK SZDL in v sindikatih.

Na 15. seji odbora za organizacijsko kadrovsko politiko pri občinskem svetu ZSS Radovljica, 12. januarja, so opravili konstituantno odbora in se dogovorili o kadrovskih pripravah na letno sejo občinskega sveta ZSS Radovljica. Presojali so tudi aktivnosti v pripravah na volitve nosilcev delegatskih dolžnosti, ki jim v letu 1984 poteče mandat v družbeni skupnosti in SIS. Spregovorili so tudi o predlogih kandidatov za majsko nagrado dela za leto 1984.

V srbski občini Brus, ki je pobratena z občino Radovljica, živi 22.600 prebivalcev v 58 naseljih pod planino Kopaonik, ki je zlasti v zadnjih letih nenehno pod udari potresov. Od 1980. do 1983. leta so zaznamovali kar 7000 manjših potresov. Samo v septembru lani je bilo zaradi potresnih sunkov poškodovanih nad pet tisoč stanovanjskih, gospodarskih, komunalnih in drugih objektov. Manj škode je bilo v decembru, kljub temu pa je ostalo veliko ljudi brez strehe. Solidarnostna pomoč prihaja iz vseh krajev Jugoslavije. Radovljiška občina je že 1980. leta zgradila šolsko stavbo v prizadeti vasi Džerekare, izvršni svet OS Radovljica pa je kot nujno pomoč nakazal 150.000 din že decembra lani.

Na predlog komiteja za urejanje prostora in varstvo okolja je izvršni svet OS Radovljica na decembrski seji sklenil, da bo za sofinanciranje izgradnje objektov v okviru sanacije Blejskega jezera namenil 1.400.000 din. Znesek bo namenjen za soudeležbo pri obnovi kanala »O« na Bledu iz sredstev turistične takse, zbrane v KS Bled. Dela bo izvajalo Komunalno gospodarstvo občine Radovljica, ki jih bo opravilo najkasneje do 15. aprila 1984.

Delavska univerza Radovljica je v sodelovanju s Kmetijsko zadrugo Radovljica in Kmetijsko zemljiško skupnostjo občine Radovljica pripravila programe usposabljanja sadjarjev in obdelovalcev vrtov in drugih manjših kmetijskih zemljišč. V dogovoru z izobraževalno skupnostjo, ki bo delno financirala programe tega usposabljanja, bodo seminarje organizirali v nekaterih krajevnih skupnostih, kjer je največja potreba po tovrstnem usposabljanju. Program obsega dve teoretični uri in dve uri praktičnega dela.

Raziskovalna skupnost Radovljica je v letu 1983 v svoj program raziskav vključila osem nalog: osuševanje sena s predgretim zrakom s sončno energijo, modelne kmetije za rejo ovac za proizvodnjo mesa, mleka, volne v povezavi z razvojem domače umetne obrti, optimalne lokacije malih hidrocentral, mokri postopek izdelave laminatov in čiščenje vode v galvaniki s postopkom ionske izmenjave. Pomembne so bile uspešne raziskave zalog jezerske krede v Radovni, uporaba toplotne črpalke za ogrevanje stanovanjskih blokov ter študija plinifikacije občine Radovljica.

Za leto 1984 je oblikovan predlog plana izvoza SOZD GLG Bled v vrednosti 1.439.286 tisoč din, kar je 22 % nad lanskoletno realizacijo. V LIP Bled načrtujejo povečanje izvoza za 5 %, v GG Bled pa bo vrednost izvoza enaka lanskoletni, in sicer 6.300.000 din.

Načrtovalci v hotelskem turističnem podjetju Bled so v program investicij za leto 1984 predvideli adaptacijo depandance hotela Toplice — hotel Trst, adaptacijo gostišča Mlino in razširitev restavracije Bistro nasproti hotela Trst. V programu so obnovitvena gradbena dela v depandansi hotela Jelovica — Bogatinu in adaptacija depandance Korotan in izgradnja prizidka hotela Krim. Razen tega je na Bledu planirana izdelava

idejnega osnutka za program kampa v Zaki in na Zatrniku manjša vzdrževalna dela.

V radovljiški občini računajo kmetijci, da bo v letu 1984 moč zbrati iz prispevkov od bruto osebnih dohodkov okoli 42 milijonov din v sklad za pospeševanje kmetijske proizvodnje in proizvodnje hrane.

Po podatkih skupnosti otroškega varstva Radovljica je bilo v otroško varstvo v občini v letu 1981 vključenih v 46 oddelkih 1060 otrok, v letu 1982 v 46 oddelkih 1092 otrok in v letu 1983 v 47 oddelkih 1099 otrok.

V vseh turističnih krajih radovljiške občine so se za januarske šolske počitnice dobro pripravili, čeprav ni, zlasti v dolinah, dovolj snega. Na Bledu je bilo od 1200 do 1500 gostov, ki so se s posebnimi avtobusi prevažali na Zatrnik, na Vogel in na Kobo. Na voljo je bilo tudi umetno drsališče, ob torkih so bile za otroke lutkarske predstave, ob četrtkih pa v kinu matineeje za najmlajše. Največ je bilo gostov iz Vojvodine, Srbije in Dalmacije. V Bošnjaku so bila smučišča dobro zasedena, vendar ne tako kot so pričakovali. Tudi obisk gostov v hotelih je bil manjši od pričakovanega.

Tudi v delovni organizaciji Almira Radovljica dokaj zadovoljivo odpravljajo stanovanjske težave svojih delav in delavcev. Še lani so imeli na seznamu kar 20 pričakovalcev stanovanj, letos pa se je to število zmanjšalo na devet proslincev. Izrazito perečega stanovanjskega vprašanja dejansko v Almiri zdaj že nimajo več.

Po več kot polletnem premoru je konec decembra 1983 spet izšlo glasilo delavcev trgovske delovne organizacije Murka Lesce. Razen novoletnih čestitk in želja so objavljeni prispevki o volilno programski konferenci OK ZK Murka, volitvah delegatov v samoupravne organe za naslednja tri leta, počitniškemu domu Murka v Umagu, gospodarskemu sodelovanju z Zvezo slovenskih organizacij v Celovcu ter obilico podatkov o športnih tekmovanjih in programu sindikalnih športnih iger v letu 1984.

Po programu prireditve kulturne akcije za delovne kolektive je v soboto, 14. januarja zvečer, gostoval v Zasipu moški komorni zbor Stane Žagar iz Kroke. V tamkajšnjem kulturnem domu se je pod vodstvom pevovodje Egija Gašperšiča predstavil s celovečernim koncertom slovenskih narodnih in umetnih pesmi.

Po programu sindikalnih športnih iger občine Radovljica je bilo v letu 1983 udeleženi v devetih športnih panogah 2672 članov sindikata, od teh 637 žensk iz 125 osnovnih organizacij sindikata. Najuspešnejše so bile ekipe Verige Lesce, Elana Begunje in Iskre Otoče.

Na decembrskem občnem zboru alpinističnega odseka PD Radovljica so pregledali svojo izredno uspešno dejavnost enajstih alpinistov in štirih pripravnikov, ki so lani opravili 60 zahtevnih vzponov. Spomnili so se tudi svojih članov Milana Mravljeta in Vilija Tavčarja, ki sta se ponesrečila v steni Triglava. Za novega načelnika so izvolili Dušana Kocjančiča, za namestnika Petra Juga, za gospodarja Miloša Šnuta, za tajnico Dijano Lavrih in vodjo Blaža Jereba.

NAMEN IN POMEN SAMOUPRAVNEGA ORGANIZIRANJA POTROŠNIKOV

2

DELOVNI ČLOVEK — PROIZVAJALEC IN POTROŠNIK

Delovni človek — samoupravljalac nastopa v vlogi proizvajalca, hkrati pa tudi v vlogi potrošnika in občana. V obeh primerih ima svoje potrebe in interese, pravice in obveznosti; čisto tudi nasprotujoče si interese, ki naj jih rešuje in usklajuje na samoupravni podlagi. To usklajevanje je možno uresničiti samo v novih družbenih odnosih in v samoupravnih institucionalnih oblikah. To pomeni, da je nujna celovita samoupravna organizacija materialne in celotne družbene reprodukcije — od proizvodnje prek blagovnega prometa do organiziranja potrošnikov, ki je zasnovana na razvitem mehanizmu samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, prek katerega delovni ljudje usklajujejo svoje medsebojne interese, uresničujejo svoje pravice, dolžnosti in odgovornosti ter pospešujejo materialne in druge pogoje svojega dela in življenja.

Osnovni problemi na področju potrošnje se najbolj neposredno vsakodnevno odpirajo v krajevni skupnosti. Zato je razumljivo, da se prav v krajevni skupnosti odvijata največji del aktivnosti organiziranih potrošnikov.

Preden bi dalje obravnavali vlogo in naloge samoupravnega organiziranja potrošnikov v krajevni skupnosti, občini, mestu in republiki, naj se samo bežno — informativno ozmemo na začetke organiziranega delovanja potrošnikov pri nas.

ZAČETKI ORGANIZIRANEGA DELOVANJA POTROŠNIKOV PRI NAS

Svete potrošnikov smo začeli ustanavljati v letu 1955 na podlagi zvezne »uredbe o trgovanju, trgovskih podjetjih in trgovinah« z namenom, da bi se s sodelovanjem potrošnikov krepila družbeno kontrola v trgovini. Ti sveti potrošnikov, ki so jih pri posameznih trgovinah — zlasti živilske stroke — ustanavljali občinski ljudski odbori z odločbo, niso mogli uspešno razviti svoje dejavnosti, ker ni bilo povsem jasnih smernic glede njihove vloge, zlasti pa njihove pristojnosti v odnosu do organov delavskega upravljanja v trgovini. V primerjavi z družbenim upravljanjem v delovnih organizacijah drugih dejavnosti (v šolah, v zdravstvenih ustanovah in drugod) je šlo takrat v trgovini za posebno obliko družbenega vpliva na poslovanje trgovine, kajti trgovinska podjetja so takrat že upravljali njihovi delavski sveti in upravni odbori, tako kot druge proizvodne gospodarske organizacije.

NEPRAVILNO RAZUMEVANJE VLOGE SVETOV POTROŠNIKOV

Mnogo je bilo primerov, ko so poslovođe in delavski sveti trgovinskih podjetij in poslovalnic razumeli vlogo svetov potrošnikov kot vmešavanje v notranje razmere podjetja, v pristojnosti delavsko-upravnih organov. Prihajalo je do nasprotij med splošnimi družbenimi interesi, ki naj bi jih zastopali sveti potrošnikov, in interesi uprave podjetja ter delavskega sveta in upravnega odbora.

Spočetka so mnogi sveti potrošnikov računali predvsem na večje materialne ugodnosti pri nakupih blaga, ki jih je delno zagotavljala tudi uredba. Velika večina ni pomislila na to, v kakšnih razmerah je takrat delovala trgovinska mreža. V Ljubljani npr. je morala preskrbovati z živili in drugimi potrošnimi dobrinami skoraj še enkrat toliko potrošnikov kot pred vojno, pri tem pa je razpolagala z manjšim številom poslovnih prostorov, skladišč, sodobnih prevoznih sredstev in drugih naprav kot poprej, ko je preskrbovala le 70.000 do 80.000 prebivalcev.

Nekateri sveti potrošnikov so kljub nejasni usmeritvi in nerazumevanju njihove vloge s strani trgovinskih podjetij dokaj vztrajno in uspešno delovali. Večina pa je postopoma prenehala delati tudi zaradi tega, ker ni našla razumevanja in pomoči za uresničevanje svojih pobud in predlogov za odpravljanje pomanjkljivosti in nepravilnosti v trgovini. Pristojni sveti za blagovni promet OBLO največkrat niso upoštevali njihovih pobud, niti niso odgovarjali na njihove zahteve. Če k temu dodamo še pojasnilo, da so svete za blagovni promet pri OBLO sestavljali v glavnem direktorji trgovinskih podjetij, so razlogi za postopno prenehanje delovanja svetov potrošnikov še bolj razumljivi.

PONOVNO AKTIVIRANJE

Z razvojem krajevnih skupnosti v sedemdesetih letih je zamisel o varstvu interesov potrošnikov ponovno zaživela. Na pobudo zvezne konference Krajevna skupnost in družina je bil v novembru 1970 v Osijeku že podpisan prvi družbeni dogovor o poslovnih normah med sveti potrošnikov oziroma krajevnimi skupnostmi v Osijeku in tamkajšnjimi trgovinskimi organizacijami. Temu zglede je sledilo še več podobnih dogovorov v drugih mestih Jugoslavije. Sprožene so bile še druge širše družbene akcije, ki so imele ugoden odmev v javnosti, kot npr. »celovit sistem samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja v komunah« (v novembru 1972), dalje skupni poziv zvezne konference

SZDLJ, sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, zvezne konference Krajevna skupnost in družina ter Gospodarske zbornice Jugoslavije delavskim svetom vseh TOZD trgovine in drugih storitvenih dejavnosti ter proizvajalcem drugih vrst potrošnih dobrin, naj pristopijo k družbenim dogovorom z občani — potrošniki v okviru krajevnih skupnosti in občine (avgusta 1973), pod gesli: »Leto kvalitete«, »November — mesec potrošnikov« in podobno.

SPREJET Družbeni DOGOVOR O SODELOVANJU POTROŠNIKOV IN DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

V Sloveniji so bili takrat glede novega organiziranja in delovanja svetov potrošnikov najbolj aktivni v Ljubljani. Po podatkih mestne konference SZDL so ponovno organizirali ali aktivirali že ustanovljene svete potrošnikov v 75 krajevnih skupnostih od skupaj 85. Kasneje so se ti sveti po delegatski poti povezali v občinske in tudi v mestno konferenco svetov potrošnikov, ki deluje v okviru mestne konference SZDL. Še pred tem je svete potrošnikov v KS povezoval koordinacijski odbor za krajevne skupnosti pri mestni konferenci SZDL.

Bil je tudi pobudnik in podpisnik družbenega dogovora o poslovnih in etičnih normah, pravicah, obveznostih in sodelovanju potrošnikov ter delavcev v združenem delu, ki je bil sklenjen 19. 12. 1975 med krajevnimi skupnostmi mesta Ljubljane in TOZD s področja trgovine. Kasneje so se dogovoru pridružila še nekatera druga podjetja trgovinske stroke.

Mestna konferenca svetov potrošnikov je kasneje s TOZD trgovinske — zlasti živilske stroke v Ljubljani sklenila samoupravni sporazum o odpiranju in zapiranju trgovinskih poslovalnic ter o dežurnih službah ter poslovalnic ob sobotah in nedeljah. V drugih krajih in predelih Slovenije je organiziranost in dejavnost svetov potrošnikov znatno zaostala.

V letu 1974, ko je bila sprejeta nova ustava, je bilo v prizadevanjih za

polno uveljavljanje vloge krajevne skupnosti kot temeljne samoupravne skupnosti občanov v zvezi z zadovoljevanjem njihovih življenjskih potreb in interesov storjenega še vse premalo, da bi na organiziran način prišli do izraza tudi interesi potrošnikov v povezavi z nalogami in odgovornostjo delavcev v organizacijah združenega dela in drugih občanov, ki proizvajajo potrošne dobrine, s katerimi omogočajo zadovoljevanje predvsem življenjskih potreb in interesov občanov v krajevnih skupnostih, kjer delujejo le organizacije združenega dela oziroma ti občani.

AKCIJA SZDL IN SINDIKATOV ZA ORGANIZIRANJE POTROŠNIKOV

Da bi takšna aktivnost močnejše zaživela in da bi prišli do enotnih temeljnih izhodišč za samoupravno organiziranost občanov-potrošnikov, je bil v okviru republiške konference SZDL Slovenije februarja 1976 oblikovan iniciativni odbor za organiziranje potrošnikov. Republiška konferenca SZDL in republiki svet Zveze sindikatov Slovenije pa sta v oktobru istega leta pozvala organizacije v občinah in krajevnih skupnostih na skupno politično akcijo za organiziranje potrošnikov v okviru krajevnih skupnosti in za oblikovanje svetov potrošnikov kot njihovih delovnih teles.

Za to politično akcijo sta se republiški vodstvi teh množičnih družbenopolitičnih organizacij odločili zato, ker je organizirano delovanje delovnih ljudi in drugih občanov kot potrošnikov sestavni del njihovih ustavnih pravic in dolžnosti. Samoupravno organizirani potrošniki naj bi s svojim delovanjem dosegli trajno in načrtno vplivanje in usklajevanje interesov potrošnikov z interesi delavcev — proizvajalcev že v procesu proizvodnje in ne samo z reševanjem vprašanj, ki nastajajo pri prodaji potrošnih dobrin in storitev.

(nadaljev.)

ZADNJI BOJ NARODNEGA HEROJA MATIJE VERDNİKA-TOMAŽA

Drugega februarja bo preteklo štirideset let, ko so koroški partizani poslednjič pospremili v zadnji dom Matija Verdnika-Tomaža, ki je bil po osvoboditvi proglašen za narodnega heroja.

Matija Verdnik, rojen sredi vojne vihre prve svetovne vojne 28. septembra 1916 na Javorniku, ni bil delez tiste nežnosti, ki bi jo kot otrok moral čutiti. Ni bilo mleka, ne kruha in številna družina Verdnikovih se je ubadala s podobnimi težavami kot vse jeseniške delavske družine.

Oče Tomaž in mati Katarina, ki sta le malo pred prvo svetovno vojno prišla na Jesenice in si tu ustvarila nov dom, sta le stežka preživljala številno družino. Oče, ki je bil pred tem zaposlen v tovarni v Bistrici v Rožu, takrat last Kranjske industrijske družbe, se je odločil za odhod na Jesenice. Bil je razredno zaveden, pošten in borben.

Matija je že kot mlad fant našel pot v napredne delavske, politične, kulturne in športne organizacije. Kulturno se je udeleževal v Svobodi in kasneje v Enakosti.

Leta 1931, še kot 15-letni fant, se je zaposlil v jeseniški železarni kot tekač. Njegova vsakodnevna pot po delu je bila v Delavski dom na Savi. Tu se je dobival z znanimi revolucionarji Mlakarjem, brati Stražarjem in Benedičiči, Gregorčičem, Čufarjem in drugimi. Ko je bil razpuščen športni odsek pri delavskem kulturnem društvu Enakost, se je vključil v novoustanovljeno športno društvo Kovinar in tu postal tudi aktiven športnik ter bil med prvimi njegovimi člani.

Že s 16. leti je postal član SKOJ (Savez komunistične omladine Jugoslavije), po odsluženju vojaškega roka pa član Komunistične partije Jugoslavije. Takratna oblast je v Matiju videla svojega političnega nasprotnika. Z drugimi naprednimi jeseniškimi delavci je bil leta 1941 preganjan v Ivanjico in le kratak čas, tik pred kapitulacijo jugoslovanske vojske, se je z drugimi vred vrnil domov.

Matija je bil med prvimi jeseniškimi organizatorji upora in vstaje proti nemškemu okupatorju. Njegovo delo je bilo med mladino. Že 20. julija 1941 se je udeležil posveta vodilnih partijskih delavcev Gorenjske, ki je bilo na Boštjanovem kopešcu v bližini Vodiške planine na Jelovici. Tu je bila dana naloga za razširitev partijskih organizacij in ustanovitev odborov Osvobodilne fronte.

Stane Žagar, član Centralnega komiteja KPS, je navzoče seznanil s partizanskim zakonom. Navzoči so bili še znani predvojni komunisti: Jože Gregorčič, Polde Stražar, Franc Potočnik, Franc Vodopivec, Ivan Bertoncelj, Jože Ažman, Anton Nartnik, Ivan Križnar, Alojz Justin, Jože Resman in Štefe.

Tako je Matija že v prvih tednih narodnoosvobodilnega gibanja krepko poprijel za politično delo. Ob tem pa so mu misli hitele tudi tja prek Karavank — na Koroško v domovane svoje staršev. Tam je imel svoje znanje in sorodnike med zavednimi Slovenci.

Želel je oditi v partizane, pa je bil Jože Gregorčič mnenja, da naj deluje še nekaj časa v dolini in organizira mladino. Prav v tem času je že vzpostavil nekaj stikov z znanici na Koroškem.

Matijeva pot je postajala vedno bolj nevarna, saj so ga vsakodnevne politične naloge z mladino in še posebej priprave na decembrsko vstajo tako zaposlile, da je slutil, da mora gestapo vedeti za njegovo delo. Za kratak čas je odšel na Koroško in tam med svojimi znanici prvi obrazil pomen narodnoosvobodilnega boja. Toda kljub previdnosti ga je gestapo izsledil, saj je v tovarni izostal od dela, kar je bilo za tisti čas še posebej sumljivo, ga aretirali in poslal v zapore v Celovec. Le stežka mu je uspelo prepričati gestapo, da nima nič skupnega z našo borbo in so ga izpustili. Celu zaposlil se je nazaj v tovarni, toda le za kratak čas.

Že v prvih dneh januarja 1942 se je odločil, da vstopi v partizanske vrste, saj je uvidel, da mu v dolini ni več možno ostati. Odšel je med borbe Jeseniške čete, ki je takrat domovala v Baragovi koči nad Zatreško planino pod Stolum. Tu je našel že stare znance. V borbi Jeseniške čete na Stolu 20. februarja 1942 je Matija zelo ozebel in se prehladil. Moral je za kratak čas v dolino. Prikril se je doma in si pripravil zasilno bivališče v drvarnici pod premogom. Nemci so v aprilu 1942, po likvidaciji jeseniškega župana Karla Lukmana, zaprli in izselili poleg drugih partizanskih družin vse Verdnikove. K sreči niso delali preiskave, tako da je ostal sam v hiši.

Seveda je moral takoj oditi pod Stol med svoje soborce. Postavljen

je bil za politkomisarja I. bataljona Gorenjskega odreda, ki smo mu dali naziv Cankarjev bataljon. Tedaj je dobil še partizansko ime Štajzi. Skupaj z Albinom Žemvo-Izidorjem, komandantom bataljona, je sodeloval skoraj pri vseh akcijah bataljona. Tudi na koroško stran je včasih odšla kakšna patrulja. 1. avgusta 1942 se je celo ves bataljon pomaknil na koroško stran Karavank, pod sedlo Mlinca. To bi skoraj postalo usodno, saj so Nemci po svojih volunh hitro ugotovili, kje se bataljon nahaja in ga ta dan v zgodnjih jutranjih urah tudi napadli. Še sreča, da so bili Nemci, ki so čakali na naši strani, nekoliko prepozni, tako se je uspelo bataljonu umakniti. Padel je stražar Nace. Ta je bil tudi prvi padli partizan onstran Karavank.

Matija je bil zelo pogumen, vztrajen, politično predan in iznajdljiv. To ga je tudi pripeljalo v štab Gorenjskega odreda, kjer je postal politkomisar.

Matija je vse bolj vlekel na Koroško. Tudi vodstvo narodnoosvobodilne vojske je predvidelo, da ne bi smeli zanemariti tega dela Koroške. Odločeno je bilo, da se Matija poda na Koroško.

Že v februarju leta 1943 se je tako Matija v družbi Pavleta-Borisa Praprotnika iz Potok podal prek Karavank. Ustavila sta se najprej pri znanjih v Spodnji Bistrici v Rožu. Enih prvih njegovih postojank je bila hiša mizarjskega mojstra Ivana Mostečnika.

S Pavletom sta si za cerkvico nad Bistrico postavila najprej zasilno taborišče. Že po krajšem času pa sta se premestila nad vas Mače. Tam se je Matija, ki je sedaj že dobil novo ime Tomaž, zadrževal skoraj vse poletje leta 1943. Tu je bilo zelo hvaležno področje dela. Domačini so ga vzbujali in niso kazali strahu, ko je prihajal med njih. Organizirani so bili prvi odbori OF v Bistrici, v Mačah, v Svečah in bližnji okolici. Prav v Permoževi hiši na zahodnem Koroškem je ustanovil prvi odbor OF na tem območju. Šel je še dalje in nastala sta odbora še v Sentjanžu in v Borovljah.

Tomaž pa ni poznal počitka in ni miroval. Ob obisku v štabu Gorenjskega odreda se je dogovoril za veliko vojaško akcijo v Bistrici v Rožu. Gorenjski odred je v noči s 17. na 18. maj 1943 tako izvedel za tisti čas eno največjih vojaških akcij. Tomaž je pripravil vse načrte in zbral potrebne podatke. Za daljši čas je bila onespobljena tovarna akumulatorev za letala in uničeni vsi motorji v njej, uničena je bila hidrocentrala nad Bistrico in požgana velika žaga, ki je delala za vojno industrijo. V tovarni je bil zažgan tudi tovarni avtomobil.

Osvobodjeni pa so bili tudi ruski in ukrajinski mladinci v starosti od 14. do 18. let. Vsi so delali v tovarni akumulatorev. Obračunali so tudi z izdajalcem — lovcom Rohrom, ki je ubil pred tem enega od naših borcev. Nazadnje je bila zažgana še planinska postojanka — Celovška koča na Mačenski planini, ki je bila predvidena za policijsko postojanko.

Tomaž, ki je razmere v Bistrici dobro poznal, je Gorenjskemu odredu tako omogočil, da je akcija v celoti uspela. S tem pa si je partizanska vojska na Koroškem pridobila še večji ugled.

Pri političnem delu je Tomažu v tem letu tudi nekaj časa pomagal njegov predvojni prijatelj v delavskem kulturnem društvu Svoboda in Enakost in kasneje Kovinarju, borec Cankarjevega bataljona in še preje Jeseniške čete, Ivan Vovk-Živan.

Partizanska misel je zaživela s številnimi novimi odbori širom zahodne Koroške. Na območju Roža je delovalo 20 vaških odborov OF, tako v Podgorjah, Šentjakobu, v Rutah, Področici, Brnci, Svetni vasi, Bilčovu itd. Ti odbori so razpredli svojo mrežo prav do Celovca. Spomladi leta 1943 je bil že osnovan tudi rajonski odbor OF za Rož, ki je sicer spadal do poletja 1943 v jeseniško okrožje.

Jeseni je Tomažu uspelo utrditi odbore OF že prek Drave in ko je bil jeseni leta 1943 osnovan oblastni komite komunistične partije za Koroško, je Tomaž postal njegov član. Odšel je za dalj časa celo prek Drave. Organiziral je odbore v Gurah na ozemlju med Dravo in Vrbskim jezerom in tako krepil med koroškimi Slovenci odpor proti fašizmu. Osvobodilno gibanje je na Koroškem dobivalo vse večjo širino.

V januarju 1944 se je oblastni komite KPS preselil v novo taborišče »na Farovškem«, na vzhodni strani Mušenika v Mali Suhi. Sekretar komiteja je bil takrat Dušan Pirjevec

Ahac. Pred tem je bilo organizirano posvetovanje med oblastnim komitejem KPS za Koroško in zastopniki avstrijske partije. Posvetovanja sta se udeležila član avstrijskega centralnega komiteja in član pokrajinskega partijskega vodstva za Koroško. Posvetovanje je trajalo vso noč. Ker je v teh dneh zapadlo nekaj novega snega, ni bilo Nemcem težko najti sledi, ki so vodile do taborišča.

Bilo je 28. januarja, ko so jih napadli Nemci. Tomaž je bil težko ranjen v koleno. Le stežka so ga soborci odnesli na varno. V globokem snegu so ga več ur, v družbi partizanskega zdravnika, nosili v dolino. Šele okoli dveh ponoči so ga prinesli do Mostečnika, katerih hiša je bila tik ob deroči rečici Bistrici. Pri njem je

ostal dr. Janez Kmet. Matija ni slutil, da se je zadnjič poslovil od njih, ki so ga z največjo težavo prinesli na varno. Krepko jim je še stisnil roko in dejal: »Držite se.« Kljub skrbi nege in zdravniški pomoči se je Tomažu zdravstveno stanje zelo poslabšalo. Težka in nevarna zastrupitev je povzročila, da je Tomaž 2. februarja 1944 ob dveh zjutraj preminil. Mostečnikove, še bolj pa njegove soborce in politične delavce, je Matijeva smrt hudo prizadela. Začasno so ga pokopali v smrekovem gozdičku ob Dravi pod Spodnjo Bistrico.

Po osvoboditvi, 17. junija 1945, so koroški Slovenci ob veliki udeležbi domačinov in prijateljev z Jesenic veliko svečanostjo prenesli truplo Tomaža — junaškega borca in prve

ga organizatorja NOB na zahodnem Koroškem na pokopališče v Sveče, kjer leži še danes v skupnem grobu s soborci s Koroške in Gorenjske.

Dvajsetega decembra 1951 je bil Tomaž proglašen za narodnega heroja.

Občinski odbor ZZB NOV Jesenice skupaj z Zvezo koroških partizanov v Celovcu skrbi, da v teh dneh ob obletnici njegove smrti vsako leto obiščemo njegov grob in tako počastimo njegov spomin.

Tudi letos bo občinski odbor ZZB NOV Jesenice organiziral komemorativno svečanost skupaj z Zvezo koroških partizanov.

Slovenko

OB 60-LETNICI SMRTI VLADIMIRJA ILJIČA-LENINA

VELIKAN REVOLUCIONARNE MISLI IN PRAKSE

Redkokateri mislec je v tako kratkem obdobju svojega življenja zapustil tako veliko ustvarjalno delo svojega uma, kakor veliki strateg oktobrske revolucije Lenin. Iz tega nepresahljivega vira smo tudi mi, komunisti Jugoslavije, v svoji revolucionarni praksi črpali njegove ustvarjalne ideje pri usposabljanju naše partije in krepitvi njene moči v najtežjih časih naše zgodovine — v naši veliki osvobodilni borbi, pa tudi danes pri izgradnji socializma in socialističnih družbenih odnosov v naši skupnosti (tovariš Tito).

živel in oživljal marksistične poglede na svet in družbo na osnovah zgodovinskega dialektičnega materializma.

Lenin je energično branil Marxov in Engelsov nauk pred revizionisti, ki so njune revolucionarne, filozofske, ekonomske, politične in ideološke principe poskušali zamenjati s teorijami o izumiranju razredov in z negiranjem socialistične revolucije. Lenin se je istočasno vsestransko boril proti spreminjanju tega nauka v dogmo in si prizadeval, da bi obogatil marksizem z novimi spoznanji in izkušnjami delavskega gibanja. Zelo dobro so znana stališča do vseh teh vprašanj, o katerih je pisal: »Mi sploh ne gledamo na Marxovo teorijo kot nekaj popolnega in nedotakljivega, mi smo, nasprotno, prepričani, da je položila samo ogelne kamne, katere socialisti morajo razvijati naprej v vseh smereh, če ne želijo da zaostanejo za življenjem.«

STRASTEN RAZISKOVALEC DRUŽBENIH RAZMER

Dosleden tem načelom je Lenin znanstveno in praktično obdelal strategijo in taktiko revolucionarne borbe proletariata, organizacijo politične partije delavskega razreda, stališča do vojn vseh časov, državi in parlamentu, nacionalnem, kolonialnem in drugih vprašanjih. Kot strasten raziskovalec družbenih razmer je napisal izredno obsežen raziskovalni opus, v katerem posebno mesto pripada študiji »imperializem kot najvišji stadij kapitalizma«, v kateri je dal klasično definicijo imperializma, kot zadnjega stadija kapitalizma in dokazoval neizogibnost njegovega propada, kakor tudi napotke proletariatu. Lenin je s tem dokazal, da je imperializem po svojem ekonomskem bistvu nov in monopolistični stadij kapitalizma, v katerem je koncentracija proizvodnje in kapitala pripeljala do ustvarjanja monopola, kot odločujočega faktorja v ekonomiji.

Poglobljanje prepada v neenakosti razvoja kapitalizma, je izhodiščna osnova Leninove teorije o možnostih zmage socializma v deželah, kjer so okovi imperializma oslabilni in revolucionarno-napredne sile močnejše, kar je bilo dokazano z oktobrsko pa tudi z drugimi zmagovitimi socialističnimi revolucijami. V praksi naše revolucije se je potrjevala in se potrjuje veličina in življenjskost Leninovih revolucionarnih načel, na katerih se je pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije mobiliziral in vodil delavski razred v revoluciji. O tem je ob neki priliki tovariš Tito dejal:

»Zelo redko je kakšen mislec v tako kratkem času svojega življenja ustvaril tako veliko ustvarjalno delo svojega uma, kakor veliki strateg oktobrske revolucije — Lenin. Iz tega neusahljivega vira smo tudi mi komunisti Jugoslavije v svoji revolucionarni praksi črpali njegove ustvarjalne ideje in pri usposabljanju naše partije in krepitvi njene moči v najtežjem obdobju naše zgodovine v naši veliki narodnoosvobodilni borbi, pa tudi danes pri izgradnji socializma in socialističnih družbenih odnosov v naši skupnosti.«

ŽIVI SODOBNIK

S svojim teoretičnim delom, prešajenim v ustvarjalno prakso pri ustvarjanju nove socialistične dobe, je Lenin ne samo ostal ovekovčen kot vodja in tribun mednarodnega proletariata, temveč je tudi po tem postal naš živi sodobnik in soborec pri trasiranju poti v boju za nove socialistične odnose. Njegovi pogledi in stališča o bistvenih problemih socializma in socialistične revolucije, avantgardni vlogi delavskega razreda, samoupravljanju — za katerega je rekel, da je pogoj za nadaljnji razvoj revolucije — in dalje o kmečkem in nacionalnem vprašanju, o vojni in miru, o državi in pomenu oblasti v socializmu, so ustvarjalno uresničeni v naši praksi, prilagojeni lastni poti razvoja v konkretnih razmerah (tudi on je predvideval lastne poti razvoja socializma).

Lenin je stalno poudarjal in vztrajal na tem, da komunisti ne smejo biti gluhi za deformacije družbenih razmer v svoji deželi. Sporočal je, da oni morajo izhajati iz marksističnih pozicij pri reševanju bistvenih vprašanj in jih uporabljati v praksi. Govoril je, da marksistični nauk ni dogma, temveč vodilo za akcijo. Uresničila so se tudi preroška predvidevanja Lenina v pogledu odpora proti stalinizmu, kakor tudi njegova osebna ocena osebnosti Stalina, za katerega je napisal: »Tovariš Stalin si je izbral funkcijo generalnega sekretarja partije, vzel v svoje roke brezmejno oblast in sam nisem prepričan, če jo bo on vedno dovolj čuječno uporabljal.«

Lenin je opozarjal partijo, da pravočasno razmisli o premestitvi Stalina s funkcije generalnega sekretarja partije in da se na to mesto postavi druga osebnost, ki bi se razlikovala od Stalina »po večji strpnosti, lojalnosti, pozornosti, pažljivosti in večjem spoštovanju svojih tovarišev in manjšo svojeglavostjo«. Trinajsti partijski kongres, ki je bil po smrti Lenina, ni sprejel njegovih ocen in predlogov o potrebni zamenjavi Stalina z dolžnosti generalnega sekretarja, vendar pa so se kasneje potrdile Leninove ocene, kajti posledice stalinizma so dobro poznane.

V preteklih šestih desetletjih, odkar je ugasnilo življenje nenadomestljivega velikana revolucionarne misli in prakse, so se na mednarodni sceni dogodili veliki dogodki, ki so imeli strateški vpliv na izmenjavo tokov sodobne zgodovine.

Vsa ta dogajanja, pa tudi vsako za sebe dovolj potrjuje, kako se uresničujejo Leninove preroške misli in nauki in neizogibnost njihove uporabe, kot skeleta revolucionarnega programa in akcije na raznih polnih našega planeta. Zato z vso pravico lahko poudarimo, da je celovitost Leninovih del ostala trajno označena pod pojmom LENINIZEM. Čeprav je Lenin že davno umrl, leninizem živi. Lenin živi, on je, kakor je rekel Krlježa — pogumen Kolumb, ki plove vse dlje pri odkrivanju novih svetov. Njegove smeje ideje, velikanska moč misli in ustvarjanja, so zapustili neizbrisni pečat v družbenem dogajanju v najburnejšem obdobju našega stoletja. One so vplivale in še danes vplivajo na tokove razvoja mednarodnega delavskega gibanja. Socializem je postal neizogiben svetovni proces pri preoblikovanju novih družbenih odnosov, Leninov nauk pa je ostal trajen svetilnik in neusahljiv vir navdih in spodbuda za ustvarjanje idealov delavskega razreda in njegovega vsesplošnega boja za zmago socializma.

S. Nikolić

Ivan DOLENC: Za dolar človečnosti. Prešernova družba 1983

Naša najbolj ljudska založba je v svoji redni letošnji zbirki izdala knjigo novega avtorja, ne da bi ga predstavila. Seveda to zbuja radovednost. V bibliografiji za leto 1976 se mi je posrečilo najti isto ime. Ivan Dolenc je v Slovenskem koledarju ti- sto leto objavil prozni sestavek *Rde- če nebo v Halifaxu*. In glej ga, zlom- ka, dejansko gre za del daljšega ro- kopisa z naslovom *Za dolar člove- čnosti*. Zdi se torej, da je trajalo naj- manj sedem let do izida knjige.

Vsekakor gre za izseljenca, morda povratnika? Tega nisem mogel ugo- tovit, res pa je, da sem v še starejših bibliografijah našel sledove objav v Dialogih: zdi se torej verjetno, da se je avtor odpravil v tujino okrog 1973. leta.

Kot za Edota Torkarja bi tudi za Dolenca lahko rekli, da je nekakšen slovenski Jack London. V pričujoči povesti, ki je povsem očitno avtobi- ografska, omenja, da je med nekim prisilnim počitkom (brezposelnost!) bral Londonova dela — tako, kot je ob neki drugi priliki prebiral Balza- ca, Dostojevskega in Cervantesa. Očitno mu je šel London globlje pod kožo od teh treh. Ne samo za litera- turo, gre tudi za življenjski slog. V nekaterih ljudeh je gon po spre- membah močnejši od nagibov, ki se upirajo avanturam. Skoraj sleherna stran v pričujoči povesti je prežeta z bolj ali manj odkritim domotožjem, z bolečino zaradi tega, ker je ločen od domovine in od svojcev. In ven- dar je tako in drugače ne more biti: Kanada je njegova druga domovina in bo tudi ostala.

Povsod pa je prisotna tudi skrita potreba, da bi se posvetil književno- sti, ko se hkrati zdi, da si je izbral razmere, ki so za to dokaj neugodne. Prva polovica povesti govori o dušev- nih mukah, ki jih prestajajo brezpo- selni zdomci. Kasneje seveda ni nič boljše: prisiljen je sprejeti kakršno- koli delo. In vendar, volje do življe- nja mu ne zmanjka, zdi se, da ga dr- ži pokonci upanje, da bo prišla za njim še družina. Nič zato, če bodo skrbi potem še trikrat večje!

Pisatelji tega kova občasno radi pomodrujejo, vedno pa ostajajo v spodbudnih okvirih zdravega razu- ma: njihovo modrovanje je podobno modrovanju katerega koli izmed nji- hovih sotrpinov. Njihova morala je vedno na višku, v takem in druga- čnem pomenu te besede. Nek okvir- ni etos jim je kakor prirojen, o vsem sodijo natanko tako, kot bo sodil bralec. In morda je prav tu vir njihove moči in odpornosti.

Kakšne probleme torej vidi ta duh za svojim zdomstvom — in zdom- stvom drugih?

Nekje nam da vedeti, da na to ni odgovora: tako pač mora biti. Kar za- deva njegov lastni delež, bi se to ne- mara razjasnilo, če bi posegel nazaj. Vendar je začutil, da bi ga to preda- leč zaneslo. Konec koncev bi moral začeti z vesoljnim potopom, tako pa začena z dogodkom, kjer gre tudi za velikkansko vodovje: s prevozom čez Atlantik.

Omenil sem že avtorjevo privrže- nost »zdravi pameti«, njegovo iznajd- livost in odpornost. Njegove tožbe o životarjenju tistih, ki so se znašli da- leč na severu, blizu polarnega kroga, takorekoč na koncu sveta, so kajpak iskrene. Pa z njimi pravzaprav ni- kjer naravnost ne obtožuje družbe- nega sistema, čeprav se zdi, da vse- buje naslov bodico v to smer. Verjet- no ve, kako nam v starem kraju go- dijo take tožbe, ki govorijo o nesmi- slu družbe, ki temelji predvsem na profitu. Seveda pa ima ta gorjača dva konca: pri nas spet tožimo zara- di nesmisla, ki je nastal tako, da pre- malo upoštevamo ekonomske zaka- nitosti. Očitno gre za sile, ki so mo- čnejše od posameznika. Prerijo na kanadskem severu je treba naseliti — tako kot je treba naseliti tudi si- birska tundra. Metode, ki jih družba uporablja za to, da doseže tako nase- litve, so si zdaj podobne, zdaj spet hudo različne.

Zdi se mi, da je tendenčnost te po- vesti bolj navidezna. Ne samo na- slov, tudi slika na ščitnem ovitku nam kaže izseljenko bedo: vendar so ladje in obleka teh izseljencev še iz konca prejšnjega stoletja. Avtor govori o trpkosti izseljenstva, ven- dar ne predvsem zato, da bi koga prepričal o nesmiselnosti takih odlo- čitev. Kot polnokrven pripovednik nam kaže življenje. Izbral je izsek, ki je izjemno dramatičen in »pateti- čen«.

Zaslutil je, kaj bi lahko zanimalo bralca, ki je ostal doma na zapečku. Ne toliko prazno vprašanje: Kako je tam v Kanadi, pač pa bolj smiselno,

Kako je človeku naše vrste, če se znajde tam čez, v Manitobi, kjer tra- ja zima do junija, ko se nenadoma sprevrže v poletje? In ko si prisiljen sprejeti službo paznika v bolnišnici za duševne bolezni, kjer se bo konec koncev tudi tebi zmešalo? Tako je pustil ob strani vprašanje, zakaj se je tu znašel. Pa saj je tudi Charière, avtor znanega *Metulja* pustil ob

strani vprašanje o začetku svojih pu- stolovščin.

V našem primeru gre kajpak za človeka, ki je trdno zasidran v od- vseh priznani morali. Vse se mu ko- nec koncev suče okrog tega, kdaj bo prišla za njim žena s hčerka. Od- slej je življenje v tujini zanj neiz- merno bolj bogato.

Marko Hudnik

LIKOVNIKI ISKRE BODO RAZSTAVLJALI V JESENIŠKEM SALONU

Jutri v petek, 27. januarja bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli že drugo letošnjo likovno razstavo, in sicer kolektivno razstavo likovnih del članov Društva likovnikov ISKRE. V krajšem kulturnem programu bosta nastopila violinista Ana in Jože Bedič, recitatorji pa bodo predstavili nekaj literarnih stvaritev Zlate in Jožeta Volariča iz Kra- nja.

Društvo likovnikov ISKRE Kranj je bilo ustanovljeno leta 1975 z na- menom, da bi povezovalo likovne ustvarjalce iz raznih delovnih oziro- ma temeljnih organizacij Iskre. Od prvotnih 30 članov je, zaradi teren- ske oddaljenosti temeljnih organiza- cij, ostalo v društvu še petnajst čla- nov, ki v glavnem delujejo na ob- močju Kranja. Društvo je že od vse- ga začetka največje skrb namenjalo kakovosti, nad katero kot mentorja bedita dr. Cene Avguštin in dr. Ivan Sedej, ki članom svetujeta in izbira- ta dela za razstave.

Likovniki Iskre so doslej imeli že okrog sto razstav v raznih krajih Ju- goslavije: Skopje, Niš, Beograd, Novi Sad, Zagreb, Celje, Maribor, Ljublja- na (večkrat), Ribnica, Nova Gorica, Semič, Žužemberk, Šentjernej, Kranj in drugod. Na Jesenicah se to- krat predstavljajo že četrtri.

Društvo vsa ta leta uspešno sode- luje z nekaterimi drugimi, podobni- mi likovnimi kolektivi v Sloveniji in Jugoslaviji. Že več let prijateljsko in delovno sodelujejo tudi z likovnim klubom DOLIK, zadnja štiri leta pa si redno letno izmenjujejo kolekti- vne razstave likovnih stvaritev svoj- jih članov.

Dr. Ivan Sedej je ob eni skupin- skih razstav Iskrašev napisal:

... Pri skupinskih razstavah ugo- tavljamo krepak kvalitetni premik in v mnogih primerih že kar profes-ionalno znanje in tudi trdno li- kovno usmeritev. Tako se srečujemo z rezultati večletnega zorenja, ki že prinašajo prve resnejše rezultate. Hkrati pa ne gre samo za krajine in preproste figuralne kompozicije ali tihožitja, marveč tudi za bolj za-

htevna iskanja v svetu oblik. Poleg okorne risbe in barv, ki izpričujejo hotenja nekaterih začetnikov, bleste elegantno izrisane kompozicije, ob- navni interpretaciji sanjskih krajin pa srečamo izredno visoko raven sli- karske spretnosti in prefinjen obču- tek za barve. Težišče ustvarjalnega dela se že premika v območje iskanj in v iskanje lastne identitete, v for- mulacijo izrazitejšega osebnega ro- kopisa, ki je že obet za kvaliteto. Za- nimiv je tudi grafični delež, ki kaže visoko raven tehnične in formalne dovršenosti — obenem pa nam prav grafični listi pričajo, da se amate- rska dejavnost v Iski izvija iz klasi- čnih področij udejstvovanja in se lo- teva tudi zahtevnejših nalog.

Dr. Cene Avguštin pa je v eni svo- jih ocen napisal, da Društvo likovni- kov Iskre štejemo med najbolj priza- devne in uspešne likovne skupine v našem prostoru. Da se društvo uspe- šno vključuje v likovno življenje na- šega časa, ne samo zaradi dobre or- ganizacije, temveč tudi zaradi resne- ga odnosa do dela, ki ga kažejo člani društva in ki odmeva tudi na njiho- vih razstavah.

Na jeseniški razstavi se bodo s svojimi stvaritvami predstavili: Mar- tin GORIČANEC, Franc GUČEK, Izidor JALOVEC, Boris LAVRIČ, Mladen Radojčić, Tomaž SEBREC, Vladimir SITAR, Vida ŠTEMBER- GER, Zlata VOLARIČ, Joža VOLA- RIČ.

Skupinska razstava likovnih del članov Društva likovnikov Iskre bo na Jesenicah odprta do vključno 8. februarja, in sicer vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popol- dan od 9. do 11. ure in popoldan od 16. ure do 18.30.

PIONIRSKA FOTO RAZSTAVA IN FOTO TEKMOVANJE

Foto klub Andrej Prešeren z Jesenic in šolsko kulturno društvo Prešer- nov rod osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica organizirata občinsko pionirsko foto razstavo 1984, ki bo odprta 8. marca za dan žena v osnovni šo- li Gorenjskega odreda v Žirovnici.

Razstave se lahko udeležijo posa- mezniki in člani foto krožkov osnov- nih šol jeseniške občine, mlajši od 16 let. Tema razstave je svobodna, krožek lahko pošlje na razstavo do 50 fotografij, posameznik pa največ osem. Velikost fotografij mora biti 18 x 24 cm in ne smejo biti naleplje- ne na karton, na hrbtni strani vsake fotografije naj bodo podatki: priimek in ime avtorja, naslov fotografije in ime šole. Fotografije bo za razstavo odbral Franc Kolman, kandidat za mojstra fotografije, ki bo tudi razvr- stil krožke in podelil priznanja za posamezne fotografije in kolekcije. Fotografije je treba poslati na na- slov: Šolsko kulturno društvo Pre- šernov rod, osnovna šola Gorenjske- ga odreda Žirovnica, najkasneje do 1. marca.

Foto klub Andrej Prešeren in šol- sko kulturno društvo Prešernov rod iz žirovniške osnovne šole pa organi- zirata tudi občinsko pionirsko tek- movanje v fotografiranju, ki bo v so- boto, 24. marca, ob 9. uri v osnovni šoli v Žirovnici. Moto tekmovanja je »ljude v krajevno skupnost Žirov- nice«. Vsaka šola ali klub lahko poš- lje na tekmovalce eno ekipo, ki jo sestavljata dva tekmovalca.

Tekmovalca fotografirata z enim maloslikovnim fotoaparatom in po- snameta skupni film za 36 posne- tkov, lahko pa uporabljata pripomo-

ke, kot so filtri, bliskovka, razni ob- jektivni in drugo opremo. V šolski temnici bosta tekmovalca razvila film v dozi, film bodo pospešeno po- sušili, med sušenjem filma pa bo vsak tekmovalac opravil pisni test iz fotografije. Tekmovalca bosta napra- vila kontakt kopijo s celega filma, ocenjevalec pa bo pregledal kontak- to kopijo in ocenil posnetke. Tekmo- valci bodo pred pričetkom tekmoval- nja zrebali, v kateri zaselek od Most do Rodin bodo šli fotografirati. Dobili bodo vodiča in napotke, katere stva- ri se posnamejo. Fotografije in test bosta ocenila tov. Petak in amater I. stopnje Jaka Čop, član foto kluba Andrej Prešeren z Jesenic.

Najboljši tekmovalci bodo prejeli praktične nagrade, fotografski ma- terial za tekmovalce pa bo pripravljen v šolski temnici. Dva tekmovalca z najboljšim uspehom bosta sodelova- la kot člana občinske ekipe na regij- skem srečanju mladih tehnikov. Učenci, ki bodo na tekmovalju po- sneli po en film, lahko posnetke upo- rabijo tudi za druge natečaje. Ob koncu šolskega leta pa bo postavlj- na še ena razstava v osnovni šoli Go- renjski odred v Žirovnici.

Obe srečanja je finančno omogoči- la Zveza organizacij za tehnično kul- turo Jesenice.

A. Kerštan

V SOBOTO, 28. JANUARJA, V ZABREZNICI PRIČETEK PRAZNOVANJA KULTURNEGA PRAZNIKA V OBČINI

DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica vabi v soboto, 28. januarja, ob 19. uri v dvorano na Breznico na prireditve, s katero bodo počastili slovenski kulturni praznik, 8. februar.

V programu sodelujejo:

- ženski oktet z Obirja (avstrijska Koroška),
- Valentin Polanšek, slovenski književnik iz avstrijske Koroške,
- domači moški oktet.

PRIPRAVE NA JESENIŠKI MEDNARODNI FESTIVAL AMATERSKEGA FILMA

Zveza kulturnih organizacij tudi letos, v izvedbi filmske skupine Odeon, prireja XI. mednarodni festival amaterskega filma, ki bo potekal od 16. do 21. aprila na Jesenicah, pripravlja pa ga festivalski organizacijski odbor.

Program festivala bo izveden tak- kole: od ponedeljka, 16. aprila, do četr- tka, 19. aprila, bo žiriranje filmov odprtega tipa v klubskih prostorih Odeona na Cesti železarjev 28. Filme bo pregledovala in ocenjevala pet- članska mednarodna žirija. Festival- ske prireditve bodo v dvorani ama- terskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah, in sicer bo v petek, 20. aprila, ob 19. uri slavnostna otvorit- ev festivala s kulturnim programom in predvajanje izbranih filmov, v so- boto, 21. aprila, ob 16. uri projek- cija izbranih filmov, ob 19. uri pa bo podelitev nagrad s kulturnim pro- gramom, projekcija nagrajenih fil- mov in zaključek festivala.

V festivalskih dneh bodo organi- zirane projekcije izbranih filmov po osnovnih in srednjih šolah ter kra- jevnih skupnostih jeseniške občine in po Gorenjski ter v domu dr. Fran- ceta Berglja na Jesenicah. V soboto, 21. aprila, dopoldne bo za udeležence festivala organiziran izlet z ogledom tehničnega muzeja jeseniške žele- zarne, aleje kulturnih mož v Žirovni- ci ter Prešernove in Finžgarjeve roj- sne hiše.

V četrtek, 19. januarja, se je sestal organizacijski odbor jeseniškega fes- tivala amaterskega filma. Predsed- nik odbora je Jože Varl, podpredsed- nik Branko Alt, blagajnik in tehni- čni sekretar Janez Hrovat, tajnik in propagandist Lojze Kerštan, člani odbora pa so še: prof. Marija Malen- sek, Anton Požar, Vito Pretnar, Ton- ko Pogačnik, prof. Srečko Rutar in prof. Andrej Pikon.

Odbor je že začel z intenzivnimi pripravi na festival: v sredini fe- bruarja bodo razposlani razpisi in prijavnice, začeli pa bodo tudi z zbi- ranjem denarnih sredstev.

Ker je filmska skupina Odeon po- stala tudi članica mednarodne zveze amaterskega filma (IAAFF), je tako tudi s posredovanjem te organizacije zagotovljen boljši izbor filmov na je- seniškem festivalu. Pravico do sode- lovanja na jeseniškem festivalu ima- jo člani kinoamaterskih organizacij in samostojni kinoamaterji vseh dr- žav. Vsaka organizacija oziroma po- sameznik lahko sodeluje z neomeje- nim številom filmov, ki doslej na Je- senicah še niso bili prikazani.

A. Kerštan

USTANOVILI SMO ŠOLSKO KULTURNO DRUŠTVO

V četrtek, 19. januarja, smo v osnovni šoli 16. december v Mojstrani ustanovili šolsko kulturno društvo, ki bo povezovalo vse krožke s kulturno- umetniško vsebino. Naše društvo je tako že peto šolsko kulturno društvo v občini.

Društvo so sicer nameravali usta- noviti na šoli že pred nekaj leti, ven- dar tedaj učenci in učitelji niso nale- teli na razumevanje, pa tudi sama ustanovitev društva je bila tedaj po- vezana s precejšnjimi težavami.

Na četrtekovem ustanovnem ob- čnem zboru SKD smo na pobudo šol- ske pionirske skupnosti sprejeli dnevni red sestanka. Delovni pred- sednik Martin Pavlovič nas je se- znanil s pravilnikom društva, z nači- nom delovanja, s cilji in nalogami ter pravicami in dolžnostmi čla- nstva. Učenci smo statut društva potrdi- li in sprejeli sklep o vključitvi v Zvezo kulturnih organizacij Jeseni- ce. Izvolili smo organe društva, kon- ferenco SKD, izvršni odbor, odbore krožkov ter koordinacijsko-nadzorni odbor mentorjev.

Predsedniki krožkov so nam poro- čali o aktivnostih v preteklem letu in o načrtih krožkov. Vsi krožki želijo pospešiti kulturno-umetniško delo- vanje in ustvarjanje in kasneje tudi delovati pri zadovoljevanju kulturnih potreb in interesov naših kraja- nov, skupaj s KUD »Jaka Rabič«
Dovje-Mojstrana, s katerim že več let dobro sodelujejo.

V razpravi, ki je bila kar zanimiva, smo se pogovarjali o delu krožkov, o članarini, razmišljamo pa tudi o ime- nu našega kulturnega društva. Med kulturno umetniškimi krožki je bil letos posebno aktiven dramski kro- žek, ki je naštudiral pantomimo »Tr- pljenje, upor, svoboda«
in igrice Sne- guljčica, s katero je za novo leto go- stoval v krajevnih skupnostih jese- niške občine.

Učenci literarnega krožka smo na- študirali kabaret »Taki smo — taki ste«, kjer smo pokazali na odnose med mladimi, starši in učitelji. 16. decembra za krajevni praznik smo izdali šolsko glasilo Glas Peri- čnika, s skupnim naslovom: Naša krajevena skupnost. Najbolj navduše- ni smo bili nad obiskovanjem film- skega gledališča, abonmaje pa ima- mo tudi v gledališču Tone Čufar. Zdej pripravljamo tekmovalca za Finžgarjevo bralno značko in sreča- nje z dramskim umetnikom Dare- tom Ulago. Določili smo že tudi tek- movalce za tekmovalce v znanju materinščine za Cankarjevo plaketo.

Tudi likovniki smo bili letos precej aktivni. Največ smo se ukvarjali z modeliranjem gline in oblikovanjem odpadnih materialov (usnja, teksti- la) ter z grafiko. Zdej pripravljamo razstavo v delavnici TOZD Gorenj- ska oblačila na Jesenicah, na koncu šolskega leta pa se bomo vaščanom predstavili z likovno razstavo naših izdelkov.

Pevski zbor je letos imel že sedem uspešnih nastopov. Na šoli imamo tudi oddelk glasbene šole, ki pa še ni dovolj zaživel. Tudi foto-krožek le- tos na šoli zaradi objektivnih težav ne deluje.

Za nas učence iz vaškega okolja je pomembno, da imamo stik z dogaja- nji v kulturi, zato skušamo spremlja- ti dela gledališč, kinematografske predstave, likovne razstave, skuša- mo posegati po dobrih knjigah. Prav zaradi tega smo lani dosegli drugo mesto v Sloveniji po številu bralcev in odjemalcev dobre knjige. Prepri- čani smo, da bo naše delo v kultur- nem društvu še kvalitetnejše in pe- strejše.

Maja Košir, 8. r., literarni krožek OŠ 16. december Mojstrana

OBČNI ZBOR FOTO KLUBA »ANDREJ PREŠEREN«

Danes ob 18. uri bo v zgor- njih prostorih restavracije Kazina na Jesenicah redni ob- čni zbor foto kluba Andrej Prešeren Jesenice. Po občnem zboru bo članica PD Radovljica Diana Lavrič prikazala barvne diapozitive z njene poti po Peruju in Bol- iviji.

40 LET GEODETSKE SLUŽBE V SLOVENIJI

Za začetek geodetske službe v Sloveniji šteje ustanovitev geodetske sekcije med NOB. Ta je bila ustanovljena 20. januarja 1944 z odredbo Glavnega štaba NOV in partizanskih odredov Slovenije. Pomembnejše naloge geodetske sekcije so bile:

- oskrbovanje enot s topografskimi kartami in načrti,
- izdelava pribora in oskrbovanje z materialom, potrebnim za izdelavo in reprodukcijo načrtov,
- priprava in izdajanje publikacij o osnovnih pojmi iz topografije in čitanje topografskih kart.

Seveda pa se geodezija na Slovenskem ne začne šele leta 1944. V avstrogrški monarhiji je bila izvedena katastrska izmera že v začetku 19. stoletja.

Geodetska uprava, ki deluje v okviru komiteja za urejanje prostora in varstvo okolja občine Jesenice, s tem seznanja široko javnost z vlogo in pomenom geodezije danes, pa tudi v nadaljnjem družbenem razvoju občine Jesenice, v okviru Slovenije in z zgodovinskim razvojem geodetske službe. Ugotovimo lahko, da je geodetska služba v Sloveniji od leta 1944 veliko prispevala k uspešnim akcijam med NOB ter k obnovi med vojno porušene domovine. Tudi v po-vojnih obdobjih družbenega razvoja pri nas geodetska služba aktivno sodeluje in pomaga reševati družbene naloge s tem, da zagotavlja pomembne informacije o stanju v prostoru in izvaja vrsto tehničnih geodetskih del.

Geodetsko službo delimo na republiško in občinske geodetske upravne organe ter geodetske organizacije združenega dela, ki so pooblaščenice za izvajanje določenih nalog geodetske stroke. Osnovna naloga geodetske službe je zagotavljanje družbeni skupnosti informacije o stanju v prostoru in se s temi informacijami na široko vključevati v družbeni sistem informiranja. Informacije se zagotavljajo v obliki geodetskih načrtov in kart v različnih merilih, katastrov, registrov in drugih evidenc. Geodetska dejavnost ni omejena le na zakonsko določene obveznosti. Izvaja tudi vrsto drugih geodetskih del za potrebe delovnih organizacij in občanov. Geodeti ki izvajajo geodetska dela v organizacijah združenega dela druge stroke, pa se s svojim delom podrejajo tehnološkim in proizvodnim zahtevam te stroke.

Pod nazivom družbeni sistem informiranja razumemo sklop dejavnosti, prek katerih se zbirajo različne vrste podatkov, ki v primernih oblikah služijo drugim dejavnostim, ki jih opravljajo organizacije združenega dela, organi, skupnosti ipd.

V verigo informiranja se uvršča tudi geodetska služba. Podatki, ki jih v svojih evidencah zagotavlja, se nanašajo izključno na prostor in nosilce stvarno pravnih pravic v prostoru. Za razliko od nekaterih evidenc so evidence, ki jih zagotavlja geodetska služba v grafični, večkrat pa v pisno grafični obliki, kar omogoča prikazovanje informacij najširšemu krogu uporabnikov.

Evidence o stanju v prostoru, za katere skrbi in jih vzdržuje geodetska služba, so naslednje:

— TEMELJNE GEODETSKE MREŽE

S temeljnimi geodetskimi točkami, ki so povezane v mreže, določamo položaj in višino posamezne točke. Te točke so osnova za določanje oblike zemlje, geodetske izmere zemljišč, za geodetsko-inženirska dela in raziskovalna dela.

— ZEMLJIŠKI KATASTER

Najstarejša in najpomembnejša evidenca geodetske službe sega v začetek 19. stoletja. V letih 1817–1825 so bile izvedene meritve na triangulacijski geodetski mreži, ki je osnova za katastrsko izmero. Katastrski načrti, ki so sledili triangulaciji, so služili za izdelavo katastrskih elaboratov. Izključni namen te izmere je bilo obdajanje imetnikov zemljišč. Podobno vlogo ima katastrski elaborat tudi danes, prerašča pa v prostor-sko dokumentacijo.

— GEODETSKI NAČRTI IN KARTE

Temeljni topografski načrti večjih meril zajemajo razmerja 1:500 do 1:2500. Merilo 1:500 je veliko in omogoča zelo natančen prikaz terena in objektov. Zato ga uporabljamo pri prikazu intenzivnih območij za projektiranje in prenos projektov v naravo. Načrti v merilih 1:1000 in 1:2500 se uporabljajo v glavnem v katastrski izmeri, kot prostorska dokumentacija pa služijo za projektiranje visokih in nizkih zgradb — prometnic.

Temeljni topografski načrt v merilih 1:5000 in 1:10000 so najpomemb-

nejši dosežek, ki so ga v Sloveniji dosegli geodeti po vojni. Danes je naša ožja domovina s temi načrti že pokrita. Intenzivna območja so v merilu 1:5000, hribovita pa v merilu 1:10000. Uporabnost teh načrtov je bila s pridom izkoriščena z izdelavo preglednega katastrskega načrta v M 1:5000. V jeseniški občini smo to akcijo že dokončali.

Osnovne karte občin obsegajo območja posameznih občin, v merilih 1:20000 do 1:100000. Te karte so zelo uporabne, tako v šolstvu kot v strokovnih službah v občini. Predvsem so namenjene tematskim prikazom. Občini Radovljica in Jesenice sta izdali pregledno karto v M 1:50000. Za potrebe SLO in družbene samozaščite sta najbolj uporabni karti v M 1:25000 in 1:50000. Za prikazovanje tematik na širšem območju služijo karte Slovenije v M 1:200000 do 1:750000.

— KOMUNALNI KATASTER

Vsaka organizacija združenega dela, ki se ukvarja s komunalno dejavnostjo, je po zakonu dolžna voditi svoj kataster komunalnih vodov.

Zimska železarna (foto I. Kučina)

ZAHVALA DOMA UPKOJENCEV DR. FRANCETA BERGLJA

V domu dr. Franceta Berglja je v lanskem decembru življenje potekalo v vselem pričakovanju novega leta in domskega silvestrovanja. Ves mesec so oskrbovanci pripravljali okraske za dekoracijo domskih skupnih prostorov. Na pomoč so jim priskočili tudi delavci, tako da je šlo delo hitreje od rok.

Na dan domskega silvestrovanja je dedek Mraz obiskal vse oskrbovance po sobah in jim izročil skromna darila. Zvečer pa se je začelo pravo veselje. V lepo okrašeni jedilnici novega doma je za ples in zabavo poskrbel ansambel OBZORJE. Prijazni fantje so godli kot za stavo in časa za počitek med plesom skoraj ni bilo. Tisti oskrbovanci pa, ki jim zdravstveno stanje to ni dovoljevalo, pa so uživali, ko so opazovali svoje prijatelje in delavce doma, ki so se vrteli po taktih vesele glasbe.

Tudi na bolniškem oddelku doma je bilo veselo. Vsi prostori so bili okrašeni, igral pa je TRIO Društva upokojencev z Jesenic. Delavke so se prostovoljno vrstile v službo in tako omogočile skoraj vsem nepokretnim oskrbovancem, da so bili lahko prisotni na zabavi. Z nagubanih obrazov oskrbovancev je žarela sreča in veselje. Sem ter tja pa se je utnila tudi kakšna solza, saj se je ob veseljih, prijetnih zvokih marsikdo spomnil prejšnjih silvestrovanj v krogu svojih dragih.

Med zabavo je za veselje in smeh poskrbel dedek Mraz s spremstvom, v katerem je bil tudi čarovnik Silvano. Dedek Mraz je oskrbovancem izročil nov barvni televizor, ki je bil namenjen za bolniški oddelk. Tam je precej športnih navijačev, ki sedaj težko pričakujejo pričetek olimpijskih iger v Sarajevu.

Denar za televizor so prispevali: Rudolf Arh 2.000,00 din, Društvo invalidov Jesenice 2.500,00 din, KS Kranjska gora 2.000,00 din, KS Podmežakla 1.500,00 din, Skupnost socialnega skrbstva Jesenice 34.720,00 din in Občinski sindikalni svet Jesenice 32.000,00 din.

Tople želje dedka Mraza in spremstva za zdravje, srečo in mir v novem letu in pa seveda nastop čarovnika, pa so samo še prispevali k dobremu razpoloženju.

Geodetska služba pa je dolžna voditi zbirni kataster komunalnih naprav. V naši občini ga imamo v M 1:1000. Pregledni kataster komunalnih vodov v M 1:5000 pa je v delu.

— REGISTER OBMOČIJ TERITORIALNIH ENOT IN EVIDENCA HIŠNIH ŠTEVILK

Med evidencami in registri, ki so bili pred kratkim uvedeni, ROTE in EHIŠ zavzemata posebno mesto. Natančno lokacijska opredelitev prostorskih enot je eden bistvenih elementov prostorske dokumentacije. Omogoča opredelitev vseh dogodkov in procesov v prostoru v grafični obliki. Dodeljevanje in evidenca hišnih števil je osnova statističnih raziskav, planiranja, upravljanja in kontrole.

Skladno z razvojem geodetske dejavnosti in geodetske službe se je v Sloveniji pojavila potreba po organizaciji geodetske službe na nivoju občine. Leta 1963 je občina Jesenice dobila samostojen, takrat imenovan Katastrski urad. Dediščina načrtov, oziroma evidenc in opreme je bila skromna. S poslušanjem za koristnost in uporabnost evidenc geodetske službe je občina Jesenice pripomogla k modernizaciji evidence. Opremljeni s sodobnim instrumentarijem pa geodeti Geodetske uprave Jesenice pokrivamo vse potrebe po geodetskih storitvah v občini.

Štirideset let geodetske službe v Sloveniji smo jeseniški geodeti počastili na interni proslavi 20. januarja. **GEODETSKA UPRAVA JESENICE**

Učenci OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora so letos prejeli, kot najboljša pionijska ekipa, prehodni pokal »Kurijska« na letošnjem jubilejnim kurirskem smuku v Podkorenu (foto A. Malenšek)

PRED 40-LETNICO ZASEDANJA SNOS

V letošnjem letu obeležujemo nekatere dogodke, ki so pomembni v zgodovini in razvoju naših narodov in narodnosti. Posebno pozornost bomo namenili tistim dogodkom, ki so povezani z državo in politično rastjo naše družbene skupnosti. V ospredju bo obeležitev 40-letnice prvega zasedanja Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, ki je bilo 19. in 20. februarja 1944 v Črnomlju. Hkrati pa poteka letos tudi 40 let od ustanovitve strokovnih, upravnih, znanstvenih in kulturnih institucij, ki so po sklepu predsedstva SNOS začele delovati v letu 1944 v Beli Krajini.

Na osnovi programskih usmeritev, ki jih je v zvezi s praznovanjem in proslavami v letu 1984 sprejelo predsedstvo RK SZDL Slovenije, bodo letošnje proslave organizirane delovno, vsebinsko in racionalno, zlasti pa v skladu s skupnimi stabilizacijskimi prizadevanji.

Odbor za obeležitev 40-letnice zasedanja Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, ki ga vodi podpredsednica Skupščine SR Slovenije Silva Jereb, se je doslej sestal dvakrat in na osnovi pobud in predlogov podprl usmeritev, da bo slovesnost ob obletnici SNOS 18. februarja v Črnomlju, zbori slovenske skupščine pa bodo to obletnico proslavili 20. februarja.

SLOVENSKI NARODNOOSVOBODILNI SVET

Sklepi, sprejeti na zgodovinskem drugem zasedanju AVNOJ, so terjali nadaljnje izgrajevanje slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije. Zato je bil Slovenski narodnoosvobodilni odbor (SNOO) — izvoljen je bil na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju in je štel 120 članov — sklican na prvo zasedanje v Črnomelj 19. februarja 1944, kjer se je kot najvišji oblastveni organ preimenoval v Slovenski narodnoosvobodilni svet — SNOS. Boris Kidrič je ob tem zasedanju zapisal:

«Ni nikak slučaj, da se je I. zasedanje SNOS vršilo po zgodovinskem II. zasedanju AVNOJ. Če je Kočevski zbor skupno s podobnimi zbori pri drugih narodih Jugoslavije sodil med temeljne pogoje za drugo zasedanje AVNOJ, pa je drugo zasedanje AVNOJ nujna osnova za sistematično graditev resnične narodne oblasti tako pri slovenskem kakor tudi pri ostalih jugoslovanskih narodih.»

SNOS je potrdil delo slovenske delegacije na II. zasedanju AVNOJ in neposredno ter ustvarjalno razpravljal zlasti o graditvi narodne oblasti in slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije, o graditvi naše ljudske demokracije, o gospodarskih vprašanjih, o prosvetnih in kulturnih problemih. SNOS je med drugim sprejel »Deklaracijo o vzpostavitvi Nacionalnega komiteta osvoboditve Slovenije« »Deklaracijo o pravicah in dolžnostih slovenskega ljudstva« ter »Odlok o razpisu volitev v Narodne osvobodilne odbore«. Boris Kidrič je o pomenu teh odlokov dejal:

»Odloki, ki jih je sprejelo prvo zasedanje SNOS, niso več samo odloki,

kakršni so doslej spremljali bolj ali manj samorasli, iz neposredne narodne osvobodilne borbe izvirajoči in neposrednim potrebam narodnega osvobodilnega gibanja ustrezni pohod slovenske narodne oblasti, temveč so že neprimerno več. So temelji naše narodne oblasti in ljudske demokracije — v svobodni bodočnosti».

Med odloki, ki jih je sprejelo prvo zasedanje SNOS, so tudi odlok o izdaji plačilnega bona, odlok o narodnem davku, odlok o obvezni obdelavi plodne zemlje in o zaščiti semen ter plemenske živine in odlok o zaščiti gozdov na slovenskem ozemlju.

Naloge začasne vlade je SNOS zaupal svojemu predsedstvu — to je na kočevskem zboru izvoljenemu predsedstvu slovenskega narodnoosvobodilnega odbora — ki ga je razširil še z delegatom s Primorske. Pri predsedstvu SNOS so bili ustanovljeni potrebni odseki (za notranje zadeve, izgradnjo narodne oblasti, gospodarstvo, finance, prosveto, zdravstvo, obnovo, informacije in propagando, za prehrano, gozdarstvo, promet, sodstvo), ki so bili po svoji naravi upravni aparat.

Predsedstvo SNOS je vodilo nadaljnjo izgradnjo slovenske ljudske oblasti. Na podlagi odloka SNOS je predsedstvo SNOS 1. marca 1944 razpisalo volitve v krajevne in okrajne NOO, ki so na vsem osvobojenem ozemlju potekale konec marca. Na ozemlju, ki ga je še kontroliral sovražnik, pa so bile volitve opravljene vzporedno z osvobajanjem. Volitve so pomenile uvod v uresničevanje sklepov II. zasedanja AVNOJ in I. zasedanja SNOS.

V letu 1944 so bile ustanovljene tudi naslednje institucije: Inštitut za narodnostna vprašanja, Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, Muzej ljudske revolucije Slovenije, Narodna banka Slovenije, Komisija SR Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi, Republiški sekretariat za pravosodje in upravo, Republiški sekretariat za notranje zadeve, Javno tožilstvo SR Slovenije, Plenum kulturnih delavcev OF, Zveza društev pedagoških delavcev, SNG Drama Ljubljana, TANJUG, Radio-Ljubljana, Društvo novinarjev, Partizanski pevski zbor, LEK Ljubljana, Zveza kmetskih inženirjev in tehnikov, Društvo veterinarjev in veterinarskih tehnikov.

Delegatski bilten sekretariata za informacije Skupščine SRS.)

POHVALE ZA POSEBNA PRIZADEVANJA V AKCIJI »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA«

Pohvale za posebna prizadevanja v akciji »Lepe rože in varstvo okolja« so na področju Koroške Bele od Turističnega društva Jesenice prejeli:

Tatjana ALIČ, Marija BAMBIČ, Anica BEDEN, Francka BERCE, Marjan BERNOT, Minka BOHINC, Jože BORSE, Rozka BUCAR, Marica BURNIK, Jožica CIMPRIČ, Ana ČIMŽAR, Marija DOLINAR, Pavla DRAB, Rozka ERZAR, Marica FRELIH, Franc FRLEŽ, Jelena GRINTAV, Jurij HERMAN, Fehim HODŽIČ, Milojka JELOVIČ, Ivana JEREB, Marica KAMBIČ, Slavka KARLIN, Anica KLINAR, Branka KONIČ, Ivanka KONIČ, Rozka KONIČ, Marija KOROŠEC, Anica KOSELJ, Mara KOZAMERNIK, Mimi KOZJEK, Sonja LAGOJA, Dragica LEVAR, Francka LEŠNIK, Marija LIKOZAR, Milka MALEJ, Veljko MANDIČ, Marija MARKEŽ, Alenka MARTINUČ, Anica MURNIK, Franc MLINAR, Ančka NOČ, Ivana NOČ, Maks NOČ, Marija OMEJČ, Franc PIBERNIK, Ilinka PETRIČ, Slavka POGAČNIK, Ana RAZPET, Milka RINALDO, Olga ROZMAN, Lucija ROŽIČ, Pavla ROŽIČ, Mira SIJEKA, Mina SMOLEJ, Nevenka SMOLEJ, Peter SMOLEJ, Zinka SMOLEJ, Marija SVETINA, Marina SVETINA, Vera SVETINA, Ana ŠEST, Kati ŠLIBAR, Jerca ŠIMNIC, Elica ŠPORN, Marija STEFANČIOSA, Jožica TAVČAR, Maruša TOMAZIN, Janko TRSTENJAK, Ivanka URH, Anica VIDIC, Cilka VIDIC, Elza VIDMAR, Anica VISTER, Dora VISTER, Kristina VISTER in Simona ZARNIK.

B. B.

ZAHVALE

ZAHVALA

Ob izgubi naše mame, stare mame in prababice

TEREZIJE DOLŽAN

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za nesebično pomoč, darovane vence in cvetje, izraženo sožalje ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem dr. Millerjevi za vso skrb v času njene boleznin in pevcem DU Javornik-Koroška Bela za zapete žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

ROZALKE URH

se iskreno zahvaljujem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki ste z nami sočustvovali, nam izrazili ustna in pisna sožalja ter spremili mamo k poslednjemu počitku.

Hvala za darovane vence in cvetje, kakor tudi za plačane prispevke za dobrodelne namene.

Zahvaljujem se dr. Grošlju za dolgoletno zdravljenje in pevcem za zapete žalostinke.

Žaljuči vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

ROBERTA ŠINKOVCA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem TOZD Valjarna debele pločvine, kolektivu TBJ, organizacija ZB NOV in SZDL KS Podmežakla za vence, cvetje ter denarno pomoč. Iskrena hvala govornikom Tonetu Tepinu in Angelci Lah za ganljive besede ter vsem, ki so nam pisno ali ustno izrekli sožalje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob slovesu naše drage

ELE BRTONCELJ

se iskreno zahvaljujem sorodnikom, prijateljem, znancem in občanom Radovljice, ki so se poklonili njenemu spominu, jo pospremili na zadnji poti, ji darovali vence in cvetje ter nam ustno ali pisno izrekli sožalje.

Zahvaljujem se govornikom za poslovljne besede, praporščaku za spremstvo in pevcem za zapete žalostinke.

Iskrena hvala osebju kirurškega oddelka Bolnice Jesenice, kakor tudi dr. Grmovi iz Radovljice za vsestransko pomoč in lajšanje bolečin v njeni težki bolezni.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragih mame in ata

VIDE IN STANETA JEŠE

se iskreno zahvaljujem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za nesebično pomoč, darovane vence in cvetje, izraženo sožalje in spremstvo na njuni zadnji poti.

Posebno zahvalo izrekamo Minki Žumer, Lojzki Zupan in dr. Jensterlu za njihovo pomoč, kakor tudi tovarišu Matiču za poslovljne besede.

Prisrčna hvala pevcem za zapete žalostinke in vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in ob težkih trenutkih stali ob strani.

Hčerka Mileni z družino

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta, starega očeta in pradedu

MATILJA KLINARJA

Konarjevega ata

se iskreno zahvaljujem sosedom, sorodnikom, prijateljem, znancem in sodelavcem za pomoč, darovane cvetje, izraženo sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo izrekamo osebju in zdravnikom kirurškega oddelka Bolnice Jesenice.

Zahvaljujem se tudi pevcem za zapete žalostinke.

Iskrena hvala sodelavkam in sodelavcem Intervoepe za izrečena sožalja in venec ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem jubileju. Društvu želim še veliko delovnih uspehov.

Pavla Krivec

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem odpreme TOZD Hladna valjarna Jesenice, posebno Zdenki Jenko in Branku Pagonu ter prevoznikom, se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč in izrečena sožalja ob smrti mojega očeta.

Marija Zgaga

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem TOZD Hladna valjarna Jesenice in TOZD Žičarna se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč in izrečena sožalja ob smrti mojega očeta.

Angelca Kragolnik

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Vzdrževanje se najlepše zahvaljujem za novoletno čestitko in pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Vitimir Medja

ZAHVALA

Odboru Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem prazniku in mu želim še naprej uspešno delovanje.

Pavla Gerdej

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Energetika se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega moža Ivana Ingliča.

Žena Danica Inglič

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru TOZD Transport se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje boleznin.

Robert Benko

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za prejšnjo čestitko ob mojem rojstnem dnevu in darilo ter Stanetu Torkarju za obisk.

Društvu pa želim v letu 1984 čim več uspehov.

Anton Papež

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 28. januarja, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

DELIKATESA — Kašta 2 na Tržnici, Titova 22/a in
DELIKATESA — Poslovalnica 2, Titova 58, Jesenice.

Nova trgovina ŽIVILA Kranj na Titovi 41, Jesenice, bo odprta vsako soboto od 7. do 18. ure.

DEŽURNA LEKARNA

V januarju bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

REŠITEV KRIZANKE IZ 2. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Streme, trokar, plastika, let, APA, okop, Alec, Sha, udeležba, okar, LR, oranžada, puma, nečak, Kra, ril, udav, Agena, anarhist, kohorta, AK, mati, Eak, ral, mol, brčice, rav, etos, kariera, kandidat, mesijanstvo, krtača, Astrid, Kean, Ane, EN.

UGANKARSKI SLOVARČEK

AVDIJA — košarkar Crvene zvezde (Zufer)

ETNIKOS — grško nogometno moštvo

HOORN — nizozemski politik in vojskovodja (Nivelle, 1518—1568)

IPEKAKUANJA — korenina brazilske vijolice, ki se uporablja v zdravilstvu

GLEDALIŠČE »TONE ČUFAR«

SOBOTA, 28. januarja, ob 19.30: Robert Thomas: DVOJNA IGRA — gostovanje Šentjakobskega gledališča Ljubljana — predstava za abonma in za izven.

NEDELJA, 29. januarja, ob 10. uri: VAŠA MATINEJA — CESARJEVA NOVA OBLACILA.

ZAHVALA

Sodelavcem TOZD Livarna in modelne mizarne se najlepše zahvaljujem za prejšnjo darilo ob odhodu v pokoj. Tudi vnaprej želim sodelavcem veliko delovnih uspehov.

Milan Kerin

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

27. januar, nem. barv. western film OLD FIREHAND ob 10. uri, ob 17. in 19. uri angl. barv. krim. film ZLO POD SONCEM in ob 21. uri premiera franc. barv. erot. filma EMANUELA II. — ANTIDEVICA.

28. januar, amer. barv. fant. film BUCK ROGERS — VESOLJSKI JUNAČ ob 10. uri, ob 15. uri amer. barv. pust. krim. film S. H. E. — ONA TO DELA BOLJŠE in ob 17. in 19. uri angl. barv. krim. film ZLO POD SONCEM.

29. januar, amer. barv. dokument. film TA ČUDOVITA BITJA ob 10. uri, ob 17. in 19. uri jug. barv. krim. film HALO, TAXI.

30. januar, amer. barv. film MODRA LAGUNA ob 10. uri in ob 17. in 19. uri amer. barv. erot. komedija CHARLIE IN WANDY — KAKO IZGUBITI NEDOLŽNOST.

31. januar, franc. barv. komedija GADJE MATURIRAJO ob 10. uri, ob 17. in 19. uri ZAKLAD V IZGUBLJENEM AVIONU, amer. barv. akcij. film.

1. februar, amer. barv. risani film ZAJČEK DOLGOUHI — NA MAH DVE MUHI ob 10. uri, ob 17. in 19. uri angl. barv. akcij. film ZAKLAD V IZGUBLJENEM AVIONU.

2. februar, nem. jug. barv. pust. film MED JASTREBI ob 10. uri.

KINO PLAVŽ

27. januar, nem. barv. western film OLD FIREHAND ob 16. uri, ob 18. in 20. uri jug. barv. krim. film HALO, TAXI.

28. januar, amer. barv. fant. film BUCK ROGERS — VESOLJSKI JUNAČ ob 16. uri, ob 18. in 20. uri jug. barv. krim. film HALO, TAXI.

29. januar, amer. barv. dokument. film TA ČUDOVITA BITJA ob

16. uri, ob 18. in 20. uri angl. barv. krim. film ZLO POD SONCEM.

30. januar, amer. barv. film MODRA LAGUNA ob 16. uri, ob 18. in 20. uri jug. barv. tragikomedija MARIATONCI TEČEJO ČASTNI KROG.

31. januar, franc. barv. komedija GADJE MATURIRAJO ob 16. uri, ob 17.45 in 20. uri amer. barv. western film RAJSKA VRATA — zaradi dolžine filma so cene zvišane (50,00 din).

1. februar, amer. barv. risani film ZAJČEK DOLGOUHI — NA MAH DVE MUHI ob 16. uri, ob 18. in 20. uri ZAPRTO!

2. februar, amer. barv. akcij. film ZAKLAD V IZGUBLJENEM AVIONU ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

29. januar, nem.-jug. barv. pust. film MED JASTREBI ob 16. uri, ob 19. uri amer. barv. srhljivka LABORATORIJ ZLOČINA.

2. februar, angl. barv. krim. film ZLO POD SONCEM ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

27. januar, amer. barv. komedija HERBIE POTUJE V MONTE CARLO ob 17. uri.

28. januar, amer. barv. western film RAJSKA VRATA ob 19. uri. Zaradi dolžine filma so cene zvišane!

31. januar, amer. barv. srhljivka SAMA V NOČI ob 19. uri.

RAZSTAVNI SALON DOLIK

V dneh od 28. januarja do 8. februarja skupinska razstava likovnih del članov društva likovnikov ISKRA Kranj.

Razstava je odprta vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30.

VIZ — TOZD DELAVSKA UNIVERZA VIKTOR STRAŽIČAR JESENICE, TRG TONETA ČUFARJA 1, TELEFON 81-072

vpisuje v oblike izobraževanja in izpopolnjevanja
1. Osnovna šola za odrasle: Vpisujemo od 1. do 8. razreda osnovne šole. Šolanje je brezplačno. Pričetek pouka v novih razredih osnovne šole po novem letu.

2. Oblike izpopolnjevanja

a) jezikovni tečaji:

- nemščina (začetni in nadaljevalni),
- angleščina (začet. in nadaljevalni),
- italijanščina (začetni).

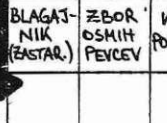
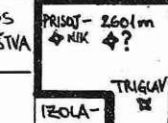
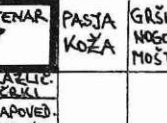
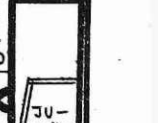
b) tečaji za osebne potrebe in delo:

- strojepisni tečaj (začetni in nadaljevalni),
- šivalnokrojni tečaj (začetni in nadaljevalni),
- gospodinjski in kuharski tečaj,
- tečaj o ravnanju s filmskimi kamerami.

c) tečaji za delo in delovne funkcije:

- tečaj za pridobitev osnovnega znanja o higieni živil in osebni higieni (higienski minimum),
- za skladiščenje,
- o varstvu pri delu,
- za razmnoževanje gradiv s ciklografskimi in ofsetnimi razmnoževalniki.

V oblike izobraževanja in izpopolnjevanja se lahko vpišete vsak popoldan, popoldan pa ob torkih od 16. do 18. ure ali pokličite po telefonu 81-072.

																																																															
IGRAVKA KARINA				VOZNIK TRAKTORJA				FRIDERIK ŠIRCA				NESTO V S. BOSNI				BLAGOSNIK (KASTAR)				ZBOR OSMIH PEVCEV				KOS POHITVA				PRISOT - 260m				STENAR				PASJA KOŽA				GRŠKO NOGOM. MOŠTVO																							
CLAUDIA CARDI-NALE				EINSTEIN ALBERT				KOC				ZELEZAR				SMUČA-NJE				SLIKAR MEŠKO				OPTIČNA UMETNOST				CEBIVNA OPRAVA				MOSTAR				JEVALSKA NAŠČOBA				LOKA V IZRAELU				OTROŠKA GLISTA				PIJAGA ST. SLOVANSKY				RAKAVO TKIVO											
NIZOZEM. VOJSKO-VODJA (NIVELLE)				PENJAGA				CERAR				SOZED KOC				KOLE				AZIJEC (ZANIC)				ALK				KOSARKAR				AVST. SM. C. ZVEZDE				SARVALEC (ARMINI)				META-MORFNA				KAMNINA				OTOK V 36. ZERU				SUPERIOR ENAKA VOKALA				PRIVAZ. MED SPANTEM				ANGLES. REŽISER (CAROL)			
FR. KIPAR (AUGUSTE MISLEC)				KORENIKA BRAZILSKE VIJOLICE (EDRANLO)				SESTANEK				TUSE Z. IHE				JANKO GRUNT				PEVKA ŠTEFKA				HERCEGOV. STADION BUDIMP.				AMERIŠKA ZVEZENA DRŽAVA				ZDRAVNIK KI OPRAVI DRITICE-NJE				REŽISER VESNE (FRANTIŠEK)				PODELE-TEV PRANICE				VIDEM				ANTON ASKERC				SESTAVIL: RONNER				GRŠKI POTUJOČI PEVEC							

PATROLJNI TEK STANETA ŽAGARJA NA SREDNJI DOBRAVI

V spomin na narodnega heroja Staneta Žagarja in soborce bo v soboto, 18. februarja, dopoldne ob 9. uri na Srednji Dobravi pri Kropi četrti smučarski tek patrolji pod pokroviteljstvom KEMICNE TOVARNE PODNART. Tekmovanje bo v izvedbi ZB NOV in športnih društev Lipniške doline z namenom krepi množični šport in obrambne sposobnosti, obujati spomine na NOB ter prenašati tradicije na mlade. Start in cilj bo na Srednji Dobravi pri domu krajevne skupnosti. Progi na 15 in 8 kilometrov bosta brez večjih vzponov in spustov na relaciji Dobrava—Prezrenje. Tekmovanje bo v patroljah treh tekačev s startom na eno minuto presledka in deset minut presledka med kategorijami.

Tekmovalci bodo razdeljeni v naslednje kategorije:

A — moške patrolje do 45 let skupne starosti (8 km); B — ženske patrolje do 45 let skupne starosti (8 km); C — moške patrolje do 90 let skupne starosti (15 km); D — moške patrolje od 90 do 150 let skupne starosti (15 km); E — moške patrolje nad 150 let skupne starosti (15 km); F — ženske patrolje do 90 let skupne starosti (8 km); G — ženske patrolje nad 90 let skupne starosti (8 km); H — patrolje v uniformah s terenskimi smučmi (JLA, TO, UVJ, NZ, CZ, lovci, gasilci) na progi 8 kilometrov.

Startnina za odrasle je 100 dinarjev, za šolsko mladino pa 50 dinarjev. Za tiste, ki se ne bodo prijavili do 15. februarja, pa bo startnina zvišana za 50 odstotkov. Tekmovalci bodo plačali startnino pri prevzemu startnih števil.

Prijave sprejema TVD Partizan Podnart — telefonično Mirko Faganel, Podnart — telefonska številka (064)70-422 do 15. februarja. Kasneje prijavljene skupine bodo tekmovali na koncu svoje skupine. Prijave morajo vsebovati ime in priimek, leto rojstva tekmovalca ter kategorijo in organizacijo, za katero patrolja tekmuje.

Rezultati bodo objavljeni pol ure po končanem tekmovalstvu pred domom krajevne skupnosti na Srednji Dobravi. Prve tri patrolje v vsaki skupini bodo prejele spominske kolajne, vsi udeleženci pa spominske značke in bilten. Vsak tekmovalci bo tekmoval na lastno odgovornost. Organizator bo poskrbel za zdravstveno službo in prvo pomoč, toplo okrepilo in malico. Organizator si pridržuje pravico, da zaradi tehničnih razlogov spremeni datum tekmovalstva, kar bo v takem primeru objavljeno v sredstvih javnega obveščanja. Patrolje bodo morale na progi teči skupaj na razdalji 50 metrov. Kategoriziran tekmovalci je v vsaki patrolji lahko le eden. Organizatorji in pokrovitelji vabijo k številni udeležbi.

Ciril Rozman

RODMAN PRVI

Na hitropoteznem turnirju za mesec januar, ki je bila v soboto, 21. januarja, v šahovskem domu, je zmagal Franc Rodman. Ker je bila udeležba rekordna (32 igralcev), so bili igralci razdeljeni v tri skupine. Iz vsake skupine so si priborili pravico do nastopa v finalu prvi štirje.

REZULTATI:
A skupina: 1. Kosmač 9 točk, 2. Ivelja 8, 3.—4. Lužnik in Cvetkov 7 točk.

B skupina: 1. Laharnar 10 točk, 2. Ravnik 9, 3. Krničar 8, 4. Martinčič 6 točk.

C skupina: 1. Krajnik 9, 2. Bjelanovič 7,5, 3. Rodman 6,5, 4. Koderič 5 točk.

V društvu tekmujejo za točke od prvega do 10. mesta. Prvi dobi deset točk, deseti eno. Za te točke se je v finalni skupini borilo 12 igralcev.

REZULTATI: 1. Rodman 9 točk (10), 2. Kosmač 8,5 (9), 3. Krajnik 8 (8), 4. Lužnik 7,5 (7), 5. Ravnik 6 (6), 6.—7. Bjelanovič in Laharnar 5,5 (4,5), 8. Krničar 5 (3), 9. Ivelja 3,5 (2), 10. Koderič 3 (1), 11. Cvetkov 2,5 (0), 12. Martinčič 2 točki (0).

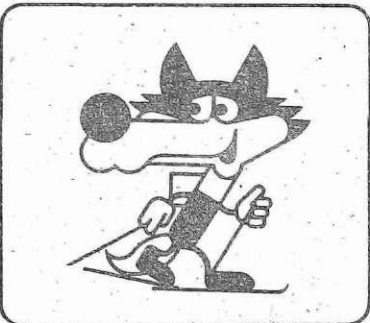
V tolažilni skupini je zmagal Petrovič pred Benedičičem, Avsenikom in Osmančevićem.

V sezoni 1983/84 je bilo še pet turnirjev. Po petih turnirjih je vrstni red naslednji:

1. Franc RODMAN 40,5 točk (5 turnirjev), 2. Lado KRAJNIK 38 (5), 3. Franc RAVNIK 31 (5), 4. Marjan LUŽNIK 29,5 (5), 5. Primož KOSMAČ 28,5 (3), 6. Tone KRNIČAR 26 (5), 7.—8. Pavlin, Bjelanovič 14,5 (2), 9. Ivan LAHARNAR 13 (4), 10. Alojz ŽELEZNIK 10 točk (1 turnir).

V skupnem seštevku se upoštevajo rezultati za posameznike (od desetih turnirjev osem najboljših). V zadnjih treh letih je zmagal Lado Krajnik, to leto pa bo imel težje delo, ker na površje silijo mlajši igralci.

RF

USPEŠNI LOKOSTRELCI

V nedeljo, 15. januarja, je bil v hali Tivoli v Ljubljani velik mednarodni lokostrelski turnir s 130 tekmovalci in s 16 prijavljenimi ekipami. Sodelovali so tudi močne ekipe iz Avstrije in Italije.

Ta turnir je bil tudi prva večja preizkušnja za člane lokostrelske sekcije TVD Partizan Javornik-Koroška Bela. Lokostrelci s Koroške Bele uspešno tekmujejo v državnem merilu že nekaj let, vendar smo bili do sedaj vključeni v klub »Exoterna« Kranj. V preteklem letu pa so se predvsem zaradi velikega razumevanja TVD Partizan na Koroški Beli ter rekreacijskega centra Kres pokazali optimalni pogoji za našo osamosvojitve.

Rezultat načrtnega dela se je pokazal že na prvem zahtevnejšem dvoranskem tekmovalstvu v Ljubljani, saj je naša ekipa v sestavi Joco Črnjanski, Dare Jakopič in Andrej Smolej, osvojila zelo dobro tretje mesto. Rezultat ni naključje, saj so imenovani in nekateri drugi tekmovalci kot posamezniki že dosegali prva, druga in tretja mesta na podobnih turnirjih.

Ker je vsak začetek težak, tudi nas tarajo nekateri začetniški problemi. Najbolj izstopajo povsod prisotne finančne težave, saj je znano, kolikšni so danes stroški vsakega zahtevnejšega tekmovalnega udeleževanja. Stroške, kot so startnina, prevozi na oddaljene tekme, poškovane puščice, nožne itd., tekmovalci se nikoli niso dobili v celoti povrnjene iz družbenih sredstev. To pa pomeni, da mora vsak naš vrhunski tekmovalci, poleg športnega navdušenja, biti pripravljen tudi na velike finančne stroške.

Ravno v tem času rešujemo na Jesenicah problem financiranja naših najboljših posameznikov v obliki športne hranarine. Ta pripada tudi vrhunskim lokostrelcem zveznega razreda, ki dvakrat letno dosežejo določene tekmovalni normativ. V letu 1983 je to uspelo Jakopiču, računamo pa, da ne bo ostal osamljen.

Uspelo nam je pridobiti tudi nekaj perspektivnih mladincev in pionirjev, vsekakor pa je zelo spodbudno tudi to, da že nekaj časa redno vadi tudi kompletna ženska ekipa.

J. K.

EKIPNO OBČINSKO PRVENSTVO V ŠAHU ZA PIONIRKE IN PIONIRJE

V sredo, 18. januarja, je bilo občinsko prvenstvo v šahu za mlajše pionirke in pionirje, letnik 72 in mlajši, ter za starejše pionirke in pionirje, letnik 1969—1971.

Nastopilo je pet ekip mlajših pionirjev, ena ekipa mlajših pionirk, šest ekip starejših pionirjev in ena ekipa starejših pionirk. Obe ekipi pionirk sta bili iz OŠ Prežihov Voranc. Ker ti dve ekipi nista imeli nasprotnic, so tekmovali s svojimi vrstniki v pionirski konkurenci, kar je bil za njih dober trening za gorensko prvenstvo. Žalostno je, da iz OŠ Tone Čufar, ki je v občini največja šola (približno 1200 učencev), ni bilo nobene ekipe!

OLIMPIJSKI PLAMEN V JESENIŠKI OBČINI

Plamenico za zimske olimpijske igre 1984 bodo prižgali v starodavni Olimpiji, in sicer v nedeljo, 29. januarja. Še isti dan jo bodo z letalom prepeljali v Dubrovnik, kjer bo odšla na 5289 km dolgo pot po Jugoslaviji in obiskala 90 občin ter v 16 mestih tudi prenočila. Plamenica bo potovala pretežno s posebnim avtomobilom v dveh smereh: v vzhodnem kraku in zahodnem kraku, 960 km pa bodo plamenico nosili športniki.

V zahodno traso je vključen prenos plamenice po Sloveniji in tako bo olimpijski plamen prvič v zgodovini potoval skozi našo republiko, čeprav smo Jugoslovani že dvakrat pozdravili plamen, in sicer za olimpijske igre v Berlinu leta 1936 in leta 1972 za olimpijske igre v Münchnu, ko je plamenica potovala prek vzhodnega dela naše države.

V jeseniški občini sprejemamo olimpijsko plamenico 1. februarja ob 19.15, kjer bo prvi tekač prižgal plamen pred gledališčem Tone Čufar in bivši olimpijci — nosilci plamena bodo v spremstvu športnikov prenesli plamen v športno dvorano v Podmežakli, kjer se bo ob 19. uri pričel bogat kulturno športni program, posvečen olimpijskim igram, namenjen vsem občanom naše občine. Sodelovali bodo jeseniški pevski zbori, godba na pihala, predstavniki amaterskega gledališča, manjkali ne bodo niti naši najmlajši iz VVO in osnovnih šol, pa športniki in naši gostje — bivši olimpijci.

Medtem, ko bo v dvorani v Podmežakli potekal osrednji program in bo olimpijski plamen zagorel v vsej svoji veličini, bo posebej prirejen avto s spremstvom hitel proti drugemu našemu športnemu centru — Planici, zibelki smučarskih skokov, kjer bo ob 20. uri pod skakalnici prireditev s kulturnim programom.

Ob 20.15 bo prvi tekač v Kranjski gori sprejel plamenico pri Liznjekovi domačiji in jo v spremstvu šestih tekačev prenesel skozi vas do hotela Larix, kjer bo osrednja prireditev in kjer bo plamen tudi prenočil. V pestrem kulturno-sportnem programu bodo sodelovali folklorna skupina, godba na pihala, šolska mladina, športniki in olimpijci. Izvedli pa bodo tudi nočni tek na smučeh (za Kompasom), ki se bo pričel ob 23. uri, tekači pa bodo morali preteči 1500 m.

Naslednji dan, to je 2. februarja, bo ob 8. uri zjutraj prižiganje plamena pri velikem kurišču pred hotelom Larix, od koder ga bodo tekači ponesli do križišča na magistralni cesti, od koder bo prepeljan na Bled.

Omenim naj še 20 nosilcev olimpijskega plamena, katere so predlagale njihove osnovne organizacije: Joža Knific, Janko Kobentar, Jože Bertonec, Alojz Kerštajn, Ivo Zupan, Mara Rekar, Tone Razingar, Jože Zidar, Ciril Praček, Tone Pogačnik, Zdravko Hlebanja, Janez Mlinar, Ivo Jan, Bogo Jan, Rudi Knez, Roman Smolej, Albin Felc, Viktor Tišler, Ciril Klinar, Sonja Petač in Franc Smolej st.

ŠŠ

V NEDELJO SMUČARSKI TEK PO POTEH KULTURNE DEDIŠČINE

Torkov novozapadli sneg je izredno razveselil organizatorje smučarskega teka po poteh kulturne dediščine. Tako sedaj skorajda ni več dvoma, da teka zaradi preskromne snežne odeje ne bi mogli izpeljati. To zanimivo zimsko rekreativno tekmovalstvo, združeno s počastitvijo velikih kulturnih moč v Vrbi in okolici, bo v nedeljo, 29. januarja, ob 9.30. Skupaj ga prireja tovarna športnega orodja Elan Begunje in osnovna šola Gorenjskega okraja Žirovnica.

Udeleženci teka bodo razdeljeni v naslednje kategorije: ženske do 30 let in nad 30 let, moški do 40 let in nad 40 let ter pionirji letnik 1969 in mlajši. Proga, ki bo dolga 10 in 20 kilometrov, bo potekala od Vrbe do tovarne Elan v Begunjah in nazaj. Start bo pri cerkvi sv. Marka v Vrbi. Vsi udeleženci bodo prejeli spominsko značko, knjižico Po poteh kulturne dediščine, po pošti pa kasneje še plaketo in rezultate teka.

Organizatorji še sprejemajo prijave, in sicer vsak dan v osnovni šoli Gorenjskega okraja v Žirovnici in v nedeljo dve uri pred začetkom teka.

J. R.

HOKEJ NA LEDU

Sobota, 28. januarja, športna dvorana v Podmežakli, ob 18.30 srečanje reprezentanc

SFR JUGOSLAVIJA : NORVEŠKA

Srečanje sodi v okvir priprav reprezentance SFR Jugoslavije za olimpijske igre.

PROGRAM ŠPORTNIH PRIREDITEV V ČASU PRENOSA OLIMPIJSKEGA PLAMENA NA JESENICAH

— Ponedeljek, 30. januarja: streljanje — strelski dom na Javorniku (dopol-dan od 9. do 12. ure in popoldan od 14. do 19. ure);

— sredo, 1. februarja: kegljanje na asfaltu — kegljišče v Podmežakli (dopol-dan od 9. do 12. ure in popoldan od 15. do 18. ure);

— četrtek, 2. februarja: kegljanje na ledu v športni dvorani v Podmežakli (popoldan od 16. do 18. ure) — istočasno bo potekalo prvo kolo republiškega prvenstva.

Za vsa tekmovalstva se lahko prijavite na kraju samem, kjer vam bodo vodje tekmovalstva razložili tudi vsa pravila. Tekmuje se posamično za vsako športno panogo posebej, zmagovalci v vsaki športni panogi osvojijo pokal v trajno last. Tekmujejo lahko vsi občani, starejši od 15 let. Razglasitev rezultatov bo po končanem tekmovalstvu.

ZTKO Jesenice

SMUŠKI TEK IN MRAZ

2

— Najprej dobro zavarujemo okončine, kjer je cirkulacija krvi slabša in kjer so najbolj ranljive, občutljive točke in sicer zgornji in spodnji; za ušesa uporabljamo ščitnike, ali opek volneni trak pod klasično volneno kapo, moške genitalije zaščitimo s posebnimi skandinavskimi minimalkami, na roke oblečemo pod navadne rokavice še svilen rokavice, noge zavarujemo tako, da oblečemo čez čevlje posebno pokrivalo, ki zagotovi boljše toplotno izolacijo;

— Dodamo še oblačila, ki jih nosimo s seboj, za primer, če bo premrzlo, ali če bomo mokri;

— Majhen oprtnik ali povijte okoli pasu v vetrovki nam lahko veliko pomaga;

— Obraz in oči sta edina dela telesa, ki nista zavarovana proti mrazu. Ob neki tekmi v hudem mrazu so pri nekem tekmovalcu ugotovili začetek pomrznjenosti roženice očesa, kar mu je povzročilo zmanjšanje ostrine vida. Za ta pojav bi lahko našli precej razlag, toda za tekače, ki morajo razglabljati o riskih tekmovalstva več kot rekreativci, je povsem razumljivo, da pri pospešenem dihanju izdihavajo vodne hlapce, ki se pretvorijo v hudem mrazu v ledena zrna, ki se sprimejo s kožo na obrazu in na očeh, kar povzroči ozeblino. Hitro utripanje vek pa onemogoča omrznjenost oči.

Veter poveča v veliki meri učinke mraza, prav tako kot stopnja vlage v zraku. Proti vetru zavaruje zelo dobro vetrovka, ki nosi upravičeno to ime, toda s pogojem, da je iz blaga, ki dopušča dihanje kože in ki kljub temu dobro varuje pred vetrom.

Na dolgih tekmovalnih in rekreativnih progah se športnik zadržuje dolge ure v mrazu in mora biti temu primerno opremljen; s seboj mora nositi perilo za preoblecenje in dodatno oblačilo za tisti čas, ko se ustavi za odpočitek, pri katerem se prehitro ohladi; rekreativni izleti v globokem snegu, kjer ni smučine, zahtevajo dodatno zavarovanje stopal, da se prepreči pronicanje snega za rob čevlja. Ko se noge v čevljih mokre, postanejo občutljive za mraz in hud mraz povzroči hitro ozeblino na mokrih nogah. Gamaxe in platnени vrhnji čevlji (oblečeni čevlji) so nepogrešljive.

RF

Nadaljevanje

SMUČARSKI SKOKI

Na višku smučarske sezone, ko poteka jo še zadnje preizkušnje pred olimpijskimi igrami, ne mirujejo niti smučarji skakalci vseh starostnih kategorij. Rezultati odraslih iz selekcije občinske Zveze smučarskih organizacij Jesenice so več ali manj znani, naj ponovimo le najvažnejše: Rajko Lotrič se je na državnem prvenstvu na mali olimpijski skakalnici na Igmanu uvrstil na deseto mesto, mladinec Peljhan pa na dvanajsto. Na veliki je bil Rajko boljši. Uvrstil se je na peto mesto, Grega Peljhan pa spet na dvanajsto. Po zadnjih odločitvah odgovornih v SSJ Rajko ni bil uvrščen v naše olimpijsko zastopstvo. Tako po nesrečni poškodbi kolena in zato manj uspešni sezoni žal ni uspel uresničiti zastavljenega cilja.

Peljhan letos ne izstopa z bleščečimi uspehi v mladinski konkurenci, kakršnih smo bili vajeni zadnji dve leti, ampak se drži v solidnem poprečju. Kljub temu pa je zabeležil dva uspešna nastopa. Drugi je bil na tekmi za OPA pokal v Italiji, zmagal pa je v kategoriji mladincev na tekmovalstvu za pokal Cockte v Mislinji.

Mlajši mladinci so se srečali na prvi tekmi za pokal Cockte v Andražu na Štajerskem. Tekmovalci Jesenice oziroma Žirovnice so bili relativno uspešni. Peti je bil Peterka, sedmi Marjanovič, osmi Vovk in šestnajsti Kaltenekar. Marjanovič in Kaltenekar sta še pionirja in sta skupaj z ostalimi pionirji nastopila že na dveh tekmah za pokal Cockte. Na prvi osmega januarja v Adergasu je zmagal Ljubljancan Strehar. Najboljši med Jesenicani je bil Kaltenekar na 11. mestu, Marjanovič je bil 16. in Košelnik 26. Na drugi, teden dni kasneje v Kisovcu pri Zagorju, je bil Kaltenekar 9., Marjanovič 15., medtem ko uvrstitev ostalih nismo prejeli. Za prijetno presenečenje, kar ma-

lo senzacijo, pa je poskrbel Franci Petek, ki se je kot mlajši pionir uvrstil na tretje mesto.

Generacija mlajših pionirjev Jesenice je že s prvimi rezultati potrdila napovedano izredno uspešno sezono tako v posamični, kot tudi v ekipni konkurenci. Na prvi tekmi v Adergasu sta zmagala predstavnika domačinov — kranjskega Triglava Komovec in Knafeč, sodelovalo pa je okoli 60 skakalcev iz vseh slovenskih klubov. Kar pet Jesenicčanov je osvojilo »Cockte« točke. Petek je bil tretji, Gašperin četrti, Kapus sedmi, Modrijan deveti in Legat štirinajsti. Treba je še pripisati, da se je vodstvo ekipe pritoževalo nad pristranskim merjenjem dolžin.

Na drugi tekmi, ki je bila preteklo nedeljo v Ravnan na Koroškem, pa sta Petek in Gašperin požela dvojno zmago: točke si je prislužil še Modrijan z 9. mestom, Kapus je bil 18., Legat 23. in Pagon 41. Nastopilo je prek 60 skakalcev.

Po neuradnem izračunu za pokal Cockte vodi Petek s 40 točkami, Gašperin je z 32 točkami tretji. Tudi ekipno vodi Žirovnica-Jesenice s 97 točkami.

TVD Partizan Žirovnica — sekcija za skoke pripravlja odprto tekmovalstvo v smučarskih skokih za učence osnovnih šol do 13. leta starosti (letnik 1971 in mlajši). Pravico do nastopa imajo tako aktivni tekmovalci, kot tudi ostali šolarji z navadnimi smučmi.

Tekma bo v soboto, 28. januarja, ob 15. uri na 15-metrski skakalnici v Zupah pri Begunjah. Prijave bodo sprejemali pod skakalnico do 14. ure. Dokončna potrditev tekme bo objavljena v radiu Triglav Jesenice v petek med obvestili. Spremembe so možne zaradi snežnih in vremenskih razmer.

M. G.

Najmlajši judoisti jeseniškega Partizana (foto B. Blenkuš)